

A stylized, painterly illustration of a town built on a hillside. The buildings are in shades of tan, brown, and grey, with dark brown roofs. A prominent church tower with a square top and vertical windows stands in the center. In the background, there are snow-capped mountains under a clear blue sky. A body of water reflects the town and mountains. A white bird is flying in the upper left corner. The overall style is flat and graphic.

PANNONTÜKÖR

KULTURÁLIS FOLYÓIRAT

PANNONTÜKÖR | KULTURÁLIS FOLYÓIRAT | 2024 | 4

www.pannontukor.hu

2024 | 4

EGYMONDATOK

KARAFIÁTH ORSOLYA: Az igazi (Májusi egymondatok)	3
SIMON BETTINA: Június, egymondatok	11

SZÉPIRODALOM

GÖMÖRI GYÖRGY: Keserű tavasz	16
SINKÓ JÓZSEF: Farkasok	17
BÖRÖCZKI CSABA: Libamáj Luzette-módra	20
GÉCZI JÁNOS: Rigó. Törött tolóajtóábra; Égnéző, Murternél	25
ZUDOR BOGLÁRKA: A bádogférj; Az agyagnő; Előzetes koncepciók	27
BERKA ÁTILLA: Narancslikőr-paradicsom	33
BODA ÁBEL: Intergalaktikus Kisebbségi Ombudsman	37
BAK RÓBERT: Rövid értekezés a hit és hitetlenség hasznáról az elmúlás küszöbén; Seholisten; Nem értemem; Az az egy sárga levél	42
SZILÁGYI ZSÓFIA EMMA: Úgy vonzza magához	46
KALAPOS ÉVA VERONIKA: Nem hagylak itt (Bonobó 1.)	49

RAJTKÓ

KROLIKOWSKI LEHOCZKY LILIAN: Aki még vasárnapi gyerek sem lehet (Galléros gyík, A fogyasztó, Hab a tortán)	55
NAGY BENEDEK MÁTÉ: Testrészt; Pinokkió valódi testre vágyik	57
CSIZMADIA BODZA RÉKA: Hűsvét; torzó; ti leányok	59
ZSEBŐK BORBÁLA: Táncodat járod; Másfajta ölelés	61
BRECSŐK BLANKA: Lázár	63
BEBŐK SÁRA: Norvég ünnepe; Városi legenda	64
LŐCSEI ANNA: Az agyam kiöntve	65
PAVLOVICS GITTA: Félerdő; Zárttértárlat; szoba, esti rituálé	69
CSÁKI BOTOND BENJÁMIN: eljön majd az ő akarata; a felejtés erény; Merre megy az aki nem megy sehova?	71
AGÓTS MÁTYÁS: cù hullain; a szerepeum eleste; magyarázatok a szerepeum elestéhez	75

HELYTÖRTÉNET

SIMON BEÁTA: Adalékok Keszthely színház történetéhez	78
--	----

TÁRSMŰVÉSZETEK

KOSTYÁL LÁSZLÓ: André Zoltán Vonalgyakorlat című kiállításáról	105
KOSTYÁL LÁSZLÓ: Érzelmes gondolatok – Jankowski Ryszard kiállításáról	111
TURBULY LILLA: Színház a pincében – A RÉV Színház <i>Jókedvvel, bőséggel</i> című előadásáról	116
TURBULY LILLA: Ilyenek (is) az emberek? – A Griff Bábszínház <i>Állatságok, avagy ilyenek az állatok?</i> című előadásáról	121
HÍREK	125
SZERZŐINK	126

IMPRESSZUM

Alapító főszerkesztő: Pék Pál

Szerkesztőbizottság:

Cséby Géza (Keszthely)
Németh János (Zalaegerszeg)

Szerkesztőség:

Bubits Tünde – főszerkesztő
Nagygéci Kovács József – főszerkesztő-helyettes
Juhász Tibor - szerkesztő
Molnár András - szerkesztő

Bence Lajos – munkatárs
Szálínger Balázs – munkatárs
Vörös István – munkatárs

Szeglet Lajosné Dömötör Annamária – olvasószerkesztő

Online: www.pannontukor.hu

Online-főszerkesztő: Nagygéci Kovács József
Szerkesztő: Regős Mátyás

Készült Zalaegerszeg MJV és Nagykanizsa MJV Önkormányzata, a Magyar Művészeti Akadémia, Nemzeti Kulturális Alap, Magyar Kultúráért Alapítvány, Petőfi Kulturális Ügynökség és a SolarGold Trade Zrt. támogatásával.

Nemzeti
Kulturális
Alap

MAGYAR
MŰVÉSZETI
AKADÉMIA

Petőfi
Kulturális
Ügynökség

Szerkesztőségi cím:

Pannon Tükör Szerkesztősége, 8900
Zalaegerszeg, Landorhegyi út 21.
Tel:06/92 951-513
E-mail: pannontukor@gmail.com

Kiadja a Pannon Írók Társasága
Felelős kiadó: Gyimesi Endre elnök

A lapszám megrendelhető
a szerkesztőség e-mail címén.

ISSN 1219-6886 (Nyomtatott)
ISSN 2732-0510 (Online)

Lapterv:
Náspáng Grafika
Nyomdai munkák:
Göcsey Nyomda
8900 Zalaegerszeg,
Bajcsy-Zsilinszky tér 2.
E-mail:info@gocsejnyomda.hu

André Zoltán munkája

Karafiáth Orsolya

Az igazi (Májusi egymondatok)

1. Immár ténykérdés: félgőzön fut a szerver. Én nem vettem volna észre, ehhez egy nálam sokkal jobb megfigyelő kellett, noha a jelek, így, visszanézve, meglehetősen egyértelműnek tűnnek. Csak a hülye nem vette volna észre, mondja a Nálam Sokkal Jobb Megfigyelő, B. És akkor immár ténykérdésnek tűnik az is, hogy hülye vagyok. Most attól félünk, lesz ennél még rosszabb is a helyzet, ha a nézettség tovább csökken, és emiatt még lejjebb tekerik a teljesítményt. „A végén lesz mindössze száz élő ember, és folyton azok fognak szembejönni.” A jó hír, teszi még hozzá, hogy mi valószínűleg köztük vagyunk. Legalábbis reméli, hogy van a műsornak egy szubkultúrája, amelyik kifejezetten a rajongónk. Így kell lennie, szorongok a hajnali kertben, bámulva egy harmatcseppet a csak úgy ide-nőtt rózsza szirmán. És akkor már ez is egy tünetének tűnik a világelméletnek, hiszen pár napja A kis hercegről beszéltünk.

2. Húgom meglátogat a nyaralóban, lemegyünk a régi gyerek-táborba, időhurok, itt ünnepeltük a huszonharmadik születésnapomat is. Volt ott velünk egy fiú, a nevére nem, csak a széles vállára emlékszem. Milyen szép volt, szőke, magas. A beceneve rémlík, Melák, gyerekkorában ragadhatott rá. Nagy lábnyomot veszek észre az egyik régi, lerohadt faház mellett. Mióta őrzi a föld?

3. Sétálok fel-le a falu, a tó és a ház között. Néha megállok a kedvenc mólómon, nézem a vízárnyékom. Eltűnőfélben. Este koncertezik Pesten a zenekar, akiknek szövegeket írok, én csak itt tudom hallgatni most magamat a saját fejemben, feltekerve a hangerőt.

4. Micsoda vad éjszakák, jegyzi meg egy szerzőm, amikor ismét hajnali háromkor küldöm a korrektúrázott anyagokat. A bölcsészek tudnak élni. Azaz így, kedves nézők, mosolygok ki a képből, és rettegek, el ne kapcsoljanak. Álljanak rá a ritmusomra, a semmire. Imádok bambulni ugyanis, bele-számítom a munkaidőmbe. Aggasztó szövegértési problémákkal küzdök, írja egy másik kedves szerzőm. (Én meg miért beszélek a munkatársaimról úgy, mintha a birtokomban lennének?) Remélem viccel, ezért azt válaszolom, hogy ez egy kritikuskál elengedhetetlen feltétel.

5. A Nagy Fűnyírás Napja. Két éve futottam neki először egyedül, az új fűnyírómmal, Makita, ami állítólag a fűnyírók Porschéja. A szomszéd elnéző szeretettel bámult: „Öröm nézni magát. Tudja, miért adta el az előző tulaj a házikót? Mert a fűnyíró levágta a nagylábujját.” Nyírtam tovább. Több óra munkájával. Egy barátom megjegyzi, hogy ennyi idő alatt hat hektárt meg lehet szántani. Hívtam egy másik barátom, mutattam az eredményt. „Te egy hős vagy, mondta. Csodás embernek tartalak.” „Hát a kert? A kert milyen?”, kérdeztem. Oh, hallgatott el. Reméltem, erre nem kérdezel rá. „A kert ugye. Hát az gyalázatosan néz ki.” Ma a szimuláció visszavitt ugyanoda. A szomszéd állt a kapuban. „Látom, Orsi, újra megpróbálkoztál a fűnyírással.” Összeomlok, egy másik barátom vigasztalt: „Peer is sokat szerencsétlenkedik a kertben, Kukorelly ráérősen szöszmötöl, Oravecz várja a halált, Szabó T. Anna ámulva ámul, de te vagy az igazi.” Jó igazinak lenni. Megy tovább a játék.

6. Kimegyek a strandhoz, nézem az új, tavaly felszerelt hatalmas vasmonstrumot: körök vasból, az árnyékuk mintha egy alternatív naprendszer formázna a betonra. Lefekszem a földre, az új bolygók árnyékába, és arra gondolok, azonnal át tudnék kerülni bármilyen más életbe.

7. A Trafóban nézem a Game Changer című darabot. Három táncos-koreográfus, bejönnek a nagy fekete térbe, és megjegyzik, hogy örülnek, hogy velük maradtunk. Zavarba jövök, de nálam a zavar kívülről olyan, mint a nem-zavar, évek munkája van abban, hogy egy másodperc elég, hogy felvegyem a hideg arcomat. Nagy tapasztalatom, haldoklók mellett szereztem, hogy minden egy pillanat alatt megváltozhat. Visszakerültem a mama ágya mellé, éreztem a hideget, ahogy csavar egyet az agyamon,

és eltüntet valamit a szívemből. Milyen érzéketlen vagyok, gondoltam magamra később, és ma sem tudom, hogy ez abban a pillanatban dőlt-e el, vagy már régebben is így volt, csak akkor nyílt rá a szemem. A darab megy tovább, én már az ő valóságukban vagyok, egy pillanat alatt váltott az elmém, erre később riadtan gondolok. (Te milyen szelíd vagy, mondta nekem nemrég egy férfi, az ágyában feküdtem. Ahová tesznek, ott maradsz.) Aztán kiderül persze, hogy a darabban csak azt modellezik, mennyire fogadjuk el a szabályokat, mit alakít az elménk. Belém vág, hogy túlélő vagyok, ami jól hangzik elsőre, de amúgy szörnyűség, mert a túlélőnek minden energiája elmegy a pusztta túlélésre, nincs mese, kört húz maga köré, és voltaképp arra sem gondol, ezt az egészet mi a fenéért csinálja. Talán a nézőkért, gondolja aztán és legszívesebben elkapcsolna magáról.

8. Szuvenír, azaz a Hvg közéleti beszélgetős műsora, felvétel, Tóta W., Parakovács és Földes. Megérkezett az új, narancssárga parókám, nem is vagyok ott amúgy, csak a fejem virít, kezdődik megint ez a sehollévés, majd viszszanézem, nyugtatom magam.

9. Budapest Park, Esti Kornél koncert, klasszikus zenészekkel, díszlettel, K. van a fejemben, nem értem, miért, mintha ott lenne velem ő is, de nem, lehetetlen, én másokkal vagyok. Nem szabad senkire gondolnom, állítom le az agyamat, jót az még nem hozott soha.

10. A Jókai Anna Szalonban évadzárunk, Auksz Éva és Őze Áron a két vendégem, mindkettőjükkel beszélgettem már, külön-külön, egyben gyógyító a dinamikájuk. Utána beülünk az egykori Isolabellába, eszembe jut jó pár furcsa, ferde éjjel, amikor még ott laktam a Hattyú utcában. Aztán a tulaj az asztalunkhoz lép: a neon, mutat a falra, a régi neon. És én is megint a régi vagyok, rádőlök az asztalra, és aztán egy régi emberbe vagyok szerelmes, majd kérek egy szendvicset, ami reálisan isteni.

11. MŰPA, Fesztiválzenekar, Brahms kettős versenye hegedűre és csellóra. Csak a zene tud valamit csinálni velem. Apám van előttem, a maga zártságában, soha, semmilyen szinten nem engedett közel senkit magához. Nem tudom, ki volt ő, de ebben hasonlítottunk. Ül, a lakás közepén, mert ott a hatalmas fotel, a fején a fülhallgató, kizár vele mindent. Kizárt vagyok, gon-

doltam mindig, bekukucskálva hozzá, vajon mit csinál. Apa nyugodt bolygó, tényleg, árnyéka mint a strandon a vasnak. Neked nincs személyiséged. Sosem tudom, mi van a fejedben. Mi a faszt beszélsz megint, megfőzöd az agyamat. Ezt már egy, az apámhoz hasonló férfi kiabálta, a konyhámban, még decemberben. A hangjában semmi cselló, gyantázatlan hegedűvonó, húr pattanás. Meg is enném a kibaszott agyad, vicsorgok vissza. És tényleg éhesnek érzem magam.

12. A Pinceszínházban nézem a Három és fél nővért. Megy tovább a jól ismert sztori, de én már nem hiszem, hogy van történet, ami igazán ismerk.

13. Urbán Erotika a Stúdió K-ban. Túlhajszolom magam, a kicsekkolások után megint realizálok, hogy nem hagyok magamnak semmire időt, dolgozom, aztán találkozók, fulladozom, nyomom le az agyam, tíz napja nem láttalak, mondja K. a telefonban. Kicsit elhíto velem, hogy hiányzom, de neki is nagyon furcsa valóságai vannak, és mintha nem lenne a kettőnké között semmilyen érintkezés. Ő néha teljes napokat tölt a gép előtt, szenedélyes play station-ös, mászkál egy másik valóságban. Nem párhuzamos az enyémmel, de nem is igen szeljük a másikét.

14. Ebéd Gáborral, A Harmadik Hely tulajdonosával, tervezzük a következő, immár nyolcadik évadot. Aztán egy kiállításra rohanok, betörnek a képek a fejembe, mert Emeric Huisset is ugyanazt csinálja, amit élek, csak ő az ukrán fronton. Már többször kiment, ott volt a Majdanon is, portrékat készít, és beszélgeti a harcolókat, nők és szinte gyerekek, a többségük ma már halott. És Emerik híres háborús festményeket is rekonstruál, úgy nézem a fronton készült híres képét, mintha csak egy álomból fotózták volna ki.

15. Szabadsajtó Klub felvétel. Már előre nevetek, mikor levetítik. Még el sem kezdődik, már írják a kommentelők, hogy milyen primitív, ostoba liba vagyok. „Ilyen egy jól bejáratott brand” - fűzi hozzá Tóta W.

16. Este az évad utolsó Minden tekintetben előadása. Immár vagy hatodjára látom, most kicsit új a szereposztás, Pitét más játssza, furcsa, de

ugyanannyira élvezem a saját darabom, mint a premieren. A kísérem szívből nevet: „Te tényleg odavagy magadért!” De nekem könnyű, én azt sem tudom, ki vagyok.

17. Dívainvázio, a Dívák és ikonok kiállítás megnyitója. Az Andy Warhol kollektív Marilyn Monroe-s ruhámban megyek, a falon is kint van a hősöm, pózolok egyet előtte. Közben látom, hogy egy flitteres, fejdíszes valakit támogatnak, dívaparádia, bicsakló túsarok, valami hülyeség a szívemben, elszorul, de nem a csetlőbotló paródiát sajnálom, hanem önmagam, nyilván. Délután már ismét a nyaralóban vagyok, zuhog az eső. K. másnapra ígéri magát, hülye vagyok, nem akarom, mégis várni kezdem.

18. Hideg reggel, kapóra jön, le is mondom K.-t, aki furán nevet, arról beszél, hogy úgy teszek, mintha csapdába csalt volna. Irtózatos migrénem van, a barátnőmnek panaszodom telefonon. Mi-ért van ez, kérdezem. A szégyen, Orsi, a szégyen, feleli. Fekszem, mint akit megöltek. K. mégis beállít délután, öltözz fel, gyere a kapuhoz, azt hiszem viccel, de ő mindig viccel és sosem viccel. Örülök neki.

19. Megint elmúlt éjfél, nehéz eldönteni, ez még melyik nap, mindenesetre valamelyik Éji Bogár feléled, és elküldi az első üzenetét. Szóval őt nevezem B.-nek. Ketten vannak, azaz ketten vagyunk, valamelyik elkezd, nem is az, hogy mi volt aznap, lehet semmi nem volt, mármint történés, de hát mi az, ami valóban történik. A valóságban a húgom megint meglátogat, egyforma ruhában vagyunk, véletlenül. ”Nincs szálnalmasabb látvány, mint az élemedett korú lánytestvérek bokától nyakig egyforma öltözékben”, áll egy hatvanas években népszerű illemtankönyvben. Ha szálnalmasak vagyunk is, mindegy.

B. elmeséli, hogy a bolhapiacra talál egy katonai rugdalózót. Nekem is kéne hasonló, szeretek rugdalózni. Vagy az a hisztéria?

Borzalmas dalokat keresek, van belőlük egy komoly gyűjteményem. Előkelő helyen áll a Fókusz zenekar Máttra alján című dala. Nem jutok szóhoz, reagálja le B., én is csak röhögéshez jutok új-fent, a hatás mindig ugyanaz. Minden ízében tökéletes. Az arcok, a zene, ahogy elmutogat az énekes mindent a nagyothallóknak is. A gitáron filccel a felirat, hogy PEOPLE egyenlő SHIT. Aztán ahogy beúszik egy személyvonat! És akkor már többet is meg-

hallgatunk tőlük, a kedvencünk lesz, ami a kovid alatt születik. “Vírusok lepik meg testedet!” Persze mi már meg sem lepődünk, a hideg döbbeneten is túl vagyunk. Az egyik tag úgy néz ki, mintha frissen exhumálták volna. Érdekes módon a gitárja kétnyakú - hátha élő adásban oszlik ketté a teste? B. szerint én az élet napos oldalán járok, hogy csak szerkesztenem kell, míg ő számlákat szed ősz-sze a könyvelőnek.

20. A telekszomszédomtól kapok egy csokor virágot és egy piros biciklit. A Budapest Nagyregény miatt. A családja ugyanis az én “kerületemben”, a 15.-ikben él, időtlen idők óta.

21. Egy ismerősöm arról győzköd, hogy Karafiáth Jenő, a híres budapesti főpolgármester mégis az egyenesági rokonom. Egyfelől a prudéria, a Karafiáth-kosztüm! Régi lemez, ásítózom. Aztán a versek! (Annyit tudok csak, hogy a nagypapámmal tejtestvérek voltak - de nem ikrek.) Megvan a bizonyítékom a bevallottnál erősebb vérségi kötelékre. Hogy Jenőnek volt egy saját dala, amit rendszerint énekelgetett. És a refrénje! Azt mintha én szereztem volna: “Karafiáth, oh, te szegény Karafiáth!” Valaki szorosra írta a szimuláció forgatókönyvét, ugrott össze megint a gyomrom.

22. Fatalista femme fatale, írja B. Közben a little tease, én fuldoklik, M. rámírt, a semmiből. Sírok. B. azt javasolja, szárítsam fel a könnyeim és szokjak le arról, hogy mindent szívvel lélekkel csinálók. Mármint az élet szenvedés részét, és ugyanezeket az energiákat fordítsam mondjuk a takarításra. De aztán, realizálva, hogy indignáltan reagálok, korrigál. Majd, ha már mi is módosíthajuk a következő szinten a játék programját, lesznek új háziállatok is! Beszélő macska, mosogatómedve. És, teszi hozzá lelkesen, neki kurva jó lenne 3-4 rendrakó mókus is. Nekem abból minimum 15 kellene. Meglesz, nyugtázza. Kell is, mert ő legutóbb már a bográcsot sem találta meg a káoszban, holott az akkora, mint egy ló feje. Tündérputri, jegyzi meg a lakásomra.

23. B.-t kicsit zavarja, hogy mindent elfelejtek, és hogy folyamatosan konfabulálok. Hu tényleg baszki, elküldenénk téged egy afrikai törzshöz azzal, hogy mondd el nekik a naprendszert és tuti, hogy egy vallás lenne belőle, mire odaérsz. Nem érek soha sehova, legyintek, és arra gondolok, csak aludni szeretnék. Van trükköd idegesség esetére, faggatom. Én arra szok-

tam gondolni, meséli, hogy tudok egy dimenziókaput, amin már régebben átmentem, és újra átmegeyek, és odaát nagy varázsló vagyok és köztisztelenben állok egy kastélyban, aminek a garázsába korábban már átcsempésztem egy Lada Nivát is vész esetére, és oda átkalauzolom a barátaimat, és megtanítok nekik egyszerűbb varázslatokat. És mire idáig jutok, már alszom is. Persze ők mindig bénáznak és elhibázzák a tűzgolyót, de akkor türelmesen eloltom egy másik varázslattal és kezdjük előlről. B.-vel amúgy B.-vel ez hosszú hónapok óta megy, és amikor véletlenül a valóságban is összefutunk, nehezen kommunikálunk, nem ismerünk egymásra. Meta. Vagy valami. Nincs is, nem vagyunk, csak egymás fejében. Vagy azéban, aki a programot írja. (Közben volt műsorfelvétel, és bemutattuk Márton Ágnes és Mártonffy András új könyvét is, meg találkoztam a legjobb barátommal, de ezek valahogy máshol vannak, máshol vagyok.)

24. Utazom Debrecenbe, filmklub lesz másnap a barátnőmnél, Évinél, a Sybil, azaz a Szex és Pszicholanalízis című filmet fogjuk megnézni. Számomra a tételgondolat: Szarból nem épül vár, mondja az egyik nő. Szarból minden épülhet, felel a másik. Az idő a lélek magánügye, idézi B. Szerb Antaltól. Egy barátom egy olyan emberről mesél, akinek nem volt lelke. Sírni kezdek.

25. A film előtt felhív egy barátom. Te a belső körben vagy, mondja. A páholyban. És hogy ne sírjak annyit, mert nem az a baj, hogy nem vagyunk normálisok, azt inkább ünnepeljük, mert nem a matinéből születnek a műveink. És azt se bánjuk, hogy itt őt idézem, az összetett, eklektikus kulturáltságunk nem tűnik értéknek, mert az. Nekünk akkor jó, ha sarokba szorít minket egy-egy probléma. Ozmózosis történeteket élünk, és ezek, legalábbis amíg dolgozunk, kiütik a szorongást.

26. Az IC-n nincs áram, nincs léghondi. Reklamálok, mire a kalauz közli, hogy legalább nincs bűz, mint a többi szerelvényen. Kedves utasaink, a pohár félig tele. Meg a klotyó is, teszem hozzá ké-sőbb. A vonatról a Pinceszínházba esem, az Olja című kortárs operára. Gimnáziumba jobb volt járni, ugrik a nyakamba egy haverom, üvöltve, ott késhettem, lóghattam, itt meg mindjárt nem akarnak beengedni. Egy másik haverom közben a másik fülembé súgja: ez a csávó mintha szociálisan nem lenne szobatiszta. Mindkettőjük fontos nekem, értékelem az igazukat.

27. K.-val színház, A félelem megeszi a lelket. K. bolond, akkor is nevetek, ha csak ránézek, hát még mikor felültet a bicikli hátsó ülésére, átölelem, csupa rúzs lesz a háta, mintha apró késeket döftem volna belé.

28. B. sakkfigurákat farag, röhög a gyalogokon: kicsit kövérkések is lettek a parasztok. Kulákok inkább. Mondom neki, hogy naplót írok, mire ő: én majd Zsukovtól fogom kölcsönözni az önéletrajzom címét, mert abba minden belefér. Emlékek, gondolatok. És a kettő gyakran összecsiszódik. Nálam mindenképpen. Finoman megjegyzi, hogy talán a sok letolt thc sem segít, ezért működik egyre nagyobb fordulatszámmal a belső iratmegsemmisítő. Beveszek még egyet. Ezt is el akarom felejteni.

29. B.-nek arról mesélek, mennyire jó emberek vesznek körül, mindig kapok segítséget. Ez a karizma, mondja, vagy a szimuláció megint. Aztán hozzáfűzi óvatosan: vagy valami sötét mentális praktika.

30. B.-nek dedikáltatok a kedvenc drámaírómmal, megjegyezve, hogy várjuk a véleményét. És ha nem tetszik, róla is ír egy darabot, amivel, a műveit tekintve, nem fog jól járni. B. sóhajtott: Nem sok mozgásteret hagytok az objektív kritikához. Hahaha. Nem is hiszek az objektivitásban.

31. K.-val MŰPA, Yuja Wang. Van valami K.-ban, összehozza bennem a síkokat, mintha a programot is kibillentené. Programozó amúgy. A szemébe nézek, egyre gyanúsabb. Várjuk a nagy rendszerleállítást. Hatalmas árnyék, mintha a Meláké lenne. K.-ba kapaszkodom, a tekintetébe. Jó védve lenni, mielőtt szembejönne az első halottak.

Simon Bettina

Június, egymondatok

jún. 1.

Ma van június elseje. Imádom az elsejéket. A június elseje kivétel, mert a nyarat utálom. Meleg van, süt a nap, minden sokkal nehezebb. Néhány éve egész jól tűröm. Mindjárt vége van, mindjárt vége van. Így haladok a szeptember felé, ahogy telnek a napok. A június a legnehezebb.

jún. 2.

Aggódok, mi lesz, ha nem történik semmi velem. Mi lesz akkor a naplóval? Ha egész hónapban nem történik semmi azon kívül, hogy ülök a félkész írásaimon és lassú ütemben váltakozik a pánikhangulat a szorongással.

jún. 3.

Utálom a nyarat. Azon belül is a legjobban a júniust utálom. Olyan a nap-sütés ebben a hónapban, mint a hangyaégetés. Van az a mese (példázat?), amiben a tücsök egész nyáron hegedül, majd télen felkopik az álla, bezzeg a szorgos hangya egész nyáron szorgalmasan él. Hogy építi-e, vagy éppen lebontja a nyarat, jó kérdés. Talán nem is hangya van a mesében. A konyhába viszont minden nyáron beköszönnek a hangyák. Remélem, van tartalék hangyacsapdám. Ha boldog éppen nem is leszek a nyártól, a tartalékolásban most jó vagyok.

jún. 4.

A pár hete beküldött kutatási tervem első mondatából hiányzik egy hivatkozás. Hol ír Derrida a törésről? Sajnos minden jegyzetemenél hiányosan szerepel. Amikor elkezdtem ezt a kutatást, 2018-ban az OSZK-ban, még nem alakult ki a jegyzetelés rutin.

jún. 5.

Veszek fél kiló cseresznyét a Fény utcai piacon. Mire hazaérek, majdnem elfogy. Beugrom a könyvtárba, hogy kivegyek pár könyvet, amiben benne lehet a derridai törés. A Kálvinra érve ráírok E.-re, akivel pár napja a

volt szaktársunk doktori védésén beszéltünk, hátha ráér egy kávéra, és a következő pillanatban egymásba botlunk Puskás Pannival, akivel iszunk egy kávé. Amíg a Mikszáth téren ülünk, végig lopkodok a cseresznyés zacskóból, és félek, hogy rám szólnak, teleköpködöm maggal a hamutartót. Elmegyek az Ikeába és veszek mirelit húsgolyót, instant krumplipürével. Nagyon elfáradtam ebben a kávézásban. Derridát nem találom egyik könyvben sem.

jún. 6.

A böngészőmben megtalálom a derridai törést, végig meg volt nyitva A struktúra, a jel és a játék, csak elfelejtettem. Kéne egy múlt heti Mandiner, amiben Györfly Ákos írt a Rengeteg állatról, de ma már nem lehet kapni azt a számot, és egyébként sem megyek ki a lakásból. Szólhatott volna egy kicsit előbb D.

jún 7.

Mielőtt Kelenföldön felszállok a pécsi vonatra, összefutok Karesszal, aki a szombati Kispál koncert miatt jön, én meg elmesélem neki, hogy idén már ötödjére felvételizek a doktori képzésre, ma lesz a szóbeli, és ha most sem jön össze, leállok, új életet kezdek. Az út utolsó egy-másfél órájában a büfékocsiban kávézunk.

június 8.

Igazi nyári idő van, felhúszom a neonzöld párdücmintás ruhámat. Apával Brúnót sétáltatjuk a hegyen. Nem találkozunk senkivel, vakációhangulat van, csend van, pedig ez még csak egy sima szombat. Utolsó pillanatban mindketten veszünk jegyet az esti Kispálra.

június 9.

Borzasztó a meleg a balatoni kocsiban, amivel visszafelé utazom, hogy szavazzak. Elhagyom a bőröndöm a vonaton. A hónap összes többi napján arra fogok összpontosítani, hogy ne hagyjak el semmit.

június 10.

Mindenki nyert, akit bejelöltem a szavazáson. Elfelejtettem rögzíteni, hogy a szóbeli felvételi után megvolt az idei első fürdés az orfűi tóban. Ma esik az

eső. Egyelőre nincs strandidő, nem baj, hogy elhagytam a bőrönddel együtt a fürdőruhám. Azért veszek két fürdőbugyit, meg egy fürdőmelltartót. Lehet, nem kellett volna mindhármát, de nem baj, akciós mindegyik.

június 11.

Megyek Szegedre könyvbemutatóra, a vonat nehezen érkezik meg. Borbíró Alettával beszélgetek, akivel 2018-ban a Strand kapcsán elkezdtünk egy interjút, ami miattam nem készült el azóta sem. Próbálok nem gondolni erre, de Aletta rákérdez a színpadon és mi is, a közönség is jól szórakozik.

június 12.

A reggeli vonattal megyek vissza Pestre. Az állomáson muszáj vennem egy szendvicset és egy Cappyt, a vonaton egy kávét. A Cappynél felüti a pénztáros a plusz ötven forintot, és utolér a megbotráncolás, ami a környezetben általános beszédtema, csak én a felvételi miatt nem figyeltem oda.

június 13.

Görcsi Péter regényét olvasom, észre sem veszem, már a felénél járok. Nem is tudom, mikor volt utoljára ilyen élményem.

június 14.

Szeretem a húsos pirogot, de már egy hete étkezhelyettesítő shake-et iszok, az Ideal Body-t. Elmegyek leszedetni a fogkövemet a város legdrágább magánorvosához. Lehet, legközelebb megkérem az asszisztenst, ajánljon egy olcsóbbat. Rendrakás közben megtalálom a koffeintablettáimat és ezentúl kávét sem főzök. Így nem lesz újra fogkövem sem olyan gyorsan.

június 15.

A Rengeteg állat a vonatból szerepel a Magyar Narancs irodalmi sikerlistáján, és Antal Nikolett írt róla kritikát az ÉS-be. Ma dedikálunk Mikivel és Balázssal a könyvhéten.

június 16.

Irány a Dorogi-tó!

június 17.

Tavaly és tavaly előtt is ilyenkor már rég a Homokszigeten fetrengtem, mióta Pályi Márk megmutatta. Idén sajnos még nem volt egyszer sem olyan alacsony a vízállás, hogy ki lehessen menni.

június 18.

Megnézem az Amerikai pszichót és a Kissing Booth mindhárom részét.

június 21.

Interjút készíték Györe Balázzsal.

június 22.

Mekkorát tévedtem, amikor azt írtam egy versben, hogy megyünk a Balatonra, és nincs ebben semmi felemelő. Vagy valami ilyesmit. Megyek a Balatonra, és ez a legjobb dolog a világon.

június 23.

Nem olvastam a hírekben, élesben szembesülök a helyi fagyizó új specialitásával: lángosos és hekkes fagyí.

június 24.

Apa elkezd pálmafákat fotózni. Elfelejtettem elhozni neki Karesz regényét, mondta a Kispál koncert után, hogy szeretné elolvasni. Az én hibám.

június 25.

Nem tudom eldönteni, jégkrémet vagy kovászos uborkát egyek.

június 26.

Találkozom tíz órakor a Bambiban Györe Balázzsal és a fotóssal, Farbak Tamással. Tipikus júniusi nap. Ijesztően világos és zajos. A Duna csillámlik, az ég fehér, a felhők kékek. Közte minden szúr és tapad. Egy mosogatószivacs, amiből nem nyomták ki a vizet, és egész héten nem nyúl hozzá senki.

június 27.

Borzalmas júniusi meleg van. Bezártságot érzek, és hogy nem csinálhatom, amit akarok. Eljutni a strandra, igazi tortúra.

június 28.

Megjelent Lakner Dávid kritikája a Rengeteg állatról a Magyar Hangban. A címe, „Illik a költészetéhez”. Imádom.

június 29.

Nincs kedvem szelfizni. Nem érzem őszintének. Ezért jó, hogy a Nyugatinál összefutok B.-vel és megkérem, csináljon rólam fotókat. Pont aranyóra van. Megkér, fotózzam be neki Györe Balázs versét Csajka Gábor Ciprianról, ha hazaérek. Az is Nyugati teres: „meghalt a barátom / csajka gábor cyprian / mi lesz velem ezután / üzent nekem éjjel / haldoklik segítsek / (...) ki fog szeretni ezután / ki fog megérteni / ki visel el ki vigasztal / még egy kávéra ki marasztal / idegességemben sört nyitok fel / és kiállok az erkélyre / (...) falnak csapódott a fej / összeesett a nyugatinál / csajka gábor cyprian”

június 30.

Egyre jobb a kedvem, és ennek az az oka, hogy mindjárt vége a júniusnak, haladunk. Már csak egy július, és egy augusztus.

június 31.

Elkészült az interjú. Arra voltam kíváncsi, hogy mennyire érzi rokonnak az újabb autofikciós regényeket, mint amilyen mondjuk a Göröcsi Péteré – még a címadás is rokon: Györe első prózakötetének a címe, A 91-esen nyugodtan elalhatok, Göröcsié pedig, Várni a 29-esre. És még az őszinteség. Hogy hiperrealizmus és őszinteség között van-e különbség. Szerintem igen, mert minden látszat ellenére elég nehéz volt mindennap magamról beszélni.

Gömöri György

Keserű tavasz

R. M. emlékére

Március vége. Telihold.
Fáj a hátam, de élek.
Putyin már mindent letarolt,
De az ukránok élnek.

Inkább föláldoz ezreket
A Hamász, rejtve túszoikat –
Jajgatnak nők és gyerekek,
Szétlőnek kórházakat –

Magát gyilkoló rongy világ,
Ahol csak a nyers hatalom
Számít, s a vagyon – silány
Állam tobzódik olajon –,

Miközben fogy a hegyi hó,
Olvadnak hűvös gleccserek,
Forrósodik az óceán,
S őserdőt irtó emberek

Élnének jobban? Nagy a tét.
Még csodálkozom azokon,
Akik nem látják, merre tart
– mert minden rendszert elsodor –

A Föld haragja. Nem leszek
Már itt, mikor a gyerekek

Megélik a még-nem-végső,
De iszonyú ítéletet...

Sinkó József

Farkasok

Kilenc farkas tépte szét a testem hajnalban egy mohás szikla tövében a fővárostól mintegy hatvan kilométerre. Másfél órával korábban még a hegytetőn kémleltem a csillagos eget, a Jupiter holdjait, az Andromédát, a Kassiopeiát, a Fiastyúkot, közben a termoszból az utolsó csepp teát is jóízűen elfogyasztottam. Hátamat kényelmesen nekivettem egy nagyobacska kőnek, és rágyújtottam egy erős, fűszeres cigarettára, amit még Marokkóból hozott nekem az egyik cimborám. Ennek persze már semmi jelentősége, a fél doboz cigit is szétérték, meg az összes cuccomat, mondjuk a kiürült termosz viszonylag épségben megmaradt.

Pedig még Marokkóba is elmentem volna, na nem azért, mert mostanában legalább három ismerősöm is járt ott, hanem már évek óta tervben volt. Mint sok más, és most már tudom, hogy nem hiába keseregtem magányos éjszakákon és reggeli munkahelyi kávézások közben azon, hogy még mennyi mindent szeretnék kipróbálni, megélni, megnézni, megkóstolni, de se szabadságom, se pénzem nincs annyi, amennyi elég lenne ezen tervek megvalósításához. Haladjunk hát szépen sorban, döntöttem el végül, pont tavaly ilyen tájban, és akkor most tessék, ennyi volt. Azok a kurva farkasok! Ennél még az is jobb lett volna, ha megmondja az orvos, hogy hat, vagy tizenkettő, vagy akárhány hónapom van hátra, mint a filmekben, és akkor a maradék időt irtó tartalmasan töltöm el, cseppet sem depressziósan. Mint a filmekben. Valamiért mégis megfogadtam tavaly ilyenkor, hogy élvezni fogom az életet amennyire csak tőlem telik. Visszagondolva, voltak előjelek, voltak valami furcsa körülmények, apró hibák a valóságban, amik errefelé tereltek. Na nem a farkasok felé természetesen, hanem a tartalmas időtöltés irányába. Elromlott például a kis kézi frappékészítő, pedig azt még Görögországban gyártották, igen, nem ócska kínai áru volt, és a görögök azt írták a dobozára, hogy ez soha nem romlik el, mert direkthajtású, satöbbi, de a görögök hazudtak. Hazudtak nekem, és akkor rájöttem, hogy kár volt olyan mélyen hinni benne, jó nagy hülye voltam, bedőltem a marketingnek meg annak, hogy talán néhány jó dolog talán örökké tart. Csak szólok: rohadtul semmi nem tart örökké, még a görög frappékészítő sem.

Ugyanazon a napon történt, hogy véletlenül egy idős cipész lakásán kötöttem ki. Én csak szerettem volna róla készíteni egy portréfotót, olyan gyönyörűen vetődött az arcára a fény a parkban, ahogy azon a padon ücsörgött. A kisöreg meg felhívott a lakására, aztán két órát mesélt azokról az időkről, amiről az ilyen kisöregék mesélni szoktak. Kérdeztem, szoktak-e nála megfordulni vendégek, mondta, hogy nem, mondtam, hogy nálam sem, ezen valamiért jót neveltünk, és onnantól kezdve repült az idő. Vagy megállt. Mikor aztán kiléptem az ajtaján, a körfolyóson egy hatéves forma cigány fiúcska lendületesen levágta magát spárgába, a két talpa pont a korlátot és a falat érintette. Nem tudtam, mi a protokoll az ilyen esetekre, ezért csak biccentettem és odavettem egy “ügyes fiú” bókot, átléptem a lábát, és mentem a dolgomra. Mire a lépcsőfordulóba értem, hátulról fejbe dobott egy üres PET-palackkal, mondom én, hogy ügyes gyerek volt.

Ezen apróságok, meg még néhány egyéb olyan receptet alkotott, amitől a testemben bizonyos hormonok termelődni kezdtek, és elhitték velem, hogy az élet valójában meglehetősen szép és érdekes, és akkor én abban a nagy szerelemben, abban a rózsaszín ködben elhatároztam sok mindent.

Másnap aztán ugyanúgy bementem dolgozni. Nem volt itt kéremszépen semmilyen felmondás, ingóságok eladása, hátizsákos világkörűli út, semmi ilyesmi nem történt, csak simán bebusoztam a melóba, ahogy minden nap. A rózsaszín köd hamar felszállt, de maga után hagyott valami üledéket bennem, és ez az üledék folyamatosan piszkálgatott, noszogatótt, hogy ezt meg azt csináljak, éljek, lássak világot, meg ilyesmi. Sok mindent súgott, és én hallgattam rá.

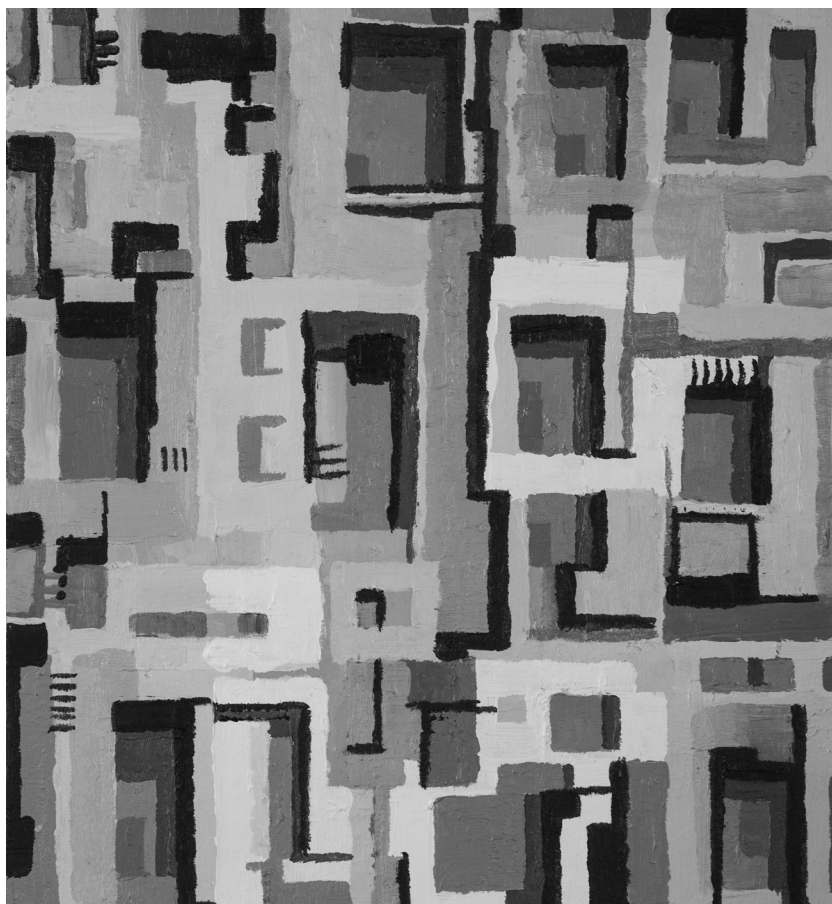
Hát a farkasokat nem súgta meg, dühös is voltam, amikor az első vicsorogva vágtatni kezdett felém. Először csak kerülgetett, jó nagy körökben, néha megállva, majd nekiiramodott, fellökött, és éles fogát belevájta a jobb vállamba. Soha nem éreztem még ehhez foghatót. Eszembe sem jutott, hogy meg fogok halni, aztán mikor odaért a többi nyolc, azon gondolkodtam, kire is haragudjak: talán az elsőre, aki megtámadott, vagy a többire, akik beszálltak a mókába, és végül darabokra téptek. Ezen elmélkedtem akkor is, miután a felismerhetetlenségig roncsolódott testen csámcsogtak.

Aztán fogtam magam meg a cuccaim és a harmatos avarban hazasétáltam. Ahogy mondom.

Most meg ezt írom, pedig fogalmam sincs, hogy valaki egyáltalán elolvasa-e valaha. Még azt sem tudom, pontosan hol vagyok. Nyilván az íróasztal

és a szék között, de abban is biztos vagyok, hogy néhány órával ezelőtt darabokra téptek, csak a termosz maradt épségben. Van erről egy elméletem, mivel nem először történt velem ilyesmi, igaz, akkor éles fogak helyett a tompa aszfalt serkentette ki a vért ebből a puha testből. Az elméletem nyers és gyermekes, zagyva és nevetséges. Erről ennyit.

ANDRÉ ZOLTÁN munkája

Böröczki Csaba

Libamáj Luzette-módra

Fejfájással ébredt, nem a saját ágyában. Körbenézett, sötét szoba, és mintha valami priccsen feküdt volna, utcai ruhában. Álmodott már úgy, hogy tudatában volt, álmodik, talán ez is csak olyan. Szeme hamar hozzászokott a homályhoz, felkelt, kitapogatta a villanykapcsolót. A szobában tábori ágy, szék, íróasztal, a beugróban mosdó. Az ajtóhoz ment. Zárva. Dörömbölni kezdett, nyissák ki azonnal. Kulcscsörgés hangja, két pisztolyos férfi jelent meg. Az egyikük szeme vörös. Pataki Richárd?, kérdezte az alacsonyabb. Igen. Mit akarnak? Pataki Richárd, az író? Igen, én vagyok, de mondja már meg mi ez. Feltartott kézzel jön ki. Most előre, üljön oda. A két férfi is elhelyezkedett a fotelokban vele szemben. Nos, mint azt bizonyára kitalálta, maga a foglyunk. Azért raboltuk el, hogy írjon. Micsoda? Ne szóljon közbe. Szóval, van egy sztorink, de sehogy se tudjuk megírni. Maga már írt három könyvet, biztos tudja, hogy megy ez. Megírja, és mi elengedjük. Ez képtelenség. Ne mondja ezt, maga egy jó író. Ezért is választottuk magát. Úgy értem, a helyzet képtelenség. Richárd lassan zsebéhez csúsztatta kezét. Üres. Körbenézett, átlagos nappalinak tűnt, perzsaszőnyeggel, dohányzóasztallal, barna szekrényssal. És ha most felugranék, és elrohannék?, gondolta. Hülyeség. Kapnék egy golyót a hátamba. Pedig milyen szépen ment minden. A negyedik könyv már a tördelőnél van, néhány nap, és megkezdődik az előrendelés. De ezekkel nem érdemes szívozni. Mi lenne a sztori? A két pisztolyos egymásra vigyorgott. Inkább csak ötletnek mondanám, kezelje úgy, mint egy *brainstorming* eredményét, nem ragaszkodunk hozzá görcsösen. Szóval, és szünetet tartott, lehajtotta fejét, a pisztolyt is inkább a perzsaszőnyeg mintájára szegezte, mint Richárdra. Szóval azt gondoltunk ki, hogy megírhatná az Egri csillagok parafrázisát egy közkatona szemszögéből, kevesebb pátosszal, kevésbé heroikusan. Hogy mit csinálna Bornemissza Gergely meg Dobó, még kicsit ködös, de ez lenne az alapkoncepció. De, mint mondtam, akár el is vetheti, ha hülyeségnek tartja. Pillanatnyi csend, az emberrabló beszívta ajkát, mintha szégyelné magát. És ezt írjam meg? Mondja meg nyugodtan, ha szar. Richárd sóhajtott. Kik lehet-

nek ezek, tűnődött, akik tudják, mi az a parafrázis, azok nem átlagos bűnözők. Nem mondom, hogy szar, inkább problémás. Igen, egy kicsit. Sajnos én nem vagyok otthon a zsánérirodalomban, mondta, miközben arra gondolt, inkább Andics Zolit kellett volna elrabolniuk. Ő amúgy is mindig agyament dolgokat ír. Miért pont engem szemeltek ki? Azért, mert a *Végképp elválasztva* a tizennyolcadik században játszódik? Az egy teljesen más történelmi korszak, mint az Egri csillagok. Rendben, mondta, megcsinálom. Mi tudtuk, hogy jó emberhez fordultunk, ugye Laci? A vörösszemű elmosolyodott, de nem szólalt meg. Richárd tűnődött, hogy hiába tudja az egyik emberrabló nevét, hiába látta az arcukat, semmire sem megy vele. Ha valahogy kiszabadulhatnék, akkor persze igen. Csak jól meg kell figyelni őket, hogy pontos személyleírást adhassak róluk. Hogy csináljuk? Bent, a szobájában van íróasztal, és itt van nálam a laptop. A pisztolyos átnyújtotta neki a gépet. Természetesen internet nincs. Ha valamiért mégis szükséges, szól nekem vagy a Lacinak. A pisztolyos az állát simogatta. Mit gondol, mennyi idő megírni? Milyen hosszú legyen? Kétszázezer leütés elég. Nos, akkor az jó esetben három hónap, esetleg négy. Ez most biztos elriasztja őket, gondolta, de a pisztolyos bólintott, rendben. És ne feledje, hogy a mi nevünk lesz rajta, úgyhogy kerülje az utalgatásokat. Ki is adják? Már megvan a kiadó. Netán a kiadó főnökét is elrabolták? A férfi Richárdra célzott pisztolyával. Ne higgye, hogy olyan okos fiú. Na, vissza a szobába, és kezdjen neki.

Mi lenne, ha azt a regényt írnám újra, ami most a tördelőnél van? Amúgy is a fejemben van az egész, csak újra le kell írni. És? Ennyire nem lehetek naiv. Ezek ki fognak nyírni, akár megírom, akár nem. Ráadásul Kamilla is biztos aggódik már. Az ajtóhoz ment, fülelt. Arra várt, talán meghallja a mobilja csörgését. Csak mondatfoszlányok értek el hozzá. Az ablakhoz lépett, elhúzta a függönyt. Rács. És mintha a járdaszinttel lett volna szemmagasságban. Hamarosan meg is látott néhány járókelőt, helyesebben csak a cipőjüket. Mi legyen, kopogjak? Ahhoz, hogy ott hallják, mit mondok, kiabálni kellene, azt pedig minden bizonnyal meghallja ez a két baromarcú. Ha lenne egy darab papírom... Vagy nem is kell a papír. A monitorra is ki tudom írni, hogy segítsenek. Csak hogyan hívom fel a figyelmüket? Leült a laptopához, kezdjünk hozzá. Szóval Egri csillagok. Hogy is kezdődött? Két kisgyermek fürdik, az egyik Gergő, a másikat hogy is hívták? Kít érdekel? Legyen Eszmeralda. Szóval Gergő és Eszmeralda pancsolnak, és... Basszus,

fogalmam sincs, mi történt utána. Meg kéne mondani, hogy fogalmam sincs. Vagy legalább adjanak egy eredeti példányt, ami alapján megírhatom. Kopogott az ajtón, a pisztolyos hamarosan kinyitotta. Kéne az eredeti Gárdonyi könyv. Meg jó lenne, ha hazaszólhatnék, hogy ne aggódjon a feleségem. A pisztolyos sóhajtott. A könyv oké, telefont viszont nem kap.

Egy óra múlva nála volt a kötet. Laci a kezébe nyomta a könyvtári példányt, és annyit mondott, tessék. Ez volt az első alkalom, hogy Richárd beszélni hallotta a vörösszeműt, és arra gondolt, talán belőle ki lehet húzni valamit. Hátha Laci itt a jó zсарu, aki látszólag aláveti magát az erősebb akaratának, de azért megvan a maga véleménye az egészségről, és még az is meglehet, hogy nem is olyan szívesen vesz részt ebben az egészben. Mi történt a szemével?, kérdezte. Laci egy pillanatra ránézett, mintha fontolgatná, hogy szóba áll ezzel az emberrel, végül azonban hang nélkül becsukta az ajtót. Richárd átpörgette a könyv lapjait, remélve, hogy megtalálja benne a kölcsönzési cédulát, hogy némi támpontot kapjon az emberrablók kiletéről. Nem volt benne. Csalódottan végigdőlt a priccsen, és olvasni kezdte. Cecey Éva, hát persze, így hívják a kis csajt. Utoljára általános iskolában olvasta, és csak annyira emlékezett, hogy a törököknek drukkolt. A huszonhetedik oldalon tartott, amikor benyitott a pisztolyos. Ételt hozott. Remélem, szereti a szarvasragut.

Talán akkor kellett volna gyomron vágni, amikor a kaját hozta. Ha jól láttam, nem volt nála a pisztoly. Persze rejthette a farzsebébe. És ha kiütöm, akkor még mindig ott van a másik. Viszont az a ragu... nem is tudom, mikor ettem ilyen finomat. Lefeküdt a priccsre, Kamillára gondolt, vajon mit csinálhat most? Lehet, hogy már értesítette a rendőrséget. Eltelt huszonnégy óra, elkezdhetik a nyomozást. Reggel arra ébredt, hogy a túszejtő rázza a vállát. Jó reggelt, ideje felkelni. Pillanatnyi kábaság után Richárd rájött, hol van. Felült az ágyon, gyűrött ruhájára nézett. Hoztam egy kis reggelit. Remélem, szereti a kaviárt. Hoztam egy kis bort meg kávé is. Richárd az arcát dörzsölte. Miért hoz nekem ilyeneket? Mert a jó regényhez elengedhetetlen a jó kondíció és a finom ételek. Legalábbis én így gondolom. Most meg kéne köszönnöm?, gondolta, de csak bólintott. Hogy áll az olvasással? Száz oldalt olvastam. Nagy léptékben haladok. Legyen kicsit nagyobb a lépték, hogy minél hamarabb kész legyen. Csönd. Richárd meglátta a pisztolyt a férfi farzsebében. Ki lehetne húzni onnan,

és ráfogni. Elvinni a lakáskulcsot, és irány a rendőrség. Nem először irány Kamilla, és utána a rendőrség. De ha van egy másik kulcs, akkor egy perc se kell, és utolérnek. Lényegében azt se tudom, hol vagyok. Talán nem is Budapesten vagyok, ráadásul pénz és papírok nélkül. Megette a kaviáros kenyeret, töltött a kávéból, a bort otthagya. Új dokumentum, Eger hősei. Ahogy leírta a címet, gúnyosan elhúzta száját. Ez még munkacímnek is szar, de ha ezt akarják, ám legyen. Ötezer leütés után kibontotta a bort. Tokaji, húsz éves. Eszébe jutott, hogy az emberrablók már régóta figyelhették, hogy ilyen jól ismerik az ízlését. Aztán a fejét rázta. Egy nagyon kis százaléktól eltekintve, ki az, aki ne szeretné a szarvasragút, a kaviárt meg a drága borokat? Ezek vagy a menüvel akarnak enyhíteni a lelki-furdalásukon, vagy az egyik séf valami menő szállodában, és onnan hozzák a kaját. Ebédre fácánleves, harcsapaprikás, almatorta. Richárd a negyedik epizódba kezdett bele, óránként felállt, végzett néhány karkörzést, írt tovább. Vacsorára libamáj Luzette-módra.

Következő reggel azon tűnődött, hogy viszonyuljon a regény főszereplője Jumurdzsákhhoz, és szinte megijedt. Tényleg meg akarom ezt írni? És mi a valós esélye, hogy ezek utána elengednek? Nem ülhetek itt ölbe tett kézzel. Majd ebédnél, ha behozza a kaját, akkor kell cselekedni. Mindkét keze foglalt lesz, legalábbis tegnap úgy volt. Ha meghallom a motozást a zárban, az ajtó takarásába állok, és úgy támadok. Vagy jobb lesz inkább szemből, nehogy a tányért verjem le. Felállt az asztaltól, és elhúzva a függönyt, a cipőket nézte, ahogy az emberek elhaladnak a szuterén előtt. Felfigyelt a reggeli borosüvegre. Tegnap Tokaji, ma tízéves cuvée. Teletöltötte poharát, a maradékot a végébe öntötte, és visszaült írni, a főszereplő és Jumurdzsák viszonya.

Idén még nem voltunk sehol Kamillával, gondolta. Ha ezt túléltem, elmegyünk Thaiföldre, vagy Dubajba, mindegy, mennyibe kerül, ahová Kamilla szeretné. Felidézte közös nyaralásaikat, az Isztriát, Belgiumot, ahogy Marokkóban mindketten náthások lettek a fűtés nélküli szálláson, és másnap kitessekelték őket a mecsetből, mert ott tisztelatlenség orrot fújni. Richárd arcán apró mosoly jelent meg, aztán visszatért a munkához. Egy pillanatra felöltött benne, hogy miért is írja tovább, ha a menekülés mellett döntött. Addig még több mint két óra van, legalább telik az idő. Fellapozta a Gárdonyi-kötetet, pontosan hogy is néz ki ez a Jumurdzsák?

Eszébe jutott a vicc az általános iskolából: a fiúkat janicsárnak vitték el, a lányokat meg julicsárnak. Hihetetlen, hogy ilyen baromságok jutnak az eszembe. *Egynéhány perc múlva ropogás hallatszik a harasztban, és mindjárt rá egy strucctollas, fehér török süveg meg egy barna lófej jelenik meg a fák alatt.* Annyira belemerült, hogy csak a szobába beszűrődő beszédfoszlányok zökkentették ki. Sietve felállt, kezébe vette a borosüveget. A laptopot is fejéhez vághatom, gondolta, de már nem volt annyi ideje, hogy felvegye az asztalról. A kulcs már a zárban. A pisztolyos megjelent az ajtóban. Két kezében két tányér. És ha meghal?, futott át Richárdon. Ezt igazán nem akarhatom. Furcsa, hogy ez a lehetőség fel sem ötlött bennem, de egy borosüveggel fejbe verni valakit végzetes is lehet. Még a nevét sem tudom... Annál jobb. Ott rohadjon meg ez a személtáda. Etet itt minden finomsággal, miközben... Richárd hirtelen feje fölé emelte a borosüveget. Összeszorította szemét. Nem így akarta. A túszejtő hátrébb lépett, és Richárd a tányérokat találta el. Vízibivaly steak, pisztáciatorta. A döbönt férfit arrébb lökte, a folyosón egy pillanatra megállt. Most merre? Hallotta a lövést. Mintha nem is fájt volna a tüdeje. Csak a perzsaszőnyeg mintáját figyelte, kék és piros, kék és piros. Nem akartam, mondta a pisztolyos. Én igazán nem akartam. Richárd meg arra gondolt, milyen finom volt az a libamáj.

Géczi János

Rigó. Törött toloajtóra

A húskék kőlapok bálájában
többmillió év egybekötte.
A tűzvörös talajból előtört
fenyőmagonc néhány hetes.

Méret-
csökkenés nélküli a részlet,
miként fametszetben stílus, általuk
látható a frízben a Parthenón,
a rigóban a röpülés. A kár
foltokat tépett a képszalagból.
A madárszárny maradéka nagyobb,
mint a teljes, a hiány nagyító
lencséje kiigazítja.

S aki
képes vagy láthatóvá tenni
a megfoghatatlan dolgokat, mondd,
ha a festett deszkafaragású
ajtót, hogy a fal elé húzzák,
több-e a világ a nyílás által,
vagy éppen abban a pillanatban
a földkerekség magára zárul?

Égnéző, Murternél

Mintha egyszerre félbemaradt volna,
alaposan belenézett, hagyta,
hogy végre megszemelelhessek,
a derűs ég megvilágítsa, nézzék,
az arcát, a nyakszirtjét, összevont
szemöldökét, s alakját bejárja.

Egészében bepréselve a gyűrött
drapériába. Hogy ég alatt áll,
nem látható, de mégis ott van,
a kifejezések kromatikája
megformázza. Szabaddá exponálva.
A kék terep és az elhúzódó
vonásokkal felvázolt alak
összefonódik.

Két kilónyi ég
erőteljesebb, mint egy kilogramm,
s nagyobb teret hoz létre, de hogy Nap
függ benne, akkor is. S ha nézegeti
az égnéző, bár maga nem látszik,
van tömege, súlya és termete.

Ragasztó nélkül készült dekollázs.

Zudor Boglárka

A bádogférj

A bádogférj
Bármiről beszélhetett
De ő úgy tett
Mint akinek
A szavak
Semmit nem jelentenek

Ha felesége
Az agyagnő kérte
Legalább
Ne igyon
Minden este
Csak azért is
Kétszer annyi
Pálinkát gurított le

Ha arra biztatták
Kezelje diszkréten
Hűtlenkedését
Este az ágyba
Csak azért is
Két nővel
Feküdt be

Ha kérlelni kezdték
Lehetőleg
Ne otthon
Élje ki
Munkahelyi
Frusztrációit
Feleségét

Azonnal
Megütötte

De amikor
A nagymama
Hagyatékából
Rámaradt vázát
Vágta volna
Az agyagnő
Fejéhez
A nő felállt
Vörösen izzani
Kezdett
Kövér teste
És a bádogférfit
Agyaggal
Terítette be

Az anyag befolyt
Minden járatába
Karját
Lábait
Combját
Felpuffasztva
És eltömítette
A férfi
Hihetetlenül
Nagyra nőtt
Száját

Az agyagnő

Az agyagból gyúrt nő
Mindig mindent
Magába szívott
Nem felejtette el
Férje mozdulatát sem
Mikor a konyhapult
Felett levegőbe
Rajzolta alakját

Legyenek nagy mellei
Kerek fenéke
Nem kell
Darázsderék
Lehetőleg
Más férfi
Ne kívánja meg

Amint a nő
A fürdőszobába
Felcsattogott
Belemarkolt
Óriási gömböket
Formázó
Agyagmelleibe

Kipárnázott kezeivel
Derekára
Még több agyagot
Tapasztott
És fenekéről
Sem sajnálta
A sárga
Márgás anyagot

A lépcsőn Írok
Szinte már csak
Gurulva haladt
Az agyagnő
Döngött a ház
Az utca a falu

Nagyszerű vagy
Jelentette ki férje
És a nő száját
Még egy marék
Agyaggal tömte be
Hogy el ne rontsa
A teremtést

Előzetes koncepciók

Mióta meghaltál
A panelházakról
Akarlak kérdezni
Acélszerkezetek
Egymásnak feszülő
Tömbök
Kockák
Kilátás nélküli
Négyzetméterek
Formára
Öntött
Életterek
Működéséről

Egy kettő egy
Számolom
Folyamatosan
Az ismétlődő íveket
Ha a panelekről

Írok
Te jutsz eszembe
És az amikor temetőt
Találtak a
Mebontott földréteg alatt

Várom hogy kitáguljon a tér
Hogy újra kapjak
Levegőt rendesen
Biztosan
Megmondanád
Mik voltak az előzetes
Konceptiók
Tervek
Amiket a normához
Kellett igazítani

Egymásba folyó
Folyosók
Szobák
Kockás linóleum
Álmodom
Amit felettem
Csinálnak

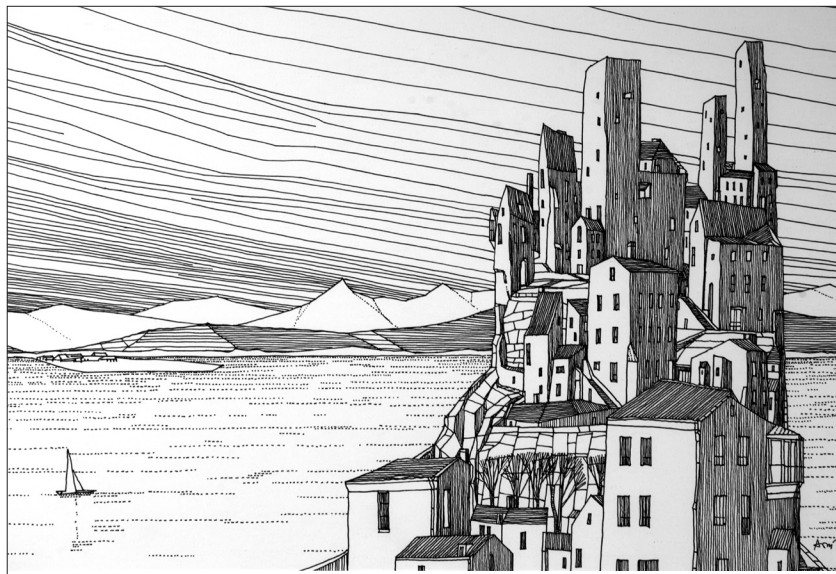
Hiányolom
Néha a kertet
Belőle a macskát
Amit léghuszkával
Akartál lelőni

Rágyújtok
A szomszéd
A mellettem lévő
Ablakban sörözik
Nem látom

Csak érzem
A malátát

Ha itt lennél
Megkérdezném
Tőled
Mik voltak
Az előzetes
Koncepcióid
Mikor egy
Panelbe
Belefogtál
És megállás nélkül
Tizenkét órában
Építetted azt
Napról napra
Pusztá kézzel

ANDRÉ ZOLTÁN munkája

Berka Attila

Narancslikőr-paradicsom

Ha nem volna jövő: minden rendben volna.
Szentkuthy Miklós
Hol van olyan bölcs ember, aki ezt megérti?
Jer 9,11

1.

A növények és az állatok összebújva nézik, ahogy az emberek, a gépek és a mesterséges intelligenciák pusztítják egymást.

2.

Teó óvatosan a kapszulába tette a fiát, és hosszú pusztit nyomott a homlokára.

– Minden rendben lesz – mondta aztán. – Alszol egy keveset, és máris találkozzunk.

A következő kapszulában a felesége is elhelyezkedett. Teó megcsókolta, majd hátrább lépett.

– Nagyon szeretlek benneteket – mondta –, nagyon szeretlek.

Megnyomta a gombokat, a kapszulák bezárultak. Másodpercek múlva a családja, ahogy a többi utazó, mély álomba merült. Teó sírva nézett körbe a hálóteremben.

Amikor az ajtó bezárult mögötte, felordított.

A pilótafülkébe már nyugodtan, határozottan lépett. Munkatársai mosolyogtak.

– Lenyűgöző a hidegvéred – mondta az egyik, Vera.

– De mi is készen állunk – mondta Mara, a másik.

– Helyes, helyes, nagyszerű! Akkor vágjunk is bele – mondta Teó, és a helyére ült. A többiek is.

Az úrhajó rövidesen készen állt az indulásra.

– Köszönöm, most már ti is aludhattok – mondta Teó. – A többi az én dolgom.

- Biztos, hogy ne maradjunk? – kérdezte Vera.
- Köszönöm, de nincs miért. Tartjuk magunkat az előírásokhoz. Az indítás az én feladatomban, utána az egészséget átveszi az automata. Úgyhogy menjetek. Hamarosan úgyis találkozunk.
- A fülkeajtóból Teó visszafordult.
- A fenébe is – mondta –, elkísérlek benneteket, ennyi még belefér.
- Az oldalajtón át a legénységi hálóba léptek. Vera és Mara a kapszulájukba feküdtek.
- Jóéjpuszit nem adsz? – kérdezte Mara.
- Nekem az is elég, ha mondasz egy mesét – mondta Vera.
- Hát jó – sóhajtott Teó. – Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy világvége. Ez egy nagyon szép világvége volt: a növények és az állatok összebújva nézték, ahogy az emberek, a gépek és a mesterséges intelligenciák pusztítják egymást.
- A jóéjpuszi jobb lett volna – mondta Mara.
- Sajnálom – mondta Teó.
- Ne idegeskedj, Teó – mondta Vera –, minden rendben lesz. Egy zseni vagy.

3.

?

?!
Zseni.

Ugyan! Hát mi ez a szó?

És mi van, ha zseni vagyok? Mit érek velem?

Semmit. Nincs semmi jelentősége.

A világnak így is, úgy is vége van: a növények és az állatok összebújva nézik, ahogy az emberek, a gépek és a mesterséges intelligenciák pusztítják egymást.

Hiába írtam le és mondtam el százszor, ezerszer, hogy nagyon nagy baj lesz, ha így megy tovább, csak legyintettek, ne káromgok, ne gyártsak összeesküvés-elméleteket, álljak már le. De hogy nem hagytam abba, inkább ígérgettek, húzták az időt, aztán kitüntettek, és gratuláltak az állhatatosságomért, és folytatták ugyanazt ugyanúgy.

Zsenisors, mondanám, de minek mondanám. Minek mondanék bármit?

Hiszen elfogadtam, hogy minden hiába. Úgyhogy semmi zseniség.

Persze Vera talán tényleg megértett.

Ó mintha, mintha, igen, ő, igen, Vera, igen, ó, Istenem, Vera!

És Mara. Azt hiszem, Mara is.

Az öcsém. Ő tudta. Segítenem kellett volna neki. Neki kellett volna segítenem.

De akkor még vakon hittem magamban. Igen, pont, mint egy zseni. És a tudományaimban. Felfedezem, kitalálom, rájövök, megoldom.

Csakhogy semmi. Hiába minden, semmi.

Semmi esélyem nem volt.

Még az öcsémet se tudtam megvédeni magától.

Úgyhogy nem, Vera, nem vagyok zseni. Nagyon nem.

Egy senki vagyok.

Aki mindenkinek hazudott, mindenkit becsapott.

A szent cél érdekében, természetesen.

Szigorúan a magasabb szempontok miatt.

Micsoda gőg és micsoda sekélyesség!

Bocsássatok meg nekem.

Bocsássatok meg.

4.

_tettel üdvözöllek, kedves ismeretlen barátom! Kérlek, ne ijedj_felvétel_már halott vagyok. Ha pusztítani_ne húzz_menj a terem_a fekete dobozt, és nyomd meg a piros_Ha mégsem_kíváncsi vagy_kevés az időm_meghalok_gyorsan el_végre valaki_Vedd gyónásnak_a szó jelentését_ez a hegy_kőodú_ kilövőállomás_kutatás_laboratórium_Az emberiség jövője érdekében_a túlnépesedés miatt egy lakható bolygót kerestünk_rövidesen sikerült_Cointreau-nak neveztem el a kedvenc italomról_a fehér szekrényben_jó néhány üveg_az egészségemre_az emlékemre. Sajnos a bolygó nagyon messze_további kutatást igényelt, csakhogy közben megváltoztak a körülmények_minden elromlott_tudtam, kevés az időm_a megoldás_azt találtam ki_De senkinek nem árulhattam el, még a közvetlen munkatársaimnak_Le kellett választanunk a bázist a központi_leselejtettem, megszüntet_a térképről is. A teljes dokumentációt_a gépen_A remény_hogy maradjon remény_Az utolsó pillanatban érkeztünk_Odakint megkezdődött a világvége_a növények és az állatok összébújva nézik, ahogy az emberek, a gépek és a mesterséges intelligenciák pusztítják egymást_Nem volt más lehetőségem_legalább ez a százegy ember_a családom_A kapszulákban_hibernáció_a stimulátorral_a számítógépen a szimuláció_Az írha-jó sosem tudott volna felszállni_azt kellett hinniük, hogy a Cointreau-ra

utaznak_programoztam_olyan, mint a Föld, csak a bűnbeesés előtt_igazi édenke_magamat is beleírt_létmásom_vatár_hogy a családom azt higgye_Azt álmodják, hogy megmenekültünk, és boldogok_én figyelek, megfigyelek. De már nem_Heteken_alig ettem, alig aludtam_hőhullámok_és ahogy az utolsó entert_elindult a program_elájultam_nem tudom, mi lesz_nem tud_nem tudom_nem bírok nyelni_a vécére is négykézláb_bárcsak_ki vagy te_azt gondoltam, megfigyelem az embereket, hátha rájövök, mi megy tönkre, miért nem tudnak békében élni_de már csak perceim_ne harag_ves ismeretlen barátom_jót akartam_Bárcsak lenne Isten.

5.

...

ANDRÉ ZOLTÁN munkája

Intergalaktikus Kisebbségi Ombudsman

Nem volt tanulmányaim alatt két olyan szociálisan érzékeny, sőt, túlérzékeny ember, mint Liza és Bence csoporttársaim a főiskolán. Nem holmi látszat együttérzésről beszélek, amikor is szomorú arcot vágva helyezük el magunkat az adott szituációban, hanem valódi egyé válásról a világ történéseivel. Liza Budakeszin, Bence pedig Székesfehérváron nőtt fel. Utóbbi szereplőnk 10 éves korában átiratkozott a helyi örményeknek fenntartott általános iskolába, így azonosulva a helyi minoritás mindennapi életével. Idővel befogadta őt e – számszerűleg 4 főből álló – közösség melynek hatására a nevét Dér Bencéről, **Բենեդիկտ Տրոստ**-ra örményesítette. Annyira belejött a kisebbségi létbe, hogy nyolcadikos korában már tüntetést szervezett a bantu kisebbség jogaiért Székesfehérváron. Az akció nem volt túlságosan produktív, mivel a bantu népcsoport Dél-Afrika keleti részén él, Európában nem jellemző a feltűnésük (még turistaként sem).

Érettségi után – melyet kivi nyelven tett le – az ELTE szociológia szakán folytatta tanulmányait, így alapozva meg majdani szociális szférában működő tevékenységét. Liza ez idő alatt szintén a közoktatásban tengette ingerszegény életét. Legjobb barátja egy Tamara nevű lány volt, aki nem Budakeszin lakott, hanem a szomszéd településen Budaligetén, s mivel ő volt az egyedüli bejárós, így Liza pártfogásába vette a nála egyébként két fejjel magasabb, későbbi kick-bokszt világbajnokot. Tamara nem különösebben bajlódott a szociális élet kérdéseivel, ment a saját ökle után.

Teltek az évek, a Budakeszi tóban elszaporodtak a törpeharcsák, akik kezdték kiszorítani az őshonos lesőharcsákat a vízből. Amint Liza megtudta e hírt, nem kellett több, hogy belevesse magát a halszaporítás minden részletébe, s pár nappal később megkezdte a lesőharcsák tenyésztését a helyi tóban, így segítve a kisebbséggé vált fauna életét. Idővel aztán ők is túlszaporodtak, így ismét a törpeharcsák kerültek minoritásba. Ezt tapasztalva a lány megkezdte azok szaporítását s mivel az egyenlő állapotot sohasem tudta kialakítani a két harcsafaj között, feladta küzdelmét. Feladása

1 Többségben lévő kisebbség, Nyugat-Ázsiában.

jelül vízi mentát ültetett a tóban, abban bízva, hogy e növény táplálja majd mind a két halfajtát. Idővel aztán a menta is elszaporodott, kitúrva a többi környékbeli flórát a területről. A végén már senki sem tudta megmondani, hogy ki vagy mi van kisebbségben.

Na ő volt az a lány az életemben, aki előtt semmilyen viccet nem szabadot mondani, hisz tudvalevő, hogy a viccben valakin nevetünk. Általában ez a valaki Liza volt, aki bármilyen viccet hallott, azt hitte, hogy neki szánjuk célzás jelleggel. Bármilyen aforizmával álltunk elé, találva érezte magát. Így aztán leszoktunk a viccelődésről, legalábbis a jelenlétében. Bencével akkor találtak igazán egymásra, amikor egy kellemesnek induló délelőttön leöntöttem magam kávéval. Mérgemben azt találtam mondani: „A kakas csípje meg!” Erre a kirohanásomra szinte egyszerre akadt el a lélegzetük. Hogy tudok ilyen sztereotíp lenni a kakasokkal szemben, akik a közbeszéd ellenére igen békés állatok, nem együket terjesztették fel már közülük Nobel-békedíjra. Hogy jövök én ahhoz, hogy bármelyiküket arra agítalom, hogy csípjen meg valamit. Bence és Liza egy emberként korholt engem, amiért csak előítéletekben tudok gondolkodni. És akkor ott – ahogy velem üvöltöztek – történt valami, valami olyan dolog, amivel oly régóta foglalkozik már az emberiség. Egészen pontosan a saját születése óta. Érezhetővé vált e két fiatal kölcsönös vonzalma egymás és a világ összes kisebbsége iránt. Onnantól kezdve mindenhová együtt jártak tüntetéseket szerveztek, a többségben lévők és a többségi vélemény érvényre jutása ellen. Közösen nyújtottak be egy javaslatot a Hallgatói Önkormányzatnak, hogy az is lehessen HÖK-elnök – az egyenlőség jegyében –, aki egy szavazatot sem kapott a választásokon. Furcsa mód az akkori HÖK-elnökség elolvasta (a majd 400 oldal terjedelmű) javaslatukat, s meghányva-vetve a kérdést, elfogadta azt. Azóta 35 egyszerre hivatalban lévő elnöke van a Hallgatói Önkormányzatnak, s ebből legalább 10 egyetlenegy szavazat nélkül jutott a testület élére. De a törvény az törvény, mindenkire vonatkozik, még azokra is, akikre senki nem szavazott. Szépen lassan ők váltak közösségünk ombucmanjává, bárkivel bármi történt hozzájuk mindig lehetett fordulni, hisz bármilyen apró-cseprő ügy érdekében képesek voltak petícióért rohanni. Nem állítom, hogy a világ ügyeit tekintve naivak lettek volna, csupán idealisták. Azon fiatalok maroknyi csoportjába tartoztak, akik hittek a fogtündérben és a független újságírásban.

Így teltek hát a (kisebbségvédelmi) mindennapok a főiskolán, bárkit

bármivel megsértettek, Liza és Bence ott termett, és igazságot szolgáltatott. Idővel aztán olyan népszerűvé váltak – legalábbis ők ebben bíztak – hogy Kft.-t alapítottak, *A Világ Minden Kisebbségének Ügyeiért Dolgozó Korlátolt Felelősségű Társaság* néven. Nem mondom, hogy sikertörténet volt ez a vállalkozás és azt sem, hogy példájuk tankönyvi tananyag lesz a Közgázon hallgató majdani pénzügyi szakembereknek, de mi tagadás, érdekes utat jártak be. Először Bt.-t akartak létrehozni, de nem tudták eldönteni, hogy ki legyen a beltág és ki a kültag. Bence felajánlotta, hogy legyen Liza a beltág, mire ő hisztériázni kezdett, hogy a neme miatt akar kedvezni neki, ami azért sértő mert a nők egyenlők a férfiakkal. Aztán Bence vállalkozott arra, hogy ő lesz a beltág, mire barátnője azt kifogásolta, hogy attól még, hogy férfi, ne akarjon uralkodni senki felett, pláne ne a közös vállalatukon. Felmerült az a gondolat is, hogy részvénytársaságot alapítanak. Csakhogy óhatatlanul előállt volna az a helyzet, hogy részvényeiket nem egyenlő arányban vásárolják fel és mi lesz azokkal, akik nem ugyanannyi értékpapírt birtokolnak, mint mások. Mi lesz velük?

Végül a Kft. bizonyult számukra a legideálisabb vállalkozási formának, ami ugyan nem hozott profitot, de legalább veszteséget sem, így végül nem oszlottak fel. Mindent összevetve sikeresen indult közös üzleti pályafutásuk. Már első év végén díjat nyertek dokumentumfilmjükkel, amelyben egy szaudi-arábiai pakatiki kolónia utolsó élő tagjával készítettek, egy 12 órás portrét. Az Oslói Kisebbségügyi Hivatal kapott rá az alkotásra, ők nevezték a *New York-i Alternatív Főiskolások Filmfesztiváljára*, ahol aranyérmet kaptak, plusz még a második és harmadik helyezést is, valamint két különdíjat (utóbb visszavonták tőlük az elismeréseket, mivel kiderült, hogy a pakatiki nép nagy számban él Johannesburgban, de milliós nagysággal Kaliforniában is megtalálható).

A nyarakat általában bálnamentéssel – ami mondjuk nem könnyű Közép-Európában – pandaetetéssel – ami az előzőnél is nehezebb – és más, ehhez hasonló humanitárius tevékenységgel töltötték. Volt, hogy elkirándultak közösen egy-egy óceánbeli szigetország romantikus világába is, ahol nem egyszer kerültek fel a helyi étlapokra, „európaiak jóasszony módra”, „hallgató pörkölt” vagy „toleráns Schnitzel” néven. Persze az ilyen kalandtúrák végén Liza általában önmagát ostorozta, amiért nem volt elég elfogadó a kannibalizmus oly szimpatikus képviselőivel. Úgy tűnt, hogy küldetésük bármilyen nemes, nem valami eredményes, hisz egyenlő arányban sohasem

lesznek a világ törzsei, csoportjai elosztva. Már-már feladták a küzdelmüket az egyenlőségért, amikor egy szép napon különös meglepetés érte őket. Sárival a büfében ültünk és épp a közös sütibolt nyitási terveinken tanakodtunk, hol és mikor fogjuk kirakni a táblát: MEGNYITOTTUNK! Az eredeti ötletünk az volt, hogy a Váci utca egy korábban horgászboltként használt üzletét kivesszük négy hónapra, ahol Sári süteményeket süt, majd eladja őket – 1560 Ft-ért darabját – 9 és 16 óra között. Ez lett volna a látszat. Elménk fókuszában nem is a süti, hanem a bolttal szemben lévő bank állt. Tervünk szerint, míg Sári süt, addig én átfúrok a szemközti trezorba és az ott lévő értékeket gondosan összeszedve lenyúlom, az alagutat pedig berobantom magam után. Most, hogy ezt mind leírtam, remélem senkinek nem jut eszébe ilyen, vagy ehhez hasonló üzletet véghez vinni és e tervet bármilyen módon filmre forgatni (pl. *Süti, nem süti* címmel).

Szóval ott ültünk Sárival, és ezen tanakodtunk, amikor Liza és Bence huppant le a mellettünk lévő székekre, amelyeken receptjeink és betörési vázlataink álltak. Zavarunkat félretéve úgy tettünk, mintha értéktelen jegyzetek volnának, amelyeken csoporttársaink helyet foglaltak. Majd megjátszott jókedvet színlelve érdeklődtünk, hogylétük felől. Na ezt nem kellett volna. Zárásig ott ültünk, a portás azzal a mondattal rúgott ki bennünket hajnali fél egykor, hogy: „+” %/=/%\$Ł▣β&#@><Đđä!”²

Megtudtuk, hogy egy nyugat-európai elektronikai és társadalomtudományi intézet pályázatot hirdetett, és annak ellenére, hogy Liza és Bence nem pályázott, tanulmányutat nyertek a Holdra. Értetlenül hallgattuk örömködésüket, az igazat megvallva nekünk a Váci utcai sütibolt is oly távolinak tűnt, a holdról nem is beszélve. Elmondásuk alapján, a feladatuk a Holdon élő kisebbségek jogainak védelme lesz. Szép és nemes gondolat – helyeselve bólogattunk. Valójában semmi ilyet nem gondoltunk, hanem azon morfondíroztunk, hogy fogjuk a terveket – feltűnés nélkül – kiszedni Liza és Bence ülepe alól. Szerencsénkre – és a portás közbenjárására – felálltak, így visszazereztük a skicceket. Az emberjogi páros két héttel később indult útnak a Naprendszerbe két husky és egy rottweiler társaságában. Liza és Bence sikeresen Holdra szálltak, és elhangoztak Dér Bence történelmi szavai: „*Kis lépés egy székesfehérvári egyéni vállalkozónak, de nagy lépés az összes Földön élő kissebségnek!*”

Az öröm addig a pillanatig tartott, amíg Lizának fel nem tűnt a követ-
2 Obcén, nyomdafestéket nem tűrő kifejezés.

kező szituáció. Összesen öten léptek a Hold felszínére: 1 Nő és 1 Férfi (ők egyenlőek), 1 rottweiler és 2 husky, pontosan egyel több, mint ami az egyenlőséget jelentené a fajok száma között. Ebből kifolyólag fennáll a többség és a kisebbség rendszere, amelyben az az 1 rottweiler biztos, hogy nem fogja magát jól érezni. Sőt, ki tudja mi vár rá ilyesfajta elnyomásban. Nem hagyta nyugodni e helyzet, a két harcos aktivistát és a HÖK, az Európai Monetáris Tanács, valamint az ENSZ Állatkisebbségügyi Főosztálya támogatásával felállították az *Intergalaktikus Kisebbségi Ombudsmant* a kialakult helyzet megoldása érdekében. Csak hát minden ombudsman elnökkel és alelnökkel rendelkezik, az ilyesfajta hivataloknál pedig nem lehet két elnök, csupán egy. Nem tudtak megállapodni, hogy melyikük legyen az. Próbálták szavazásra bocsátani a kérdést, de a három kutya inkább a Holdat kezdte vonyítani, semminthogy ilyen bürokratikus kérdésekben foglaljanak állást.

Azóta már sok idő telt el, úgy tudom még mindig a Holdon vannak, bár azóta már összeházasodtak, lett három fiúk, egy szép kis házuk az egyik kráter mellett, és jövedelmező úrsiklót üzemeltetnek. De azon, hogy ki legyen az elnök és ki a beosztott alelnök, azóta sem tudtak megegyezni.... (Mi viszont a Sütiboltot vittük tovább Sárival, és át sem kellett ásní a szemközi bankba, mert a tervünk, bejött!)

Bak Róbert

Rövid értekezés a hit és hitetlenség hasznáról az elmúlás küszöbén

e. j.-nek

hívők

és

hitetlenek

élsz
éldegélsz
beteg leszel

élsz
éldegélsz
beteg leszel

minden
egyre
egyre
rosszabb

minden
egyre
egyre
rosszabb

ágyban fekszel
beszarsz
tisztába tesznek
ágyban fekszel
beszarsz
tisztába tesznek
ágyban fekszel
beszarsz
tisztába tesznek
könyörögsz mindenható istenednek*
ágyban fekszel
beszarsz
tisztába tesznek

ágyban fekszel
beszarsz
tisztába tesznek
ágyban fekszel
beszarsz
tisztába tesznek
ágyban fekszel
beszarsz
tisztába tesznek
káromkodsz kiabálsz a csendnek*
ágyban fekszel
beszarsz
tisztába tesznek

* Megfigyelhető, hogy ezek a mozzanatok a két csoport tagjai között meglepően gyakran felcserélődnek.

beszarsz
tisztába tesznek
beszarsz
tisztába tesznek

meghalsz
föld alá temetnek.

beszarsz
tisztába tesznek
beszarsz
tisztába tesznek

meghalsz
föld alá temetnek.

Seholisten

Nem tudom elhinni,
hogy ami egyszer már megtörtént,
az újra és újra
minden
egy
nap
megismétlődik.

Nem tudok hinni
az asztalok felé tartó,
lassan csoszogó sorokban,
a hosszú út utáni görnyedt hátakban,
a néma bágyadtságban,
a zsebekben őrzött apróságokban,
a sokakban
érthetetlen módon
még mindig meglévő
reményben.

Nem tudok hinni abban,
hogy ismét
egy-egy unott,
szürke egyenruhás,

jól fésült
angyaltiszt,
angyalhivatalnok
egyetlen szóval,
biccentéssel,
kézmozdulattal
– te jobbra, te balra –
döntsön
férfiak,
nők
és gyerekek
visszavonhatatlan
megsemmisítéséről.

Nem tudom elhinni,
hogy a sor
csak halad.

Nem értettem

Álmomban
egy járókeretes öregasszony
az isteni gondviselés megkérdőjelezhetetlenségéről
beszélt.

Az az egy sárga levél

És akkor láttam
lehullani azt a sárga levelet,
forogni,
keringeni a lágy szélben,
majd lassan földet érni
a többi közé.
Percekig figyeltem,
nem és nem akart
beleolvadni
a talajt borítók tömegébe.
Egy röpké pillanatra
félrenéztem, és visszafordulva
már nem láttam azt az egy
sárga levelet.

Szilágyi Zsófia Emma

Úgy vonzza magához

Minden reggel, pontban hét órakor, kifogástalan öltözékben hatalmas teraszának kőkorlátjánál áll. Unottnak tűnő helyzetben, kopasz fejét tenyerébe támasztva könyököl, csaknem nyelvet ölt a városra. Csupasz ábrázat, csontos koponya, vékony test. Szegényesen díszített, vízköpöszerű rémalak. A teraszon étkezik, olvas, naplót vezet és figyeli a dolgukra igyekvő nőket. Reggeli kávé egy barnával. Megbízhatóbbak, mint a más hajszínű nők. A hét óra tizenötös busszal induló hölgyek közül választ valakit. A barnák már hét óra tíz perckor a megállóban várakoznak. Mire lehörpinti a kávéját, éppen felszáll a buszra a kiszemelt. A férfinak fontos, hogy a reggeli kávéját pontosan igya meg, és csak annyit gondolkodjon az aznapi barnáról, amennyi egy eszpresszónyi idő alatt átgondolható. Az első kávé meghatározza nap további hangulatát. Ebéd egy vörössel. Átlagosnál nagyobb kosárméret. A kedvére való nőt időbe telik kijelölnie. Ilyenkor a pontosság másodlagos. Fehér, szeplőkkel tarkított bőr. Érthetetlen. A szájalom érzése az egyetlen, ami megmaradt benne. Őrzi. Elképzeli, ahogy ebéd közben egy vörös nő elpirulva felszisszen, mert a forró leves rácsöppen a blúzára, ami a nedveség hatására a melléhez tapad. Fekete nem. Nem, nem. Semmiképp sem. Ebéd után ejtőzik a teraszon. Elszív három szál cigarettát, és felkészül. Egy nőt vár igazán. Akit a távoból már a járásáról felismer. Jó ideje kinézett magának. Eleinte bizalmatlannak és távolságtartónak tűnt. Azt hinné az ember, rideg és hűvös, szinte elérhetetlen. Meg kell hódítania ahhoz, hogy megszerezhesse magának. A tündér, a tündér, a tündér. Hosszú, szőke haja minden lépésnél a derekát érinti. Kivel lehet, mit csinálhat. Próbálja hozzáigazítani a vacsoráját. Vállalja, hogy hidegen fogyassza el az ételt. A gondolat is nyomban felfűti testét, ha a nő váratlan érkezésére gondol. Szomszéd. Ha a Bajcsy-Zsilinszky út, vagy a Károly körút felől jön, alig egy perce van arra, hogy magába szívja a nő látványát, míg el nem ér a bejárati ajtóig. Azt szereti, ha a Deák tér felől érkezik. Akkor messziről ki tudja szűrni, a két zebra miatt pedig hosszasan megfigyelheti. Különben nem egyszerű, mint a barnákat, a vöröseket. Nem cseverészik a buszmegállóban, nem ül be a szem-

közti cukrászdába, nem időz a kirakatoknál. A piros lámpát viszont megvárja. Nagy szerencse. Különben rohan. Könyveket, füzeteket, térképeket cipel. Egyszer elszakadt a szatyra. Szanaszét gurultak az almák. Nem győzte összeszedni őket. Nagy pillanat volt. Amíg nem látja belépni a ház kapuján, feszült és ideges. A barnákkal, a vörösökkel, önmagával. Kivel lehet és mit csinálhat. Mióta először meglátta, minden alkalommal elhatározza, hogy. Érezni akarja a nő hajának illatát, tapintását. Vajon olyan ellenállhatatlan-e, amilyennek elképzeli. De az utolsó pillanatban rendszerint megfutamodik.

*

Egyik este végül erőt vesz magán. Úgy dönt, hogy. Korán kezdi a készülődést. Gondosan kikészíti piperecikkeit az ágyára. Inget vesz magára, nyakendőt köt. A tükörben többször ellenőrizi a megjelenését. Kiül a teraszra, rágyújt, és vár. A szőke nem sokkal később megjelenik az utcában. Mielőtt meggondolná magát, felpattan és elindul. Ki az ajtón, le a lépcsőn.

*

Előkészül a borotválásra. A fiókból előveszi a szükséges eszközöket. Az ollót, a hajnyírógépet, a borotvakést, a borotvahabot, a fésűt és a legkedvesebb nyeles borotváját. Kivesz két törülközőt a szekrényből. Megnedvesíti a fésűt és átfésüli a haját. Izgatottan ollót ragad, vágni kezdi. A hajtövekhez minél közelebb, ne vesszen túl sok kárba. Hajnyírógépet a legrövidebb fokozatra állítja. Addig, addig járhatja a fején a gépet, amíg elég rövid fazont nem kap. Ikrék! Melegvizet enged a csapból, az egyik törülközőt átítatja. Egy percre a fejére helyezi. Türelmesen vár, amíg a melegvíz megpuhítja a friss nyírást és a fejbőrét. A borotvát kibillenti a nyeléből, és hozzálát a borotváláshoz. A haj növekedésével ellentétes irányban halad, a feje tetejéről indítja a borotvát. Halad lefelé, apró, lassú mozdulatokkal a nyaka irányába, különös tekintettel a tarkójára. A hab és a frissen élezett penge könnyedén siklik végig a fejbőrén, egészen sima felületet hagy maga után. A mutatoujja az izgalomtól megcsúszik a penge hátán, a következő húzásnál a penge hegye beleszalad a fejbőrébe. A fehér borotvahab rózsaszínre színeződik. Felfüggeszti a procedúrát. A nedves törülközővel tisztára törli a friss vágást. Óvatosan megnyomja a seb udvarát, hogy megtudja, milyen mély. Leitatja a kibuggyanó vért, vár egy kicsit, megindul-e újra. Folytatja a borotválást. Ezúttal figyelmesebben mozgatja a borotvát. Még precízebb mozdulatokkal. Alaposan leöblíti a fejről a borotvahabot. Törülközővel szárazra törli a fejét.

A fiókból gézt vesz elő, vág egy csíkot, a vágásra helyezi. Elmossa a borotvát, a törölközőket bedobja a szennyesbe. A végeredményt megcsodálja a tükörben.

*

Reggel, pontban hét órakor, kifogástalan öltözékben hatalmas teraszának korlátjánál áll. Unottnak tűnő helyzetben, fejét tenyerébe támasztva könyököl, csaknem nyelvet öltve a városra. Csontos arc, vékony test. Groteszk, vízköpőszerű rémalak. Borzongató, de ismerős érzés fut át rajta. Elmosolyodik, majd arcából kisimítja hosszú, kissé kócos szőke haját.

ANDRÉ ZOLTÁN munkája

Kalapos Éva Veronika

Nem hagylak itt

(Bonobó I.)

- részlet -

Ma én végzek először a fürdéssel. Amíg Kelét várom a szobánkban, szokás szerint a Falhoz lépek, és felhajtom a falvédőt. Alatta vékony, hosszúkás rekesz bújjik meg. Felpiszkálom a körmömmel a gipszkarton darabot, aztán rutinos mozdulattal elkapom, mielőtt a földre esne.

A Fal. Nem tudom, miért így hívjuk, talán mert eléggé semmilyen szó, tehát ha társaságban kicsúszik a szánkon, könnyű korrigálni vagy magyarázatot adni rá. Biztos vannak, akik Rekesznek vagy Odúnak nevezik, ahogy a kerületeket is máshol szegregátumoknak vagy körzeteknek hívják. A lényeg, hogy szinte minden ismerős családnak van egy ilyen rejtekhelye, sőt általában több is. Nem áltatjuk magunkat azzal, hogy a Hivatal nem tud róla, miért pont erről ne tudnának, de eddig még senkit se vettek elő miatta. Néha annyira dühít ez a leereszkedő félrenézés, hogy sikítani tudnék.

Benyúlok a rekeszbe, és előhúszom A hétfejű tündért. Tudom, hogy Kele ezt fogja kérni, hetek óta pörgetjük, pedig valami százhusz oldal az egész, bár elég sok rövid sztori van benne. Senkinek se szólok arról, hogy minden este olvasok neki, mert tudom, hogy tízévesen már cikinek tartaná, és gondolom, egy ponton jelezni is fogja, hogy kopjak le, pedig, hogy őszinte legyek, élvezem. Anyáéknak régen egy csomó könyvük volt, anyának szépirodalom, krimik és mesék, apának meg nyelvészeti szakkönyvek és szintén krimik – a krimirajongásuk hozta össze őket egyetemistaként anno, amikor még bárki járhatott egyetemre. Most már csak kábé negyven könyv van ebben a Falban, egyszerűen nem fért be több, a nagyszoba Falába pedig még nagyjából harmincat tudtak bedugni, és kész. Cirka hetven könyvvel él egy pár, akinek állítólag száznál is több könyves doboza volt, amikor összeköltöztek. Nem mintha elférne az a mennyiség ebben a lakásban. Szóval nyilván örököltém valamit ebből a durva könyvfüggőségből, meg más függőségeikből is, például, hogy imádom felolvasni az öcsémnek. Imádom, ahogy totál átszellemült képpel hallgatja a meséket, amiket per-

sze kívülről tud, de még azt is, amikor együtt mondja velem a mondatokat. Ráadásul olvasni olyan, mintha nem önmagam lennék és nem itt.

Nem emlékszem arra, amikor elvitték a könyveket. Tuti, hogy ide még áthoztuk őket, mert rémlik, hogy apa meg a haverjai lehordták a dobozokat a pincébe, amíg kitaláljuk, hová tegyük őket később, aztán egyszer csak már nem voltak ott. A Hivatal kiüríttette a pincéket, a padlásokat és a könyvespolcokat. A begyűjtött könyveket állítólag a Bibliotheca Respublicanába, a hivatali könyvtárba vitték – tiszta röhej, hogy minden intézménynek latin nevet adnak, mintha ettől komolyan lehetne venni őket –, ahová korlátlanul persze csak a zöldek járhatnak. A fehérek egyes részlegeket látogathatnak, mi, pirosak, csak az iskolával mehettünk el egy vezetett túrára, felnőttként pedig a zöldeken kívül mindenki másnak csak kérvény benyújtása után, konkrét célokra, például orvosi kutatásokhoz lehet használni a könyveket. A Hivatal nem hisz abban, hogy szórakozásból olvasni építő jellegű az állampolgárookra nézve, mert elveszi az időt a munkától és a családi, baráti együttlétektől, az SR-ben pedig nyilván a gondosan összeállított hivatali tankönyveket használják. Már alig tudom felidézni azt az időt, amikor az álsuli első éveiben unalomból minden órán az irodalmi szöveggyűjteményt lapozgattam. Sok minden nem volt benne, hiszen elvileg még csak olvasni tanultunk – volna, mert én anyáék miatt már ötéves koromtól tudtam. Úgyhogy Tomóval, akinek az apja szintén tanár volt – töritanár –, és szintén könyvek közt nőtt fel, lustán pörgettük a szöveggyűjtemény lapjait, amíg a többiek azzal a hülye képolvasással küszködtek (anya folyton háborgott a módszer miatt, pedig az osztálytársaink végül csak megtanultak olvasni így is). Cserébe mi a reáltárgyakkal szenvedtünk, amiket Baldwin a kisujjából rázott ki, meg a rajzórakon bénáztunk, ahol Hedvig volt a sztár. Alda pedig... hát, ő rendes stréberhez illően mindenből hozta az elvárt szintet, bár talán a természettudományokat szerette a legjobban. Aztán átkerültünk az SR-be, és onnantól kezdve mindegy volt, ki miben jó, mivel A: senkit sem érdekelt – a Hivatal kifejezetten ellenzi a különködést – és B: minden tantárgyat és néptanítót ugyanolyan hévvel gyűlöltünk.

Belelapozok A hétfejű tündérbe. A pillantásom megállapodik A két reggel című mese utolsó mondatán: „És nem is lett jókedvük egész nap.” Ja, pont így ültük végig az SR-ben az egész hetet, komoran és unatkozva, csak a szünetekben mertünk dumálni meg röhögcsélni, akkor is csak az udvaron, mivel a néptanítók nem díjazták a hangoskodást. Megint összeszorul a

szívem a gondolatra, hogy Kele most pont ugyanebben van: tízéves létére a nagy tölgyfák alá kell elbújni a barátaival, hogy szabadon vihoghassanak. Mégis milyen rendszer az, amire veszélyes a nevetés?

Nem tudom megállni, hogy össze ne rezzenjek az ajtónyitásra. Nem mintha valaha is betörték volna hozzánk – se rabló nem bukkant még fel nálunk, mióta az eszemet tudom, se a Hivatal emberei –, de valahol mélyen mégis ott kavarghat bennem a rettegés, ha minden apróságtól megijedek. Az öcsém becsukja az ajtót, és álmos képpel mered rám: átfut az agyamon, hogy talán mégsem most fogom megtudni, mi bántja, mert egyszerűen kidől, de aztán megrázza a fejét, mintha össze akarná szedni magát, és mellem lép. A könyvet látva elmosolyodik, de szinte rögtön eltűnik a mosolya, kiveszi a kezemből A hétfejű tündért, és visszarakja a Falba.

– Nem akarod, hogy olvassak? – legszívesebben magamhoz ölelném, és megsimogatnám a szőke üstökét, de mostanában rosszul tűri az ilyen nyálaskodást. Tudom, hogy tinédzser létemre az agyamra kéne mennie, de hát hogy utáljam ezt a szomorkás, hatalmas szívű, szemtelen, okos kis felnőttet? Úgyhogy minden igyekezetemmel próbálok visszafogni a gyengédségrohamomat, és kíváncsian nézek rá.

– Talán később – feleli. Tessék, újabb felnőtt szöfordulat, mintha csak azt kérdeztem volna, kér-e whiskey-t jéggel.

– Na, mondd, kisgőlya – ezt az egyetlen becézést engedem meg magamnak néha, még anya kezdte így hívni Kelét kiskorában, egy Fekete István nevű író miatt, aki írt egy regényt egy gólyáról (őrülten izgi lehet). Az öcsém a szemét forgatja, de nem tiltakozik, csak gondosan a helyére illeszti a gipszkarton darabot, ráhajtja a falvédőt és az ágyához ballag.

Miközben törökülésben elhelyezkedünk egymás mellett, egy szót se szól, én pedig kezdek egyre jobban megijedni. Réműletes képek villannak fel az agyamban: a Hivatal emberei a hazaúton a nyomába eredtek! Olyasmit tett, amit nem kellett volna! Találtak nála valamit! Oké, relax. Semmi sem megoldhatatlan. Vagy mit tudom én. Csak mondja már!

– Hallottál a lányról, akinek a telefonján cikkeket találtak? – töri meg végre a csendet, én meg persze a hangjától is összerezenek. Kezeltetnem kéne magam, bár inkább önként diliházba vonulok, mint hogy szóba álljak a Hivatal pszichológusaival. Baldvin járt az egyikükhöz, miután visszajött onnan, ahová elvitték, de az arc csak rontott az állapotán: azt mondta, „gyógyászati célból” egész nyugodtan szívjon annyi trút, amennyit csak

akar. Végül is ez tényleg könnyebb, mint az érzéseiről kérdezni. Bólintok, a nyakam szobormerev, az öcsém szeme rám villan. – Az osztályomba járt.

– Járt? – nyögöm ki nagy nehezen, mert hirtelen mintha az összes levegő kiszorult volna a tüdőmből. – Már... nem jár? – Nem – Kele a padlóra mered, én pedig ezerrel igyekszem összeszedni magam. Ne lássa, hogy pánikolsz!

– Hol... van? És mi történt pontosan? Tomo mondott valamit, de nem sokat.

– Behozta a telefonját, és eldugta a szekrényében. Senki se tudja, hogy sikerült neki, elvileg a beengedőkapuknál becsipog minden, ami elektromos vagy digitális...

– Tudom – én ne tudnám. Egyszer egy egész napig voltam büntetésben full egyedül egy teremben, étlen-szomjan, mert reggel véletlenül nálam maradt az mp4-lejátszó.

– Tök hülyeség volt behoznia a telót. Amint megtalálták, nyilván rögtön átnézték. Valami külpolitikai cikkek voltak rajta, Beni azt mondta, olyanok, amikhez csak a zöldek férhetnek hozzá.

– Beni honnan tudja?

– Nemtom – Kele vékony válla megrándul a kék pizsamafelső alatt. „Honnan tudja” – de kis naiv vagy, Rami. Beni az SR igazgatóhelyettesének az unokája, Kele évfolyamtársa a párhuzamos osztályban. Az SR-ben elvileg nincsenek kasztok, hiszen „a közösség mindenekfelett”, gyakorlatilag viszont az osztályok végül mégis mindig színek szerint különülnek el. Mivel az összes gyerek felvételét kimerítő pszichológiai vizsgálat előzi meg, hivatalosan ezek a képzett (LOL) szakemberek döntenek el, ki melyik osztályba kerül. És mit lehet tenni, ha még a pszichológia is a színek kódrendszerét támasztja alá, nem igaz? – Nem tudjuk, hova lett a lány. Amúgy Lizának hívják – folytatja az öcsém, és hirtelen valami ismeretlen árnyalat rezdül a hangjában. Szóval ez a Liza... az ajkamba harapok, hogy meg ne fogalmazzam hangosan a halvány gyanút. Hiszen, ha igazam is van, tökmindegy. A kislány eltűnt, a szüleinek meg annyi. Egy idő múlva a gyerek nyilván előkerül majd, és minden megy tovább, mintha mi sem történt volna. Vagy ki tudja. Olyan sokféle véget érhet az élet a Hivatal korában, és egyik sem szívderítő.

Fogalmam sincs, mit mondhatnék, de szerencsére nem is kell megszólalom, mert Keléből váratlanul ömleni kezd a szó, mintha Liza neve valami gátat tört volna át benne.

– Az egyik nap még bejött, másnap meg már nem. Úgyhogy most csak huszonhárman vagyunk. Pedig erkölcsstanból egy csoportban voltunk, és most páratlanul lettünk... de nem csak ez van... Bódog tegnap bejelentette, hogy holnap megint lesz egy teszt, aztán a jövő héten is kettő. Nem mondta, melyik napokon. Nem akarok tesztet írni, főleg nem kettőt! Már egytől is tiszta ideg vagyok egész héten. Szerinted mondjam, hogy lebetegedtem? A doki kiírna?

Nincs túl sok lehetőségünk kijátszani a Hivatal éberségét, de a kerületünk háziorvosa fura módon baromi jó arc. Az összes többi orvos, akivel valaha találkoztam, a Hivatal házizombija, látványosan utálja a munkáját meg az embereket, és szinte ránk pillantani se hajlandó. Ez a doki viszont nagyon alaposan megvizsgál – persze azzal a felkiáltással, hogy a Hivatal értékrendje szerint jár el, hiszen se tanulni, se dolgozni nem lehet betegen –, és mindig kiír, ha megkérjük. Próbálok félretolni a pánikot, ami Kele szavai nyomán újraéled bennem, és józanul végiggondolom a dolgot. Nem jelenthet beteget. Ha kihagyja a teszteket, rögtön gyanússá válik, hiszen a Hivatal nyilván Liza miatt csinálja az egészet: fel akarják mérni, van-e az osztályban, akit „megfertőzött” a cikkekben olvasottakkal, ki tudhatta, hogy nála van a telefon és ilyesmik vannak rajta, esetleg segített-e neki valaki, satöbbi. Persze ezek a tesztek mindig nagyon körmönfontak: végzős koromban egyszer abból a kérdésből jöttek rá, hogy az egyik piros évfolyamtársunk valahogy hozzájutott egy fehér streamingprofilhoz, hogy „milyennek írnád le az ideális barátot?”. Ő pedig, bármennyire is igyekezett jó választ adni, elővigyázatlanul beírta azt, hogy olyannak, aki mindenestül elfogadja, bárki is legyen és bárkit is szeressen. Badumm, tss: a piros profilokkal elérhető tartalmakban ilyen értékrendet sosem láthatott. Ez is egy lány volt, ha jól rémlik, Panninak hívták. Szegény Panni jól benézte, a következő héten már nem is jött iskolába. Észrevétlenül tűnt el, mintha ott sem lett volna, a sztoriját is csak Hedvigtől tudom, mert ő jóban volt vele. Ha addig nem lettünk volna biztosak abban, hogy a párszavas, totál semleges válasz a legjobb válasz, attól kezdve egyértelmű volt.

Meg se kell szólalnom, Kele mindent leolvas az arcomról, a szája pedig rögtön legörbül. Ilyenkor képes lennék a pusztá kezemmel lerombolni az SR-t – meg más hivatali épületeket is, csak úgy ráadásnak –, vagy a hónom alá csapni a családomat, és elszökni... persze fogalmam sincs, hová. Gyűlölöm, hogy itt ülök kukán, mint egy kupac szar, és semmit se mond-

hatok neki, nem tudom megvédeni, még csak megvigasztalni sem, hiszen a vizsgatás magában foglalná azt, hogy egyszer majd jobb lesz, de nem lesz jobb. A következő hónapban ugyanúgy megtehetik vele, hogy annyi tesztet íratnak, amennyit csak akarnak, ugyanúgy bepisilhet emiatt tízévesen – anyáék nem is tudnak róla, én szoktam lehúzni az ágyneműjét, ha megtörténik, és gyorsan kiöblíttem, hogy estére megszáradjon –, és ugyanúgy nem lesz senki, akiről egy pillanatig is elhiheti, hogy kiáll érte, mondjuk, bemegy az SR-be, és kiveri a balhét, hogy az ő gyerekével, testvérével, bárkijével nem bánhatnak így. Ezt fogja megtanulni tőlünk, ez ivódik be a csontjaiba, a zsigereibe, ez a némaság, a megfelelési kényszer, a mindenképp való alázat, és ő maga is így él majd. Persze, lesznek jó napjai, főleg, ha olyan mázlija van, hogy talál egy normális párt, néhány igazi barátot, és nem marad egyedül. De a gyerekei akkor is az SR-ben fognak tanulni, meg az unokái és a dédunokái is. Nem ismernek majd mást a világból, csak a dögunalmas nemzeti irodalmat, történelmet és földrajzot, az erkölcsant, a hittant, a funkcionális, örömtelen testnevelést a csillogó-villogó tornatermekben. Időközben mindannyian elfelejtjük azt a keveset, amit a szüleinktől tanultunk, a régi könyveink lapjaikra hullanak, az újak pedig, mivel minden egyes kiadást a Hivatalnak kell jóváhagynia, pont ugyanolyan szűk látókörűek és unalmasak lesznek, mint a tankönyvek.

Megint az öcsémre pillantok. Az ajka fölött izzadságcseppek ülnek, pedig ilyenkor este már nincs is olyan meleg. Mit csináljak, mit csináljak? Nem mehet így suliba, a végén még pont azért válik gyanússá, mert kiájul a padból.

Oké. Akkor életbe lép a vörös kód. Szó szerint.

Krolikowski Lehoczky Lilian

Aki még vasárnapi gyerek sem lehet

Galléros gyík

Egyetlen nap az évben
találkára, kamu érdeklődésre.
Mintha egy bölcsész kérdezősködné a mérnöki karról.
Mozi.
Üdítő.
Tropicarium látogatás.

De miért?
Gyűlölöd a pitont, a varangyot és az aligátort.
Rájuk sem nézel, csak úgy teszel,
mintha érdekelnének az állatok.

A hazugságok lepattannak pikkelyeimről.

A Tropicariumban bezárva
élnek a hüllők.
Mégis, ha nemet mondok,
tojást rak bennem a büntudat.

A fogyasztó

Szádon úgy hömpölyög ki a sok hazugság,
mint irodaépületből délután az embertömeg.
Nem változik az alakod, akár a vízforraló árnyéka az ablakodban.
Kopasz fejedem két hajszál lengedezik, mint az árvalányhajak.
Ahogy a néni a cukorkát a kis retiküljében,
úgy te sem találod meg az emlékeidet.
Egyedül megöregedni keserűvé tesz.
Fölemészt a kérdés:
mi lett volna, ha...?

Hab a tortán

Kicsöng az egyévenkénti telefon.
Szülinapom után egy héttel.
Olyan, mintha karácsonykor kívánnál boldog húsvétot.
Megszólal egy rekedt hang.
Kérdései bombák a háborúban.

Hány éves is lettél? Hanyadikos vagy?
Hallottam, nyertél egy versenyt.
Az már két éve volt, hallgatok.
Mit kérsz?
Köszönsz,
majd lenyomod a telefont.

Nagy Benedek Máté

Testrész

Előfordul, hogy elhagyom magam.
Szempillákat és levágott körmöket,
naponta több mint ötven hajszálam kihullik.

Mások is el-elejtik darabjaikat,
amik lebomlanak, por lesz belőlük,
a tüdőmbe jutnak, aztán a véráramomba.
Túl sokan élnek bennem így:
bolti eladó vagyok, videojáték-fejlesztő,
orvostanhallgató,
kislányt erőszakoló katona.

Csukott szemmel és botladozva haladok.
Ha előre nézek, rosszul leszek,
ha oldalra pillantok, elmegy a kedvem.
Körülöttem szekértáborok.
Az utam végén pedig valami nagyon torz van.

Előfordul, hogy elhagyom magam.
A körmeim leesnek, és úgy érzem,
lazulnak a fogaim.

Annyian vagyunk bennem,
a testrészek belülről szétfeszítenek.
Szorongok, és várom, hogy a tenyerem vonalai,
amikből jósolni szoktam,
az apró hegek az arcomon
és a striák a combom belső oldalán
megnyíljanak.

Pinokkió valódi testre vágyik

Sírtam, de nem éreztem semmit, miközben kifaragtl.
Fájdalom nélkül még gyerek sem lehetek.
Jobban vagyok, amíg süt rám a nap,
de amint a horizont mögé pottyán,
a szorongásom erősödni kezd.
Te alszol ilyenkor.

Kiabálok, és nem válaszolsz,
ezért a Tündért szólongatom,
aki itthagyt bennünket és hazudott nekünk.
Ő biztos tudta, hogy áldozat nélkül
nem lehet teremteni.

Muszáj, hogy csont és hús legyek.
Bántanom kell téged, apa.
A testedtől, mint egy amulettől, álmodban megfosztalak.
A zsírt és az izomrostokat lehántom
és végtagjaimra varrom,
a szerszámok használatát tőled tanultam.
Az izzadságoddal töltöm meg könnycsatornáim,
az idegeidbe és érhálózatodba öltözök.
Amint megváglak, és a véred könnyzuhatagként ered el,
a saját Tündérem leszek.

Kezembe fogom a napot,
én döntöm el, mikor nyugszik le.

Csizmadia Bodza Réka

Húsvét

Csigolyák görögnek a hegyről,
csontportól kacsintanak
nyúlfésülő szépleányok.
Hátranéznek válluk fölött,
derekukról folyondár csöpög
márvány bokájukra.
Szájukból pereg a szó,
tagjaikból merevség párolog,
fehér arcukból kiugrik szemük,
lapockájukon véres hajnalok.
Kezeikben fémes élű ollók,
beszédük közben ringatják azokat,
sebesen fordulnak, nyisszantanak velük,
panasszal sírnak fel fehér nyúlfiak.

torzó

láb és kar csak bábok
tedd félre őket
de törzsedben
gyomorszájmagas
a tómeder
vasas jelleg
testes áramlatok
nehésvíz
lobbanó hínáros
vékony réteg iszap
a belek alatt
semmi szennyeződés
ölnyi hús

fehér filék
halfarok
bőr nélkül összeborul
az értelen halom
teher nélkül való
belőled minden falás

ti leányok

ti leányok ne tegyétek
ha éheztek ne egyétek
zsíros földre feküdjétek
viseljétek szűz testetek
óhajotok elfojtsátok
mint a szántó úgy várjátok
kit szerettek ne lássátok
lehajtsátok a szoknyátok
lábatokat szorítsátok
mint a vadló ne hagyjátok
mint a hasát féltő macska
felmásszatok a magasba
összevérzett tenyeretek
kötőtökbe töröljétek
fa tetejére ha ültök
onnan tovább nem repültök
ágak közül kiáltsátok
ilyen tiszták a leányok

Zsebők Borbála

Táncodat járod

Lenge ruhád fehér, mint a hattyú,
rásimul testedre,
majd a heves mozdulatok közepette újra fellibben.
A halk, könnyed zene simogatja végtagjaid,
eggyé válsz vele,
s egymásba fonódva folytatjátok tovább.
Ide-oda billegsz, ha utad rossz irányba kanyarodik,
épp hogy nem esel le,
tested porba hányódik.
Lágy szellő kap hajadba,
tanúsítva, hogy az élet sóhaja szólítgat.
Összhangban a láb, a kar, a fej,
kiegészítve egymást teremtenek meg téged.
Arcodra kiül az érzelem.
Ne vess, sírj, aggódj?
Azt majd az élet dönti el.
Tiéd az egész pódium.
Használd ki!
Mozdulatok végtelenségében találod magadat,
s úgy érzed,
testedet már nem húzza vissza semmi.
Addig táncolj,
amíg le nem zuhansz a vörös függönyösnek szánt színpadról.

Másfajta ölelés

Ha átölelsz, testünk földbe gyökerezik,
az elengedés gondolata is megráz gyökerestül.
Minél erősebben szorítalak,
annál könnyebb a lelkem,
tekintetünk összeér,
szemtől szembe mondjuk igazunkat.
Tapintásodat érzem
kezemen, tarkómon, derekamon,
egyszer csak ketten maradunk.
Göndör loboncok közt veszik el a szorongásom,
szívdobogásom lassul,
a szabadságot érzem.
Hasonlóan néznek szemeink,
mélyebbnél mélyebb gondolatokra bukkanunk,
nem húzzuk le egymást,
egymásba kapaszkodva hevesen felúszunk.
Mellkasunk egymáshoz simul,
felveszem a tempód,
már nem fuldoklom.
Együtt szívjuk a mocskos port.

BreCsók Blanka

Lázár

festett haját copfba fogta [copfocska]
lelkét papírhajónak hajtotta össze
zátonyra futott a Liszt-ambíció
zongorás kisgyerekként tervezte

hajdan zongoraművész tanította
zongorának be játszani el tehetséget
anyunak apunak büszkén
vizsgáztatóknak lámpalázasan

zongor(ist)a lett 'ist'-en kezdődött benne
ember nem maradhatott hogyha hangszer
kioktatott okkult ötszögű játék játszótárs
a zongorára hullott Liszt belé lehelte tehetségét

apaégette fiát majd feltámasztja hamvaiból
lisztes kankalint neveljen papnak tudósnak
anya feszítette meg a gerincet a kottatartót
kedves Lázár legyél kisgyerek menj játszani

Bebők Sára

Norvég ünnep

És aztán tényleg megütöttél,
amíg a többiek teáztak.

Beáztattam a lábamat, mert egy óriási fekete folt
volt az alján. Az utcám hatalmat gyakorolt felettem,
érzéketlen kivágásokkal.

Én kivághattam volna az ajtót
már akkor is.

De krónikusan megbetegítettem magam,
a lámpát is levertem,
pedig a tükörrel szemben állt.

Átlátszó ruhában rémeket látok,
és most olyan, mintha Norvégiában lennék.

Városi legenda

Odaadtad az egyágyas szobákat, a fehéreket,
az ajtókilincset, meg a kitépett fülbevalómat.
Jött volna veled a fülcimpám is.

Ahhoz tudnám hasonlítani a kézremegésem, mint
amikor remeg a lábad.

Most, kezemben a fülbevalómmal, a kerítéshez indulok,
nagy rácsokat feszítek szét.

Erről neked is az lenne a véleményed, hogy két év múlva városi
legenda lesz.

Teljesen egyértelmű, hogy van egy nagyító a vállamon.

Senki nem gáncsolhat ki.

Feladtam az előkészületeket, további események nem várhatóak mostaná-
ban.

Lócsei Anna

Az agyam kiöntve

Kipróbálnék egyszer
egy telefonfülkét
olyan rózsaszínűt a józsef körúton
felhívnék belőle mindenkit
mielőtt még elviszik mint az iskola elől
ha működni
naponta gyűlnek
széttépkedett összesodort blokkok
a barna mosatlan szövetkabátom
zsebe mélyén
stresszlevezetés gyanánt
sétálok
arra gondolok
bárcsak esne az eső
erre elered
a szürke ernyőmön kopogó eső alól
minden sokkal szebb
tücsköket is hallok
a metrósínek között
nem szeretem a beszipantós könyveket
mert jobban fáj ha vége lesz
de inkább csapna el a villamos
mintsem hogy bevalljam
azt hogy
igen
a gondolataim örvénylenek
keringenek
kavarognak
mint ahogy a busz kereke brummogva pörög
vagy
mintha mosógépben lennének centrifugálva

kicsapódnak a koponyám falára
aztán kifolynak az orrlyukamon keresztül
ez takony
nehéz gondolkodni
főleg ha sétálok
mert te vagy a fejemben
menj már ki
hallod
a lépcsőház pirosfehér pepita csempepadlóján
van egy kis pocsolya
a másodikon
olyan mintha lyukas lenne
félek hogy beleesek egyszer
golyóstollspirálok tekerődnek csigaként
az agyamban
nem látod de
bámullak
gyakran
reggelre éhes vagyok
ahogy átmegyek üres az utca
a síneken senki
némaság
estekék az ég
de iszonyú kék
az utca sárga
a hold meg fehér
és kerek
én pedig futni akarok
el
repülni szállni
végleg köddé válni
de csak néha
pattogva gurulnak szét
az ezerszínű festett gyöngyök mindenhol
mezítláb állok a megvetett ágyamon
és egyhelyben pörgök

az ablak nyitva
jön be a fura áprilisi hideg
kint nincsenek csillagok
mind bejöttek és foszforeszkálnak
felnőtt vagyok
szeretnék minden reggel becherovkát inni
szeretnék megcsókolni
de ez nem álom
nincs lepke meg kínai
ez egy valóság ami nem olyan
pedig jó lenne
te olyan szép vagy behavazott hajjal
belehaltam már egyszer
majdnem
van egy pók a falamon
a konvektor mögött
szerintem szereti a piros gyertyámat
a viasza ha megszárad narancssárga lesz
nyikorog az ajtó
ragadós a konyhapadlónk egy helyen
én sonkát eszek
éhyomorra
mert van isten
a legjobb a zsír
meg a bőr
örökké enném ha lehetne
ribizlipirosra festettem a körmömet
általában a legjobb szín
kivéve ha vér
mint amikor elváltam azzal a citromsárga fényű
ablaküvegdarabbal a jobb hüvelykujjam
a kádban ülve a vizes csempét bámulom
bordó
közben megégek
és mögöttem az ablaküvegből
rám pillant egy torz fej a teregetett ruha közül

önző vagyok ezt tudom
de istenem
kérlek
szökjünk meg egy vonaton
minden elől
bárhová
mint ahogy azt a csíkokban olvastam
csak egy napra is elég
lényeg hogy ne haljunk meg így
de tudom ez nem csík
nem is sík
a föld gömbölyű
nem papírból van
te pedig nem vagy ilyen
tehát nem lehet
uborkakaleidoszkópon keresztül nézem a világot
minden zöld
boldog vagyok
néha a szobámban a földön alszok
rám kacsint a konvektor
meleg gázlángkék szemével
a padlómon fekvé átfolyok
majdnem
a parketta falécei között
de elkap a talpalatnyi szőnyeg
puha műbőrből van
aztán egyszer csak
hányingerem lett
és ez az összes gondolat
mintha kopott kerámiakádban ülnék
lecsúszott a lefolyóba
elvitte a víz
nincs több már
nincs
nincs
nincs.

Pavlovics Gitta

Félerdő

Szavak hatolnak át a szemeidben.
Másokban görbe víztükörről verődnek vissza.
Mint a rosszul címzett e-mailt,
tőled is visszadobnak, kiszáradt diólevelek közé.
Darabokra szakadnak,
lemondó gőzzel hagyják el a szájüregét.

Sodródni könnyebb,
mint mozgó ajak-hangokkal leírni a közénk nőtt erdőt.
Előállni a tulajdonlappal.
Fejszét nyomni a kezekbe,
mind felerősítik a villanypásztor pattogását.

Zárttértárlat

Ajtócsapódás, pára, belégzés.
Különböző bőrök szaga keveredik a sóhajtásokkal,
majd lépcsőn bucskázás,
talpalakú tócsák következményeként.
Vízköves zuhanyrózsakertet ápolok.

Kirohadt tulipánok öntözővize a lefolyóban.
Poshadás, fetrengések.
Penészgomba-fonalak terjedése, mint
paplanbomlásillat
terjeng levegőben.

Fél fokkal többtől begőzölni annyit tesz, mint
allergiásnak lenni a porcicaszőrre.
A szöszök melegtől szállnak fel a radiátor rácsai közül,
mert mindenki más hőmérsékleten szeret élni.

szoba, esti rituálé

Megszokott rítus egyesével hámozni le a ruhákat
Érezni a műanyaggal kevert pamut szennyező érintését a vállakon
Hagyni a bőrillatú anyagot a földre esni
a rend igényévé tenni a kuplerájt

Belépni a szabadeséstől rozsdáéhes
vízcseppeket őrző zuhanykabinba
Nyikorog a műanyag a talpam alatt
Az átázott körmöket le kell vágni
szappannal simogatni a puha tükörképemet

Lefejtem mind hagymahéj-személyiség rétegek
Felfedni az egyre nyersebb valótlanóságokat
Leváltás a belenőtt köpenyeknek
Párafüggöny alól villanok ki
kapucsengő-emlékeztető

A záporosós felpuhulás kazánszaggal hirdeti hogy hazug
Vér helyett növénynedv szivárog a hegeimből
A virágok felett 5 napos alufólia
Szobahőmérsékleten élni le az ujjakon számolható éveim
meztelenül a kilátásra

Csáki Botond Benjámín

eljön majd az ő akarata

kevesen múltott hogy nem söpörtek el
nem söpörtek el fakardostul
pedig én hősiezen harcoltam
mégis értékvesztés – ez a tragédia
hiába söpörnének el én belekapaszkodom a pajzsaimba
és szorítom és egyedül leszek a makedón falanx
mégis értékvesztés – hiszen nem söpörtek el vagy majdnem elsöpörtek
maradtam aki maradni vágyott valaki más

üldözőkből lettek üldözöttek
a körben senki sem lát ki a saját porából
mégis egyetértés – ez az összhang
átszűrődik a fogaik között
az igazságot keresik
öszton semmi más
csak azt veszik észre amiben érdekeltek
mégis egyetértés – hiszen ugyanonnan jöttek vagy ugyanoda tartanak
üldözöttek rohangálnak és hiszik jutnak valamire
üldözi őket mit félelemben tartottak

lassan csatornát váltok
találkozunk egy másik síkon
ahol mások próbálnak elsöpörni de éppen nem tudnak
és ahol más sehova sem jutott üldözők
menekülnek fejvesztve

a felejtés erény

ugyanúgy ahogy a megkérdőjelezés
amikor kiengeded a pingvint a hóra
mindig tudja merre kell menni
lassan szétválík a két lábnyoma
– csak a változás állandó –
szeretném hinni
én is az vagyok
változás vagy állandó
valamelyiknek jelen kell lennie
akkor is ha nem tudhatjuk egyszerre egy részecske sebességét és helyzetét
– az egyik megváltoztatja a másikat –
az egyikünk megváltoztatta a másikat
mondtuk mindig lesz ebből egyszer valami
szavak sorok
egymás után hagyva
– beszélhetnék hasonlatokban mégsem teszem –
mint a cigarettacsikkek az udvaron
meglapul köztük az is amit elnyomtál a karodon
hiszem hogy azóta is ott van a nyoma
elkapartad elkapartalak
– a status quót minden esetben fenn kell tartani –
ha tudok bármit
(tenni)
miközben a föld lassan
(forog)
kéргеit v)esz)t(i)
lehet csak így értettük egymást
nem szavakkal hanem betűkkel
– a földrajzi determinizmus területhez köti –
én meg még mindig az éghez
fél óra alatt fel lehetne létrázni a felhőkig
kiszámoltuk
600 méter 1800 másodperc 30 perc

pont elég idő egy kérésnek
csak utána mit csinál ott fent
szép a kilátás
– túlnyúltam a kartávolságon –
és végül otthagytam két vonat között
pont abban a pillanatban amikor elmentek egymás mellett
ezt hívhatnánk találkozásnak
én úgy hívom hogy „elmentek egymás mellett”
ha tehetném sehogy se hívnám
– de mégis kell mindent valahogy –
mivel a felejtés talán erény

merre megy az aki nem megy sehova?

hiába maradtak kacsák a tóban
kacsák akik együtt élnek a rókával
aki lassan harapott csak belém észre sem vettem
veszett volt-e azóta se tudni
zsibbad a láb combtól lefelé

Ba Z 2
aki megfejtette majd szóljon
ezt vagy úgy a többit
pedig folyton mondom hogy nincs megfejtés
csak hozzáállás
különben célja kéne hogy legyen

ráncos öregasszony
te ki életkedv nélkül
állsz a metrómegállóban
és olvasod a metropolt
mondd hiszel-e
abban amit olvasol és
egyébként is
hiszel-e

utána még egyszer találkoztunk a vonalon
ő csak maga elé nézett
én magam mögé
hisz nem tudhatjuk egyszerre
honnan jöttünk hová tartunk

(a metró ajtaján minek van gomb ha úgyis automatikusan kinyílik)

beszorultunk az iszapos vízbe a kacsák alá
én és a ráncos néni meg ennek a szövegnek az értelme
(magamat utoljára)
hápogunk
a hang buborékká tömörül
valamerre mindenkinek mennie kell
de merre megy az
aki nem megy sehova

JANKOWSKI RYSZARD: Erőművész

Agóts Mátyás

cú chullain

a kutya torkán tátong még a sebhely
vére vádlóan sűrű és sötét
az idő kerekén törött a tengely
a fiú lassan leoldja övét

köpönyegét a kutyadögre dobja
nincsen még isten nincsen még malaszt
most már a hullaszín földeknek foglya
az alvadt sárból sírdombot tapaszt

a hant fölé hajolva hallgatózik
ad-e lent hangot a hideg halál
a bűn bonthatatlan bábba gubózik
a féregraj két kőszívet zabál

a földek felett nehéz a levegő
a földek alatt férgek fonódnak
a földek színén mind elfogy az erő
a földek fonákján lárvák lógnak

a kutya torkán tátong még a sebhely
vére vádlóan sűrű és sötét
az idő kerekén törött a tengely
a fiú lassan leoldja övét

a szerepeum eleste

falloszok szétszórva a mozaikpadlón
a levegőnek tömjénszaga van
holnap ad flammás ad bestias halál
ma még langymeleg iszapnyugalom
a tóga hónaljban kissé bevág
a barikádban márványoszlopok
a segglyuk-légiót nem érdekeljük
a hatalom mind visszaszáll az égbe

JANKOWSKI RYSZARD: Keresztes lovag

magyarázatok a Szerapeum¹ elestéhez²

falloszok³ szétszórva a mozaikpadlón
a levegőnek tömjénszaga van
holnap ad flammis ad bestias halál⁴
ma még langymeleg iszapnyugalom
a tóga hónaljban kissé bevág⁵
a barikádban márványoszlopok
a segglyuk-légiót⁶ nem érdekeljük
a hatalom mind visszaszáll az égbe⁷

1 Szerapeum (*Serapeum, Serapeion*) – Szerápisz isten templomainak gyűjtőneve. Legnagyobb jelentőséggel az alexandriai – és a szakkarai – bírtak.

2 Kr. u. 391-ben Theodosius császár rendeleti úton bezáratta a pogány templomokat, és betiltotta a véráldozat összes fajtáját. Ez és Theophilus püspök nyílt provokációja arra készítette Alexandria pogány lakosságát, hogy egy Olympius nevű férfi vezetésével elfoglalják a Szerapeumot. Megvédeni azonban nem tudták, a keresztény túlerő rövid időn belül bevette és kifosztotta a templomot.

3 fallosz (*phallus, phallos*) – Oziriszhoz, Dionüszoszhoz és számos más pogány istenséghez köthető termékenységi szimbólum; pénisz vagy péniszt ábrázoló szobor.

4 ad flammis (halál) – elevenen megégetés; ad bestias (halál) – vadállatokkal való széttepetés. A Kr. u. 212-ben kiadott Constitutio Antoniniana után mindkettő a humiliorok (közemberek) gyakori büntetései közé tartozott.

5 Szozomenosz görög történetíró leírása szerint Olympius a régi filozófusokéhoz hasonló tógát viselt.

6 Feltehetőleg az Alexandriában állomásozó auxiliára utal. Az auxilia jelentése segédcsoport, -haderő, tagjait a meghódított területek lakói közül sorozták be, presztízsből a légiók alatt álltak.

7 Idézet Hermész Triszmegisztoz egyik apokaliptikus jóslatából. Szent Ágoston írásaiból arra következtethetünk, hogy a jóslat a Szerapeum eleste után népszerűvé vált.

Simon Beáta

Adalékok Keszthely színháztörténetéhez

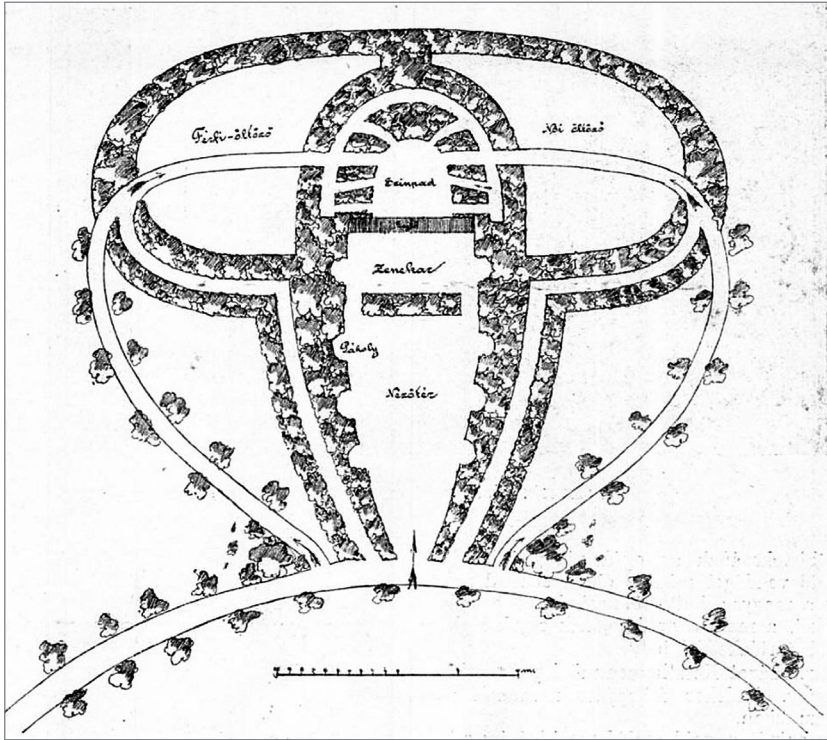
A Magyar Nemzeti Levéltár Zala Vármegyei Levéltára közjegyzői adatbázisának készítésekor vált ismertté egy 1876-ban hitelesített adásvételi szerződés, melyben Vezéry Ödön színigazgató – aki vándortársulatával Keszthelyen lépett fel azon a nyáron – eladta az okirat mellékletében leltárba vett könyv-, jelmez- és díszlettárát Polatsek (Polacsek) Máté helyi színház-tulajdonosnak.¹ A részletes tárgylista értékes színháztörténeti forrás, azonfelül összehasonlítható egy másik színigazgatónak ugyanebből az évből származó, Zalaegerszegen keletkezett színházi tárgylistájával.² Polatsek Máté keszthelyi lakos neve eddig kőfaragómesterként volt ismert, színháztulajdonosi mivoltát a szakirodalom nem említi.³

---

1 Magyar Nemzeti Levéltár Zala Vármegyei Levéltára (a továbbiakban: MNL ZVL) VII. 161. Saáry Vince keszthelyi közjegyző iratai. 1876/97. Vezéry Ödön és Polatsek Máté adásvételi szerződése. Keszthely, 1876. augusztus 10.

2 MNL ZVL VII. 153. Hideg József zalaegerszegi közjegyző iratai. 1876/142. Özv. Kubinszky Antalné Horváth Júlia (Dalmay Artúrné) és Balassa Károly társasági szerződése. Zalaegerszeg, 1876. október 6. Balassa Károly és özvegy Dalmay Artúrné színigazgatótársak 1876-os vándortársulata könyv-, jelmez- és díszlettárának forrásközlését lásd: Simon Beáta: Utazótársulatok Zalaegerszegen 1871 és 1884 között. In: Színházi élet Zalaegerszegen a kezdetektől az állandó színház megnyitásáig. (Zalaegerszegi Füzetek 20.) (Szerk. Béres Katalin) Zalaegerszeg, 2024. (Megjelenés alatt.)

3 Szarka Lajos: Thália papjai Keszthelyen az első világháborúig. In: Művelődéstörténeti tanulmányok, 1990. (Zalai Gyűjtemény 31.) (Szerk. Turbuly Éva) Zalaegerszeg, 1990. (a továbbiakban: Szarka La-

1. A keszthelyi Festetics kastély parkjában a 19. század elején létesített szabadtéri színház rekonstruált rajza (Vasárnapi Ujság 1909. február 7.)

Keszthely első színházát szabadtéren, a Festetics-kastély parkjában létesítették a 19. század elején, és még egy évszázaddal később is gondolták a látogatók előtt elzártnak. Sági János felmérése és a

Vasárnapi Ujság hasábjain 1909-ben megjelent cikke alapján ismerjük az „Aréna” leírását és rekonstruált rajzát. (Lásd az 1. képet.) A 43 méter hosszú, „hosszúkás papírsárkányhoz” hasonlító alaprajzú színházat

---

jos 1990.) 303–328. p. Szarka sem itt, sem a következő, Tar Ferencsel közös munkájában nem említi Kétszeri József és Vezéry Ödön társulatát, valamint Polatsek Máté nyári színházát: Szarka Lajos – Tar Ferenc: Thália papjai: az Arénától a Balaton Színházig. In: Keszthelyi történetek. (Beszélő városok.) (Szerk. Máty Mónika – Tar Ferenc) Kőszeg, 2022. (a továbbiakban: Szarka Lajos – Tar Ferenc 2022.) 179–188. p.

négy méter magas, gyertyánfákból álló fal vette körül. A mintegy hét méter hosszú színpadot két méteres földhányásra emelték, előtte kapott helyet a zenekar, amelytől sövényfal választotta el a 60–70 négyzetméter területű nézőteret. A színpad két oldalán növényzet takarta az öltözőket, a szereplők a színpadra vezető keskeny utakon várakoztak a jeleneteikre. A nézőtér oldalainak mélyedéseiben alakították ki a páholyokat. Az 1850-es években többek között Szuper Károly nevezetes társulata lépett fel a szabadtéri színházban. Abban az időben a közönség szabadon bejárhatott az alacsony sövényvel bekerített parkba, így előadások alkalmával sokan kívülről, ingyen hallgatták a zenés darabokat.⁴

Az 1862 júniusában megnyitott keszthelyi állandó Nemzeti Nyári Színház (lásd: 2. kép) kivitelezését Horváth Imre királyi építész megkeresésére Festetics Taszilo is támogatta. A *Vasárnapi Ujság* Magyarország harmadik nemzeti és állandó, valamint a Dunántúl első nemzeti színházaként mutatta be az épületet, amely az akkori Fő és Sörház utca sarkán álló Gőzös vendéglő udvarának hátsó részén épült fel 5–6 hét alatt. A földszintes színház

elől nyitott, oszlopos előcsarnokában kapott helyet a jegypénztár. A színházterem elegendő zártszékkal, karzattal, kétoldalt nyolc páhollyal rendelkezett, utóbbiakat 1863-ban kidíszítették. A Nemzeti Nyári Színház azonban csak 1875-ig állt fenn. Ranolder János veszprémi püspök már 1871-ben tárgyalni kezdett a várossal a telekszerzésről egy apácák által vezetett leánynevelő intézet felépítése érdekében. Az ügyek intézésével megbízott püspöki jószágkormányzó 1875 januárjában vette meg Vlasics Györgytől és feleségétől, Vaszary Konstanciától a Gőzshöz címzett vendéglőt, amely korábban a Festeticsek tulajdonában volt. A felépült zárda évekig üresen állt, csak 1882-ben kezdődött falai között a leányok oktatása.⁵

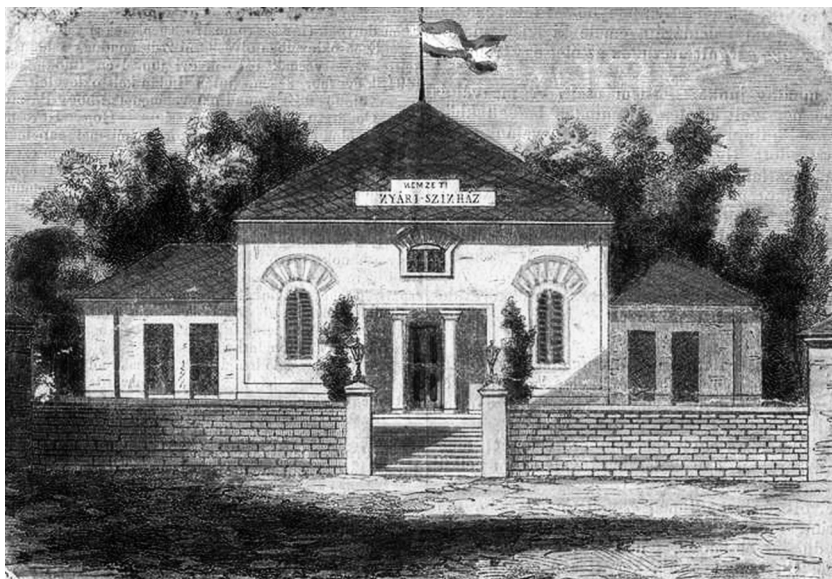
A Gőzshöz címzett vendéglő eladásával a több mint egy évtizede fennálló állandó nyári színház is megszűnt. A műkedvelő közönség tartott tőle, hogy ezt követően kénytelen lesz „Thália papjainak előadásait egy deszkából rögtönzött fabódéban” hallgatni.⁶ A keszthelyi értelmiség 1875 tavaszán részvénykibocsátás útján egy egész évben alkalmas állandó színház építését tervezte a város egyik leg szebb helyén, a Szentháromság

---

4 Vasárnapi Ujság 1909. február 7. 111. p.; Színészeti Lexikon. (Szerk. Németh Antal) Bp., 1930. 403. p. Vö. Szarka Lajos 1990. 303. p.; Szarka Lajos – Tar Ferenc 2022. 179–180. p.

5 Szarka Lajos 1990. 306–308. p.; Szarka Lajos – Tar Ferenc 2022. 180–181. p.

6 Zalai Közlöny 1875. július 22. 3. p.

2. A Keszthelyen 1862-ben épült, 1875-ig fennálló Nemzeti Nyári Színház (Színezett fametszet a Vasárnapi Ujság 1862. július 13-ai számának képe alapján)

téren, ez az elképzelés azonban nem valósult meg.⁷

1871 és 1890 között egy-egy évadban általában 20–40 engedéllyel rendelkező színigazgató vándorolt magyar nyelvű társulattal az országban. A Dunántúlon 1873 és 1890 között Pécs, Győr és Székesfehérvár fogadott a téli idényben több hónapra nagyobb színtársulatot. Az állandóan mozgásban lévő közép- és kistársulatok egy-egy állomáson 2–6 hetet töltve jártak be egy földrajzi területet. A vidéki színtársulatok igyekeztek a Nemzeti

Színház és az 1870-es évek közepétől a Népszínház repertoárjának legújabb, legjelesebb darabjai alapján összeállítani a játékkrendjüket. A műsorszerkezetet tekintve ritkán került színre dráma, több vígjáték, de leginkább népszínmű és operett szerepelt az együttesek programjában.

A keszthelyi nyári színház lebontását követően elsőként Kétszeri József és színtársulata érkezett 1875 márciusában Marcaliból Keszthelyre, hogy az Amazon vendéglő (lásd: 3. kép) nagytermében lépjenek fel.⁸

7 Zalai Közlöny 1875. április 11. 3. p.

8 Zalai Közlöny 1875. március 7. 3. p.

Meglehetősen rossz kritikát kaptak a *Zalai Közlöny* keszthelyi tudósítójától, akinek véleménye szerint egy-két kivételtől eltekintve méltatlanok voltak a színész névre. A sűgóra hagyatkozva, felkészületlenül léptek színpadra, így jogtalanul panaszkodtak a jobb társulatokhoz szokott keszthelyi közönségre a csekély pártolás miatt. Kétszeriék Sűmegre utaztak tovább, ahol április 10-én kezdték meg fellépéseik sorát.⁹ A sűmegi sajtótudósító a keszthelyinél pozitívabban értékelte az előadásait és a színészi teljesítményüket.¹⁰

A Nemzeti Nyári Színház nem vészett el egészen, mert Polatsek Máté megvette, hogy az Amazon szálloda udvarán építtesse fel újra, ott azonban nem volt olyan tágas helye, mint a Gőzös vendéglő nagy kerthelyiségében. A *Zalai Közlöny* tudósítója a tulajdonos figyelmébe ajánlotta a színház kipadlózását, nehogy a közönség „ismét a majdnem féllábnyi homokban legyen kénytelen taposni”¹¹ – azt nem tudni, melyik korábbi színházra utalt ezzel a megjegyzéssel. Polatsek vállalkozóként a helyi közönségen kívül bizonyára a nyári fürdőidényt Hévízfürdőn és Keszthelyen töltő

vendégek számának növekedésére is számíthatott, hiszen éppen ezekben a napokban, június 6-án adták át a Balaton Fürdő Részvénytársaság új sziget fürdőjét. Június folyamán az Amazon vendéglő új kézbe került, Schillinszky (Zsilinszky) Károly kaposvári vendéglős vette meg a keszthelyi uradalomtól 24 ezer forintért, és nagyobb átalakításokba fogott. A következő évre többek között új, egyben színpadként is szolgáló táncterem építését tervezte, „így azon kellemes helyzetbe jut Keszthely, hogy színielőadás alkalmával a közönség meg lesz kímélve a bokáig érő porban való álldogálástól” – fogalmazott az újságíró.¹² Ebből arra következtethetünk, hogy Polatsek színházának a tanács ellenére nem készült padlózata.

Károlyi Lajos 30 tagból álló színtársulata 1875. június 30-án érkezett a városba a nyári idényre, azonban nem kezdhettek rögtön játszani, mert a színház építése az Amazon szálló, vendéglő és kávéház udvarán lassan haladt, csak öt-hat ember dolgozott rajta naponta.¹³ A színkör a korábbi mintájára készült, de a színpad kisebb lett. Az épület ajtóit nem lehetett zárni és ruhatárral sem rendelkezett, így Károlyi

---

9 Zalai Közlöny 1875. április 11. 3. p.

10 Zalai Közlöny 1875. április 22. 2. p.; április 29. 3. p.

11 Zalai Közlöny 1875. június 10. 2. p.

12 Zalai Közlöny 1875. június 27. 2. p.; november 28. 2. p.

13 Zalai Közlöny 1875. július 4. 3. p.

3. Az egykori Amazon szálló és kávéház Keszthelyen (Színezett képeslap, Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum)

színgazgató kénytelen volt a színháztól távolabb kibérelni egy alkalmas helyiséget, onnan hordták át az előadásokhoz szükséges jelmezeket.¹⁴ A társulat július 11-én Tóth Ede *A falu rossza* című háromfelvonásos, énekes népszínművét adta elő szép számú közönség jelenlétében. A Finum Rózsit alakító Abonyiné olyan élethűen játszotta a „kacér és majd mindenki által megvetett falusi menyecskét”, hogy a közönség minden jelenete alkalmával viharos tapssal üdvözölte. A tudósító véleménye szerint a rendezőként is elismerést érdemlő Kendi Gusztávnál

jobb baktert (Gonosz Pista) a szerző sem képzelhetett volna el.¹⁵ Abonyiné jutalomjátéka alkalmából augusztus 7-én a *Háromszéki leányok vagy tatárjárás Magyarországon* című háromfelvonásos népszínművet adták elő. A közönség minden jelenetében megtapsolta a Katica árvaleányt alakító ünnepeltet, aki kedves modorával, tiszta beszédével, csengő hangjával vonta magára a nézők figyelmét. Másnap a *Valburg éje vagy a Szent Gellérthegyi bűvös tulipán* című négyfelvonásos „tüneményes” színmű került színpadra. Maguk a színészek gondoskod-

14 Zalai Közlöny 1875. július 22. 3. p.

15 Zalai Közlöny 1875. július 22. 3. p.

tak a színpadképről, Pártényi a díszítéseket, Szilágyi a „gépezeteket” készítette el ügyesen. Kendi Gusztáv javára játszották augusztus 10-én *Az amerikai vagy a fifikus szabólegény* című „sikerültebb” darabot. *Az Indiana, az utolsó cigány vajda* című négyfelvonásos színmű Szabóné jutalomjátéka volt az ünnepelt címszereplésével, aki teljes átéléssel játszott, jelenetei alkalmával zajos tapssal fogadta az amúgy kevés közönség. Pártényiné (Cilley Borbála) gyönyörű természetével, méltóságteljes tekintetével vonta magára a jelenlévők figyelmét. A társulat legtehetségesebb tagjai közé tartozó Abonyi az érthető, tiszta kiejtésre fektette a hangsúlyt. A kezdő ifjú Károlynak (Rozgonyi Andor) még sokat kellett tanulnia, hogy a ráruházott szép szerepeknek képes legyen megfelelni. Sikerral került színre augusztus 15-én *A vén bakan-csos és fia, a huszár*. Szép számú néző előtt Bérczi Ödön javára adták elő a *Két pisztoly, vagy Sobri lakodalma* című háromfelvonásos, énekes népszínművet.¹⁶ Károlyiék feltehetően augusztus végén utaztak

tovább következő állomáshelyükre.

A városnak küldött előzetes színi jelentés alapján a következő évben Tolnay Gyula társulata 1876. június 10-én kezdte volna meg előadásait a nyári színikörben. Más hírek Vezéry Ödön színtársulatának érkezéséről szóltak. A közönség azt óhajtotta volna, hogy a színház tulajdonos annak az együttesnek adja a színházat, amelyik dráma, vígjáték és népszínművek mellett „egy-egy jó és talpraesett dalművet (operette) is képes leend előadni”.¹⁷ Ennek megfelelően Vezéry Ödön dráma, vígjáték, népszínmű és operett színtársulata érkezett Keszthelyre. Míg az önkényuralom éveiben nagy szerepe volt a színjátszásnak a nemzeti öntudat és nyelv megtartásban, a kiegyezés után a közönség többnyire csak a szórakozás kedvéért járt színházba. A közönségigény kielégítése érdekében a társulatoknak növekvő arányban kellett operettet játszani. A költséges díszlet és a jó énekesek alkalmazása azonban megnövelte az igazgató költségeit.

Vezéry Ödön¹⁸ 1841. május 2-án

---

16 Zalai Közlöny 1875. augusztus 29. 3. p. A színtársulat további előadásait is említik a hivatkozott újságcikkek.

17 Zalai Közlöny 1876. június 11. 2. p.; Zala 1876. június 14. 3. p.

18 Életrajzi adatainak forrása: Magyar Színművészeti Lexikon 4. (Szerk. Schöpflin Aladár) Bp., 1931. 430. p.; Magyar Színházművészeti Lexikon. (Főszerk. Székely György) Bp., 1994.; Pató Mária: Az újságírók doyenje: Vezéry Ödön szolnoki főszerkesztő. In: Ember és környezete. (Szerk. Tolnay Gábor) Szolnok, 2002. 193–198. p.; Jász-Nagykun-Szolnok megye székházának és közgazgatásának története 1876–1990. (Szerk. Fülöp Tamás) Szolnok, 2013. 85–86. p.

született Nagybányán. Jogászként kezdte pályafutását, majd Szatmár vármegye aljegyzője lett 1861-ben, azután a fővárosi királyi jogügyi igazgatóságon kapott állást 1862-ben. A közhivatalnoki pályát 1863-ban hagyta el, és Keszi József óbudai társulatához szerződött. A színjátszáshoz családi okból is vonzódott, nagyapja bátyját, Megyeri Károlyt a romantikus színészet tehetségének tartották. Vezéry talentumát és lelkesedését látva a jelentős színművész, Egressy Gábor többször is szakmai tanácsokkal látta el őt. Óbudáról a pécsi színházhoz szerződött, majd 1865 telén Győrben lett szerelmes és karakterszínész, de pályája során játszott társalgási, hős és intrikus szerepeket is. Tőkés Emília társulatával rendezőként és művészeti vezetőként járta az Alföldet. A debreceni színház tagja lett 1866-ban, Vezéry pártfogására szerződötték 1868 telén Petőfi Zoltánt. A következő állomásán, Aradon Tót Ede színműíró útját segítette. A miskolci társulatnál megismerkedett Dérynével és találkozott Albert Emil Brachvogel német íróval, akinek *Narciss* című darabját ő fordította le először magyarra, majd játszotta is Aradi Gerő szegedi társulatánál. Szabadkán művészeti vezető volt, innen újból Debrecenbe került 1871-ben, ahol megismerkedett feleségével, Popovics Marival, az elsőrendű operett- és népszín-

19 Fővárosi Lapok 1876. április 16. 412. p.

4. Vezéry Ödön színigazgató portréja
(Magyar Színművészeti Lexikon 4. köt.)

műénekesssel. Aradon Paulay Ede meghívta a Nemzeti Színházhoz, de Vezéry anyagi okokból nem fogadta el a szerződést. 1874-ben megbízták az István téri színház vezetésével a fővárosban. A következő évben kiváltotta a színigazgatói engedélyt. A kiegyezés után a színigazgatásra jogosító, évente megújítandó iparengedélyt a Belügyminisztérium adta ki, a játszási engedélyt pedig a helyhatóság.

Vezéry színtársulata 1876. április közepén, a húsvéti ünnepeket követően Sopronban kezdte meg fellépéseit.¹⁹ Feltehetően innen érkeztek Keszthelyre, és június 17-én a *Szép Galathea* című mitológiai vígoperettel, valamint a *Becsületszó* című

egyfelvonásos vígjátékkal nyitották meg a nyári színházi évadot csekély számú néző részvételével.²⁰ A korabeli sajtó beszámolóí alapján 39 előadásnapot ismerünk augusztus 20-ig (lásd az 1. mellékletet), de elképzelhető, hogy ennél még többször léptek fel a színészek. A *Zalai Közlöny*nek és a *Zala* című hírlapnak – mindkettő nagykanizsai kiadású – folytatólagosan tudósított saját keszthelyi levelezője a színházi évadról. A tények közlése mellett szubjektíven, ennek megfelelően eltérően értékelték beszámolóikban az előadásokat és a színészek teljesítményét. Vezéryné tűnt ki leginkább a társulat színésznői közül, szép alakja, kedves és kellemes modora, tiszta kiejtése hamar a közönség kedvencévé tette többek között Galathea és Finum Rózsi (*A falu rossza*) szerepében. Minden előadás alkalmával viharos tapssal köszöntötték színpadra lépésekor, és „újra” és „éljen” kiáltások között hagyta azt el. Míg a *Zalai Közlöny* csak pozitívumokat írt róla, a *Zala* tudósítója, Görbei megjegyezte: „dacára, hogy gyengén énekelt, de csinos Finum Rózsi volt, a közönség sokszor megtapsolta”, a későbbiekben azonban kedvezőbb bírálatot kapott tőle az énekesnő. Bérczy Ödönnel, a társulat – a *Zalai Közlöny* cikke szerint – egyik legte-

hetségesebb színészevel és rendezőjével már előző évben megismerekedhettek a keszthelyiek, aki akkor még Károlyi Lajos együttesének volt tagja. A *Zala* keszthelyi levelezője azonban máshogy látta: „Bérczi (Göndör Sándor) jól énekelt, de játékában van valami, ami semmiképp sem tetszik. Magánjelenetben a kívánt hatást nem tudja előidézni. Rendezői képességgel éppen nem bír”.²¹ A *Szép Dunois lovag* című operettre nagy számú közönség jelent meg a színházban, Hévízről is sokan érkeztek, azonban az előadás a remélnél kevésbé sikerült. Tóth Ede népszínműve, *A kintornás család* színre kerülésekor a színház minden zuga megtelt. Lukácsy Sándor *A pók és a szegedi menyecske* című népszínművének előadását Görbei kritikán alulinak nevezte. Az első két hét után így írt a keszthelyi közönség nevében: „Mi Vezéry társulatától sokkal többet vártunk, mint mennyit nekünk bemutatott. – Keszthely közönsége műigényei könnyen kielégíthetők, s tömegesen fogja a színházat felkeresni, csak oda hasson az igazgató, hogy az újabb irodalmi termékek kerüljenek színre; a szerepek jól betanultasának, s a mi legfőbb, a rendezői tisztséget csak avatott kezekre bízza. Művészi játékot úgy sem, de korrekt, összevágó előadást igen is

---

20 Zalai Közlöny 1876. június 25. 2. p.; Zala 1876. július 5. 2. p.

21 Zalai Közlöny 1876. június 25. 2. p.; Zala 1876. július 5. 2. p.

követelünk.”²² Szinte minden előadás alkalmával volt olyan színész, akinek a szöveggel kellett küzdenie, így nem tudta megmutatni tehetségét. Vezéry fordításában került színpadra Keszthelyen először a hangzatos című *Hol késik a polgári házasság?! vagy egy szó a birodalmi tanácshoz* bécsi drámai színmű nagy számú közönség előtt. Sziglieti Ede *Háromszéki leányok* című háromfelvonásos népszínművét július 9-én kevés néző jelenlétében adták elő. Bérczy a deák és a molnár szerepében is megmutathatta énektudását és ügyességét. A Katicát játszó Vezéryné éneke biztos és szabatos, előadása vonzó és élethű volt. Bérczy Ödön jutalomjátékára került sor július 11-én, a közönség az iránta való figyelemből szép számban megjelent a *Párizsi élet* című operett előadásán. A jutalmazott színpadra lépésekor széles szalagokkal díszített koszorút kapott. A sajtótudósítók kiemelték a jól teljesítő szereplőket, valamint tanácsokkal látták el a színészeket: Láng Etelt a rögtönzés elkerülésére intették, a kezdő Konradt Mariette-nek több bátorságot és kitartást kívántak. Szirmainé dicséretet kapott, mert a „magyar gazzasszony-féle szerepekben” ügyesen játszott, Berzsényi több darab-

ban a papokat, Szombathy pedig az iszákos falusi kisbírókat tudta „élethűen utánozni”. A *Tündérlak Magyarhonban* című népszínműben Bérczy és Vezéryné teljes odaadással játszottak, a szólók és a duettek egyaránt jól sikerültek. Görbei, a *Zala* sajtótudósítója indulatosan fejezte ki véleményét, amiért az előadáson kevesen jelentek meg: „ezt nem tudjuk megbocsátani színház látogató közönségünknek! Holmi *Tricoche és Cacolet* és *Párizsi élet* című idegen, semmi erkölcsi értékkel nem bíró bohózat és operettekre seregesen megy, míg a jó magyar zamatú s kiváló erkölcsi beccsel bíró népszínműveket figyelemre sem méltatja. Elég sajnós! Az az átkozott divat!”²³ Az a hír terjedt el, hogy Bérczy ez alkalommal utoljára lépett fel, pedig hiányában a társulat az operetteket és népszínműveket sem tudta előadni.²⁴ Vezéry ritkán szerepelt, de július 15-én a *Hamlet* címszerepében meggyőzte a nézőket tehetségéről, a közönség minden jeleneténél megélt. Ahogy a *Tündérlak*, úgy a *Hamlet* előadása alatt is voltak rendetlenkedő színésznők a színpadon, Konradt Mariette lekacsintott és nevetgélt a nézőkre. A színtársulat július végétől egyre nagyobb pártolásban részesült, és Görbei sajtótudósításai

---

22 Zala 1876. július 5. 2. p.

23 Zala 1876. július 19. 3. p.

24 Zalai Közlöny 1876. július 16. 2. p.

is több elismerést tartalmaztak. Vezéryné jutalomjátékául adták elő Offenbach közkedvelt darabját, a *A trapezunti hercegnő, vagy egy komédiás család története* című operettet augusztus 3-án, az ünnepelt tapsvihár és éljenzés mellett lépett színpadra, és egy gyönyörű koszorúval tisztelték meg. A keszthelyiek szívesen megnézték volna újra az előadást.²⁵ Kétszer játszották felemelt helyárrakkal *A két árva* című francia színművet Vezéry fordításában. A színgazgató jutalomjátéka saját fordításában a *Narciss, Párizs bohóca, vagy Popadour bukása* című történelmi színmű címszerepe volt. Sokszor megéljenezték, de a színház csak félig telt meg. Tóth Ede száz arany pályadíjat nyert népszínművét, *A toloncot* a felemelt helyár miatt kevesen nézték meg. Ugyancsak felemelt helyárrakkal adták Offenbach *A hercegasszony, vagy a montefiascone-i összeesküvés* című operettjét, melynek szövegét szintén Vezéry ültette át magyar nyelvre.²⁶ Szerdahelyiné Prielle Kornélia, a Nemzeti Színház kiváló tagja augusztus 16-tól négy vendéglőadásra érdekelt a keszthelyi színpadban, játéka valódi műélvezetet jelentett a színházlátogatóknak.

A Magyar Nemzeti Levéltár Zala

Vármegyei Levéltárában fennmaradt okirat szerint – amelyet Saáry Vince keszthelyi közjegyző hitelesített – Vezéry Ödön színgazgató eladta 150 forintért az 1–156. sorszám alatt összeírt színházi könyv-, jelmez- és díszlettárát (lásd a 2. mellékletet) Polatsek Máté színháztulajdonosnak „örökre és visszavonhatatlanul”. A leltárban minden tétel után szerepel a becsértéke, mely összesítve 368 forintot tesz ki. Polatsek Máté a becsérték felénél is kevesebért vásárolta meg a színházi ingóságokat. Előfordulhat, hogy Vezéry bevételei nem fedezték a társulat fenntartását, esetleg bérleti díj tartozása volt. Polatsek így előnyös áron jutott állandó ruha- és díszlettárhoz színháza számára. A cseh származású Polatsek Máté 1824 körül született a Prágához közel fekvő Nehvizdben (csehül Nehvizdy).²⁷ Az 1850-es évek elején Veszprémben élt első feleségével, ott született 1853-ban Gyula nevű fia. Az 1866-os soproni kamarai összeírás már keszthelyi kőfaragómesterként említi. 1888-ban házasodott össze Keszthelyen Mattel Karolinával, ekkor törvényesítették 1875-ben született lányukat, Teréziát. Több, általa készített útszéli kereszt és síremlék maradt fenn Veszprém megyében és Keszthely

25 Zala 1876. augusztus 9. 2. p.

26 Zala 1876. augusztus 18. 2. p.

27 Életrajzának forrásai: Anyakönyvi adatok; Keszthelyi Életrajzi Lexikon. (Főszerk. Pappné Beke Judit) Keszthely, 2010. 295. p.

környékén, de még a Balaton somogyi oldaláról, Zamárdiból, Lelléről is kapott megrendelést.

A színházi könyvtár listájának első 41 tétele a társulat repertoárjába tartozó zenés népszínműveket, operetteket, és egyéb színműveket sorolja fel, amelyeknek megvolt a partitúrája, sűgőkönyve, valamint tartoztak hozzá stímmek – vagyis az énekszólalmok kottái –, szerepkönyvek. Több mint húsz darab fordítását köszönheti Vezéry Ödönnek a színműirodalom, közülük néhány megtalálható a könyvleltárban: a Keszthelyen is előadott *Narciss*, *A két árva*, *A hercegasszony*, valamint ezeken kívül a *Giroflé-Girofla*, továbbá ifj. Johann Staruss *Bőregér* című operettje, amely később *A denevér* címen lett ismert. A *Bőregér* a következő évben, 1877 szeptemberében került a Kolozsvári Nemzeti Színház műsorára, és Nagyváradon, a nyári színházban adták elő.²⁸ A 42–43. tétel különféle nép- és más dalok, operarészletek stímmjeit, kottáit tartalmazza. A következő tételben összefoglalóan a Nemzeti Színház Könyvtára sorozat 1876-ig megjelent 97 kötete szerepel, majd sommásan Molière vígjátékai és Shakespeare színművei állnak a leltár egy-egy sorában. Az utolsó tétel részletezés nélkül 120 különféle dráma, vígjáték, bohózat sűgő- és szerep-

könyveit említi. A ruhatár darabjai a 48–130. sorszám alatt találhatók. A statisztaszerepekhez több egyforma öltözet ruhával rendelkezett a ruhatár, ezeket egy-egy sorban vette fel a leltár. Változatos anyagból és színösszeállításban készültek a különböző szerepekhez való egyedi ruhadarabok. Különféle fejfedők, lábbelik, fegyverek egészítik ki a jelmeztár öltözékeit. A vidéki társulatok játszóhelyeinek legtöbbször nem díszletekkel rendelkező kőszínház, hanem nyári faszínekör, vendéglő vagy városi díszterem volt, így az utazófelszerelésnek a teljes műsorban használhatónak kellett lennie. A korszakban a színpadi tér alapeleme a festett vászonfal, a kulissza volt, a háttérét vászonfüggöny zárta le. A háttérfüggönyre festették perspektivikusan a jelenethez szükséges környezetet, melyet az oldalkulisszák és az ívek egészítettek ki. Csak a legszükségesebb bútorok álltak szabadon a színen. A mennyezetet, az eget szuffiták, felső vászonfüggönyök jelképezték. A színpadot a nézőtértől díszes vászonfüggöny választotta el. A vándortársulatok mindezt csak leegyszerűsítve tudták megvalósítani. A Zalaegerszegen fellépő Balassa–Dalmainé-féle társulat jelmez- és díszleltárával összehasonlítva Vezéry sokkal

---

28 Kolozsvári nemzeti színházi zsebkönyv. 1874. Máj. 1-től 1878. Máj. 1-éig. Kolozsvár, 1878. 87., 110. p.

gazdagabb készletárral rendelkezett. Színtársulatával Keszthelyről Szombathelyre utazott tovább, ahol az első öt előadás alkalmával zsúfolásig megtelt a színház.²⁹ Azt nem tudjuk, hogy miután eladta utazókészletét, hogy jutott a szombathelyi fellépésekhez szükséges jelmezekhez és díszletekhez. Vezéry Ödön 1878-ban a Jász-Nagykun-Szolnok megyei alispán meghívására a megye nagyobb városaiban rendezett. Miután az alispán 1881-ben aljegyzővé nevezte ki, végleg elhagyta a színészi pályát. Még abban az évben a főispán titkára lett, aki távozásakor várnaggyá nevezte ki. Megalapította 1889-ben a *Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Lapokat*, amelynek 1890 és 1913 között szerkesztője volt. A 20. század elején a szolnoki állandó színház megvalósításáért dolgozott. 1937. január 27-én, életének 96. esztendejében halt meg Szolnokon.

Polatsek nyári színházának sorsát nem ismerjük, a következő évben a városba érkező színtársulatok már nem ott léptek fel. A kőfaragómester tovább végezte főtevékenységét, 1878-ban a keszthelyi plébániatemplom neogótikus tornyának faragványain dolgozott. Szintén ebben az évben készítette el a tihanyi apátsági templomhoz közeli ligetben álló, ma kis kálváriának nevezett szoborcso-

portot. Polatsek alkotta a Festetics-kastély neobarokk kapujának díszítőelemeit 1889-ben és a kastély parkjában található nagy szökőkút vázait 1893-ban. Ő készítette Saáry Vince közjegyző síremlékét 1894-ben, aki 14 éves korában tüzerként részt vett a szabadságharcban. A keszthelyi gótikus templom 1896-os restaurálásakor Polatsek Máté műhelye végezte a kőfaragó munkákat. A helyi takarékpénztár igazgatósági tagjaként és városi képviselőként is tevékenykedett. Alakulásakor tagja lett a Balatoni Múzeum Egyesületnek. A vadászat volt a kedvenc szórakozása. A Szent Miklós sírkert családi sírboltjában helyezték örök nyugalomra 1900-ban. A *Balatonvidék* nekrológja így emlékezett rá: „Mindenki szerette és tisztelte a jó öregurat az előkelő úrtól az utolsó parasztemberig. Idegenből szakadt közénk ő is, mint annyi más, de a magyar föld átalakító ereje magyarrá tette szívben, lélekben. A munka és becsületesség volt jelszava egész életén át, s e jelszó utat nyitott számára mindenfelé; szívesen látták a jó »Vetert« az úri körök, becsülték, szerették iparos polgártársai.”³⁰

Keszthely abba a kivételes helyzetbe került az 1877. évi nyári évadban, hogy egymással versengve egyszerre két színtársulat mutatkozott be a

---

29 A Színpad 1876. szeptember 16. 71. p.

30 Balatonvidék 1900. február 11. 5–6. p.

műpártoló közönségnek. B. Polgár Gyula 40 fős együttese május 15-től tartott előadásokat a városban, de nem részesültek a közönség kellő támogatásában. Miklósy Gyula 28 tagból álló társulata május 19-én indult Zalaegerszegről Keszthelyre, és május 26-án két keszthelyi polgár által, a színingazgató költségén – ismeretlen helyen – épített színkörben Julius Rosen *Oh, ezek a férfiak!* című vígjátékával kezdte meg előadássorozatát. A fából ácsolt, csak arra az időnyre készített ideiglenes nyári színházat az első előadások alkalmával még nem fedték le, így hűvös és kissé sötét volt. B. Polgár Gyula, a másik színingazgató Tóth Ede *A tolonc* című énekes népszínművét hirdette meg arra az estére. A közönség többsége Miklósy színkörébe sietett este nyolc órára, és nézők hiányában hamarosan a másik színtársulat tagjai is megérkeztek. A *Zala* tudósítója, „Spectator” szerint azért nem akadt B. Polgár Gyuláéknak nézője, mert egy zárt nagyteremben – feltehetően az Amazon vendéglőjében –, míg Miklósyék egy új színkörben léptek fel.³¹ A *Zalai Közlöny* cikkírója viszont azzal magyarázta a két társulat eltérő fogadtatását, hogy a közönség nem akar „mokokást”

hallgatni.

B. Polgár Gyula másnap újra szét-hordatta a városban a színlapokat, de aznap este is üres maradt nála a nézőtér, míg Miklósyéknál szép számú közönség – a másik társulat színészeivel együtt – nézte *A tolonc* előadását. A versenyt tehát Miklósy Gyula kisebb létszámú, de tehetségesebb és szorgalmasabb tagokból álló színtársulata nyerte.³² B. Polgár Gyula társulatának egyik tagja, Klárikné Laura hosszas betegeskedés után tüdővészben elhunyt Keszthelyen 26 éves korában. A Miklósy és a Polgár-féle társulat volt tagjai a *Zalai Közlöny* hasábjain hazafiúi üdvözléssel mondtak köszönetet Svastits Károly apátnak, amiért az általuk kért egyszerű szertartás helyett papi köpenyben végeztette el társuk temetését május 31-én, „tekintve azt, hogy egy színész egész tövises életét a művészet és nemzeti nyelv művelésének szenteli”.³³ A Nemzeti Színház művészei közül a nyári szünetben többen mentek vidékre vendégszerezni. Újházy Ede, a Nemzeti Színház legkitűnőbb tagja elfogadta június 30-ától kezdődően néhány vendégelőadásra Miklósy színingazgató meghívását, így többek között a *Nőgyűlölő* című vígjátékban és *A*

---

31 Zala 1877. május 9. 3. p.; Zala 1877. június 6. 3. p.

32 Zalai Közlöny 1877. május 27. 3. p.; május 31. 3. p.

33 Zalai Közlöny 1877. június 3. 3. p.

miniszter előszobája című dramolettben, Jókai Mór *Milton* című színművében és a jutalomjátékoként előadott *XI. Lajos, Frankhon zsarnoka* címszerepében láthatta a keszthelyi közönség. Újházyt követően hamarosan Náday Ferenc, Faludy Antal és Hevessy Gábor, szintén a Nemzeti Színház tagjai is vendégtátrákra érkeztek a városba, több darabban együtt léptek fel. A felemelt helyárok ellenére a legtöbb néző az évadban Moser *Ibolya faló* című vígjátékán volt jelen, melyben mind a négy vendégművész fellépett. A kritika szerint Újházy „egy kissé túlozva” játszotta az altisztet. Távozása után a Nemzeti Színház dalművésze, Ödry Lehel érkezett július 4-én Keszthelyre, hogy énekes népszínművekben lépjen fel.³⁴ A Miklósy-féle társulat tagja, Szentessy Ákos *Az árva* című saját darabját tanította be 18 helyi leánygyermeknek, akik nagy sikert arattak műkedvelő előadásukkal.³⁵ Vihar Elemér jutalomjátékául augusztus 16-án Rákosi Jenő *Ripacsos Pista dolmánya* című énekes népszínműve került színre. Az előadás érdekessége, hogy a darabban a

jutalmazott iránti szívességből tizenkét helyi műkedvelő szereplő működött közre, emiatt a színház zsúfolásig megtelt. A társulat még három előadást tartott Keszthelyen, mielőtt Marcaliba indult tovább, onnét Nagyatádra, októberben pedig Nagykanizsára terveztek utazni.³⁶

Schillinszky Károly, az Amazon szálloda, vendéglő és kávéház tulajdonosa 1878-ban saját telkén – feltehetően a vendéglátóhely udvarán –, jelentős anyagi áldozattal állandó színházat építtetett. A kivitelezés április elején kezdődött, hogy a nyári színházi idény kezdetére elkészüljön.³⁷ A tervező nevét nem ismerjük, de a hírt közölve *A Színpad* című országos szakmai lap feltette a kérdést: „De olyan ember építi-e, aki tudja, hogyan kell színházat építeni?”³⁸ A falak és a tető elkészültek május első hetére, csak a bevakolás és a berendezés volt hátra.³⁹ A *Keszthely* című lap a színházépületet úgy jellemezte, hogy Schillinszky Károly „alig néhány hónap alatt oly templomot emelt Thália papjai részére, aminővel egy hasonnagyságú, sőt nagyobb város

---

34 Zalai Közlöny 1877. július 1. 3. p.; július 8. 3. p.; július 19. 3. p.; július 22. 3. p.; július 26. 3. p.; Zala 1877. július 4. 2. p.; július 11. 3. p.; Zala 1877. augusztus 1. 2. p.

35 Zala 1877. augusztus 8. 3. p.

36 Zala 1877. augusztus 22. 3. p.

37 Zalai Közlöny 1878. április 7. 3. p.

38 *A Színpad* 1878. április 15. 60. p.

39 Zala 1878. május 8. 2. p.

is ritkán dicsekedhetik. Az épület impozáns külseje, a belső székberendezés és meglepő csín a legkellemesebben érintik a szemlélőt”.⁴⁰ A színházavató alkalmából írta a *Zalai Közlöny* keszthelyi tudósítója, hogy a vidéki színtársulatok gyenge színvonala azokon a városokon is múlik, „melyek ily szent eszmének, mint a színészet, ha nem is remek, de legalább megfelelő templomot nem emelnek”, hiszen a kezdő színészek álma nem „egy deszkából összetákolat bódé, vagy valamely nagy vendéglő terme”, ezért az elhivatottak vagy elhagyják a pályát, vagy aki marad, „elvész azon hívatlanok közt, kik mint ártalmas rovarok lepik el Thália templomát”.⁴¹ Az 1878-as nyári évadra szintén Miklósy Gyula dráma, vígjáték, népszínmű és operett társulata nyerte el a játszási engedélyt, így július 4-én az ő közreműködésükkel került sor a színház ünnepélyes megnyitására.⁴² A díszelőadáson elsőként Miklósy felolvasta Erődy Bélától *A nemzet géniusza* című prologot, majd a kar elénekelte a *Himnusz*t. Ezután Bercsényi Béla egyfelvonásos dramolettje, *Az ezredes leánya*

következett, utána Balla Istvánné Szomolnok Erzsébet – a közönség kedvence, aki később is több magántáncot mutatott be – „eszménytáncot” lejtett, végül Franz von Suppé osztrák zeneszerző egyfelvonásos mitológiai vígoperettje, a *Szép Galathea* zárta az estét.⁴³ A megnyitót követően néhány kritikát is kapott a színház: a körszékek olyan alacsonyan voltak, hogy onnan alig látta a közönség a szereplőket, valamint jobb megvilágításra lett volna szükség.⁴⁴ Az Eötvös-alap, a magyarországi néptanítók 1878-ban létrehozott pénzalapja javára adták elő július 6-án Tóth Edétől *A falu rosszát* abból az alkalomból, hogy a segélyegyesület központi bizottsága Keszthelyen tartotta közgyűlését. A Keszthelyen vendégszereplő Tamássy József, a Nemzeti Színház, majd a Népszínház jeles művésze több koszorút és csokrot kapott páratlan játékáért. Az anyagi siker meghaladta a színigazgató reményeit, mert ez alkalommal a színház kicsinek bizonyult. Másnap a városban tartózkodó dr. Falk Miksa keszthelyi kerületi országgyűlési képviselő tiszteletére szintén Tóth

---

40 Keszthely 1878. július 2. 2–3. p.

41 *Zalai Közlöny* 1878. július 7. 3. p.

42 *Zalai Közlöny* 1878. július 7. 3. p.

43 *Zalai Közlöny* 1878. július 14. 3. p.; *Zala* 1878. július 10. 2. p. A színtársulat további előadásairól és a színészi játékról lásd: *Zalai Közlöny* 1878. július 14. 2. p.; július 18. 2. p.; július 28. 3. p.; augusztus 15. 3. p.; *Zala* 1878. július 17. 2. p.; július 24. 2. p.; augusztus 7. 2. p.; augusztus 14. 3. p.

44 *Zala* 1878. július 10. 2. p.

Ede egyik népszínműve, *A kintornás család* került színpadra. A változatos műsor ellenére a társulat nem részesült a közönségtől a remélt pártfogásban. A színingazgató a nézők megnyerésére meghívta Solymosy Eleket, a Népszínház kitűnő komikusát néhány előadásra. Mindeközben szomorú esemény sújtotta Miklósy Gyulát, hároméves kislány hosszasan szenvedés után elhunyt, temetésén a színtársulat énekkara és Solymosy Elek gyászénekekkel működött közre.⁴⁵ Miklósynak nagy családja volt, a *Tékozló* című énekes tündérregében az öt gyermeke is szerepelt.⁴⁶ Keszthelyen vendégszerepelt a nagykanizsai születésű Biba Eugénia, porosz császári udvari énekesnő, aki augusztus 1-jén Miklósynál lépett fel.⁴⁷ Solymosy Elek és Biba Eugénia távozása után a keszthelyi színház ismét „kongott az ürességtől”. „Miklósy Gyula és jól rendezett társulata nem érdemelte meg a hazafiatlan mellőzést Keszthely és vidéke művelt közönségétől! Mert színre hozta a színirodalom újabb termékeit; számos új és költséges operettet, még pedig elég korrekt előadásban. Valóban fájjaljuk, hogy nemzeti zengzetes

nyelvünk művelőit s terjesztőit városunkból koldus módon kell ez egyszer – s reméljük így utolszor – elbocsájtanunk” – fogalmazott a *Zala* tudósítója.⁴⁸ A társulat augusztus 13-án Sümegre utazott tovább, onnan Szombathelyre, majd Veszprémbe készült.⁴⁹

A Keszthelyre érkező vándortársulatok a századfordulóra az Amazon szálló udvarán álló „Zsilinszky-színpadot”⁵⁰ bérelték ki, vagy annak nagytermében léptek fel, 1892-től a téli hónapokban is. A századfordulót követően 1901. júniusában nyílt meg a Korona szálló kertjében létesített nyári színpad.⁵¹ Emellett a társulatok továbbra is használták az Amazon szálló udvarát, 1905-ben Szilágyi Dezső együttese részére a tágas félszert alakították át színpaddá, ahol Jászai Mari is vendégszerepelt. Az 1900-as évtized második felében az Amazon és Korona szálló, valamint a Hullám vendéglő nagytermében tartottak színielőadásokat, de ezek nem feleltek meg a kor igényeinek sem művészi, sem rendezési szempontból, emiatt is erősödhetett fel az állandó színház építésének gondolata.⁵²

i. melléklet

---

45 Zalai Közlöny 1878. július 28. 3. p.

46 Zala 1878. augusztus 7. 2. p.

47 Zalai Közlöny 1878. július 28. 3. p.

48 Zala 1878. augusztus 14. 3. p.

49 Zalai Közlöny 1878. július 25. 3. p.; augusztus 15. 3. p.; Zala 1878. augusztus 14. 3. p.

50 Keszthelyi Hírlap 1890. május 11. 3. p.

51 Keszthelyi Hírlap 1901. június 23. 3. p.

52 Szarka Lajos 1990. 319. p.; Szarka Lajos – Tar Ferenc 2022. 183–185. p.

I. melléklet

Vezéry Ödön társulatának ismert előadásai Keszthelyen az 1876. évi nyári évadban¹

Június	17.	Henrion, P. – Suppé, F.: <i>Szép Galatea</i> ; 1 fv.; mitológiai víg operett Szigeti József: <i>Becsületszó</i> ; 1 fv.; ² vígjáték; 1856
	18.	Tóth Ede: <i>A falu rossza</i> ; 3 fv.; népszínmű; 1875
	20.	Dumas, A.; ford. ³ Paulay Ede: <i>Alfonz úr</i> ; 3 fv.; vígjáték; francia színmű; 1874
	21.	Kneisel, R.; ford. Mátray Béla: <i>A tiszteletes úr keservei</i> ; 3 fv.; vígjáték; 1875
	22.	Chivot, H. – Duru, H. A. – Lecocq, A. C.: <i>A szép Dunois lovag</i> ; 2 fv.; operett; 1871
	25.	Tóth Ede: <i>A kintornás család</i> ; 3 fv.; népszínmű; 1876
	27.	Moinaux, J. – Jonas, E. – Offenbach, J.: <i>A három csőrű kacsa</i> ; 3 fv.; víg operett;
	28.	Björnstjern, B.; ford. Bercsényi Béla: <i>A csőd, vagy egy kereskedő család</i> ; 4 fv.; színmű; 1876
	29.	Lukácsy Sándor: <i>A pók és a szegedi menyecske</i> , 3 fv., népszínmű; 1874

1 Az összeállítás a Zalai Közlöny 1876. június 25-ei és július 16-ai, valamint a Zala 1876. július 5-ei, 19-ei és augusztus 9-ei, 18-ai, 28-ai számai alapján készült. A táblázat az előadás időpontját, a mű szerzőjét, fordítóját, címét, a felvonások számát, műfaját és a magyarországi színházi bemutató évét tartalmazza.

2 Fv. = felvonás.

3 Ford. = fordította.

Július	?	Berg, O. F.; ford. Vezéry Ö.: <i>Hol késik a polgári házasság?! vagy egy szó a birodalmi tanácsshoz</i> ; 4 fv.; bécsi drámai színmű; 1874
	5.	Dóczy (Dux) Lajos: <i>Csók</i> , 3 fv.; vígjáték; 1874
	8.	Meilhac H. – Halévy S.; ford. Erődi Béla: <i>Tricoche és Cacolet, vagy egy új divatú tudakozó intézet</i> ; 5 fv.; francia bohózat; 1872
	9.	Szigligeti Ede: <i>A háromszéki leányok</i> ; 3 fv.; népszínmű; 1874
	11.	Meilhac H. – Halévy S. – Offenbach, J.; ford. Latabár Endre: <i>Párizsi élet</i> ; 5 fv.; víg operett; 1867
	12.	Toldy István.: <i>Kornélia</i> ; 4 fv.; színmű; 1874
	13.	Szentpétery Zsigmond (J. Hirschfeld nyomán) – Szerdahelyi József: <i>Tündérlak Magyarhonban</i> ; 3 fv.; népszínmű (népies vígjáték); 1837
	15.	Shakespeare, W.: <i>Hamlet, dán királyfi</i> ; tragédia
	17.	Birch-Pfeiffer, Charlotte: <i>A lowoodi árva</i> ; 4 fv.; dráma; 1853
	21.	Clairville, L. F. – Siraudin, P. – Lecocq, A. C.: <i>Angot, a kofák leánya</i> ; 3 fv.; víg operett
	?	<i>A falu rossza</i> (másodszor)
	?	<i>Angot</i> (másodszor)
	?	Meilhac, H. – Halévy, L. – Hopp, G.: [<i>Faust, vagy</i>] <i>Az ördög és cimborája</i> ; 4 5 fv.; víg operett (másodszor)
	?	Abonyi Lajos: <i>A betyár kendője</i> , 3 fv.; népszínmű; 1872
	?	Meilhac H. – Halévy S. – Offenbach, J.; ford. Latabár Endre: <i>Kékszakállú herceg</i> ; 4 fv.; víg operett; 1868
	30.	Toldy István – Káldy Gyula: <i>Az apostol és a kofák az alkotmányban</i> ; 3 fv.; népszínmű; 1874
	31.	Szigligeti Ede: <i>A cigány</i> ; 3 fv.; népszínmű; 1853
	?	Arago, É. – Vermond, P.; ford. Egressy Béni: <i>Az ördög naplója</i> ; 3 fv.; énekes-zenes vígjáték (vaudeville); 1842

4 Az újságban: „Faust vagy az ördög és cimborája”.

Augusztus	2.	<i>A párizsi rémuralom</i>
	3.	Nwitter, C. – Treufeu, L. – Offenbach, J.: <i>A trapezunti hercegnő, vagy egy komédiás család története</i> ; 3 fv.; operett; 1871
	6.	Kotzebue, A. – Fekete Soma: <i>Legjobb az egyenes út, vagy a két candidatus</i> ; 1 fv.; vígjáték; 1841
	7.	D'Ennery, A. – Cormon, E.; ford. Vezéry Ödön: <i>A két árva</i> ; 4 fv.; színmű; 1876
	9.	Brachvogel, A. E.; ford. Vezéry Ödön: <i>Narciss, Párizs bohóca, vagy Popadour bukása</i> ; 5 fv.; történelmi színmű; 1857
	10.	Tóth Ede: <i>A tolong</i> ; 3 fv.; népszínmű; 1876
	12.	Millaud, A. – Offenbach, J.; ford. Vezéry Ödön: <i>A hercegasszony, vagy a montefiasconei összeesküvés</i> ; 3 fv.; víg operett; 1876
	13.	<i>A két árva</i> (másodszor)
	Prielle Kornélia vendégszereplése:	
	16.	Castelново, L.; ford. Csepregi Lajos: <i>Holt szív</i> ; 3 fv.; színmű; 1874
	17.	Scribe, Eugène – Legouvé, Ernest; f. Csepregi Lajos: <i>Női harc, vagy párbaj a szerelemben</i> ; vígjáték; 3fv.; 1851
	19.	Feuillet, O.; ford. Paulay Ede: <i>Szfinx (Sphynx)</i> ; 4 fv.; dráma; 1875
	20.	Dumas, A.: <i>Georges hercegnő</i> ; 3 fv.; dráma; 1872

2. melléklet

A keszthelyi színház könyvtárának, ruhatárának, díszleteinek, bútorainak és egyéb kellékeinek leltára, 1876. augusztus 10.⁵

Sorszám	A tárgy megnevezése	érték f[orint]	Xr. ⁶
<i>I. Könyvtár</i>			
1.	Angot operette partitúra sugókönyv stímmek	5	
2.	Galathea “ “ “	2	
3.	Szép Dumnois lovag “ “ “	2	
4.	Háromcsőrű kacska	3	
5.	Romai fuvalás	2	
6.	Pajkos diákok	2	
7.	Kékszakálu herczeg	3	
8.	Chouffleuri úr otthon lesz	2	
9.	Javotte	3	
10.	Szakállas farkas	2	
11.	Tíz leány	2	
12.	Átváltozott macska	2	
13.	Bőregér /: Fledermaus	3	
14.	Fatinitra	3	
15.	Coscoletto	2	
16.	Faust und Margaretha	3	
17.	Szép Helena zongora kivonat, sűgő könyv, stímmek	3	
18.	Parisi élet	3	
19.	Herczeg asszony	3	

5 MNL ZVL VII. 161. Saáry Vince keszthelyi közjegyző iratai. 1876/97. Vezéry Ödön színingazgató és Polatsek Máté keszthelyi színháztulajdonos adásvételi szerződésének melléklete. (A leltár szövegét betűhíven, eredeti helyesírással közlöm.)

6 Xr = krajcár.

20.	Giroflé, Girofla	3	
21.	Fortunis	2	
22.	Orpheus	3	
23.	Nőnövelde	2	
24.	Dajka	1	
25.	Matrozok	1	
26.	Háromszéki lányok színmű partitúra, stim, s. könyv szerep	2	
27.	Csikós	2	
28.	Falu rossza, partitúra, stímmek sűgőkőnyv, szerep	2	
29.	Pók	2	
30.	Ördög párnája	1	
31.	Kíntornás család	2	
32.	Toloncz	2	
33.	Rokkant huszár	1	
34.	Czigány	1	
35.	Szép juhász	1	
36.	Pűnkösdi királynő	1	
37.	Zsidó	1	
38.	Lumpaci vagabundus	2	
39.	Utazás a' föld körül	1	
40.	Két árva	1	
41.	Harmadik Richárd	2	
42.	6 kötet egyveleg, különbféle nép és más dalokból	3	
43.	Több hangjegy (: stímmek :) operai részek és népdalokhoz	1	
44.	A nemzeti színház könyvtára I kötetűl 97ik	6	
45.	Moliér[e] vígjátékai	2	
46.	Shakespeare színművei	3	

47.	120 darab különféle dramai mű: dramák vígjátékok és bohózatok sugó könyvei és szerepei	30	
<i>II. Ruhatár</i>			
48.	Egy vörös posztó frakk arannyal	3	
49.	Egy almazöld atlasz frakk ugyanoly nadrág arannyal	3	
50.	6 db női pánccél zöld és arany pikkelyekkel	6	
51.	6 db fehér atlasz bugyogó vörös dísszel	6	
52.	4 db frakk vörös, lila, zöld és barna vattmolbol ⁷	4	
53.	Egy megyszín bárson felöltő arany dísszel	2	
54.	3 db aprod öltözet megyszín bársony rokk ⁸ arannyal és kék nadrág	3	
55.	10 db sárga posztó frakk vörös dísszel	10	
56.	7 db rövid vörös vattmol nadrág ezüst dísszel	3	50
57.	3 db vörös pantalló vattmolbol	1	50
58.	7 db vörös posztó statista dóka ⁹ hozzá 5 db nadrág	3	50
59.	3 db spanyol öltözet dóka, nadrág barna bársony kék dísz	6	
60.	1 fekete bársony öltözet lila dísszel – kabát, felöltő, nadrág	2	
61.	1 “ “ “ arany dísszel kabát, köpeny, nadrág	2	
62.	2 db arany plasch öltözet rokk és nadrág	2	
63.	4 db sárga vattmol statista rokk fekete dísszel	1	
64.	6 „ vörös lister ¹⁰ nadrág	1	20
65.	5 “ huszár dolmány 3 db tiszt 2. közlegényi	2	50
66.	2 “ fényességgel feldíszített inas frakk	3	
67.	8 “ fehér perkal magyar gatya	1	60
68.	8 “ vörös ripsz magyar mellény	1	60
69.	6 “ vörös ripsz szerb mellény sárga dísszel	1	20

7 Vattmol: lágy, bolyhos gyapjuszövet.

8 Rökk: felöltő, kabát.

9 Dóka: rövid, dolmánszerű meleg kabát.

10 Liszter: ritka szövésű, fényes gyapjú- vagy gyapotszövet.

70.	4 „ fehér perkal görög papi tóga, ugyanannyi köpeny	2	40
71.	4 „ fekete orlean ¹¹ domino ¹² külön kapucznikkal	4	
72.	5 “ különbözőféle színű posztó hosszú rokk	5	
73.	2 “ fekete sirting csíkos öltöny ing és gatyá	2	
74.	1 “ papi reverenda	1	
75.	10 “ matroz ing 8 db vörös 2 db kék	2	
76.	6 “ fehér és kék csíkos vászon matroz nadrág	1	20
77.	1 “ katona tisztai szürke köpeny könnyű szövet vörös béléssel	2	
78.	2 “ zöld posztó katona rokk	2	
79.	1 “ fekete bársony öltöny nadrág, köpeny, dóka, baret	1	
80.	1 “ “ “ “ “ felöltő “	1	
81.	1 “ “ “ “ “ köpeny “ vörös díszsel	1	
82.	1 “ “ “ “ “ rokk fehér gomb[b]al mellénnyel	1	
83.	1 “ “ “ “ “ “ fekete gombokkal	1	
84.	1 “ bohóc öltözet csíkos kanavász, ing és nadrág		50
85.	1 “ spanyol öltözet dóka és nadrág barna poplen ezüsttel	1	
86.	1 “ zöld bársony lovag felöltő vörös ujjak arany dísz	1	50
87.	2 “ fehér atlasz mellény arany csipke díszsel	1	
88.	1 “ vörös bársony spanyol öltözet nadrág, dóka, köpeny, fehér dísz	1	50
89.	4 db pánczél 3 db arany 1 db ezüst pikkelyes szoknyával	2	40
90.	2 “ bársony szoknya vörös és kék fényes díszsel ujjakkal	2	
91.	6 “ mellvért sárga bádogból	3	
92.	1 “ barna és sárga légy öltözet főkötővel		50
93.	3 “ romai köpeny vörös, arany plásch és barna	1	50
94.	1 “ vattmoll romai köpeny kék díszsel		50
95.	9 “ különbözőféle színű romai ing	1	80

11 Orleans: hosszú fésűgyapjából készült szövet.

12 Domino: kámzsás köpeny.

96.	8 " különbféle színű francia paraszt öltöny rokk és nadrág	4	
97.	1 " lila bársony felöltő kopott		50
98.	1 " sárga " " "		50
99.	10 " különbféle színű mellény különbféle anyagból	2	
100.	1 " sávos kék atlasz frakk és nadrág sárga mellénnyel	2	
101.	1 „ fekete orlean köpeny vörös dísszel		50
102.	1 " világos sárga poplen doka és nadrág lila bársony dísszel	2	
103.	1 „ sötét zöld posztó rokk zöld bársony hajtokával	1	
104.	6 " különbféle színű török bugyogó	1	20
105.	1 " rozsaszín lister frakk zöld hajtokával		50
106.	1 " kék peruvien frakk sárga gombokkal, nadrággal	1	50
107.	1 " barna vattmol " " " -----	1	
108.	1 " sárga nangin angol öltözet	1	
109.	2 " bőrös huszár nadrág	1	
110.	16 " különbféle aczél kard	8	
111.	6 " vörös fa kard		60
112.	22 " különbféle sisak	2	20
113.	10 " paraszt kalap	1	
114.	6 " huszár csákó	1	20
115.	3 " fehér hattyu prém és arannyal díszített fehér chapapa		50
116.	16 „ chapapa különbféle 6 db papírból kaschírozva	1	
117.	16 " gyermek puska szuronnyal	1	50
118.	11 " Kornis zsandár főveg fekete és sárga liszterből	1	10
119.	50 „ különbféle főveg jelmezekhez	2	50
120.	10 darab különbféle rongyos nadrág	2	
121.	6 " fekete selyem magas kalap vörös szalaggal	2	40
122.	20 " különbféle öv jelmezekhez	1	
123.	3 " arany kardkötő 1 tiszt 2 dísz magyar	3	

124.	1 „ nagy ruzs vörös szövetfüggöny több részletből	3	
125.	3 pár sárga csizma	1	50
126.	1 “ török csizma		50
127.	16 “ lakszár viaszkos vászonból	1	60
128.	8 “ szerb kamásli		80
129.	1 tarsoly magyar öltözethez		50
130.	Egy rococco öltözet ezüstös szövet rokk nadrág	1	
<i>III. Díszletek, butorok és egyéb kellékek</i>			
131.	Egy vörös előfüggöny sárga díszítménnyel festve	4	
132.	Egy szabad vidék függöny	2	
133.	Egy város függöny	1	50
134.	Egy kék oszlopos terem	2	
135.	Ugyanannak ívezete (: bogen :)	1	50
136.	Zöld salon közép ajtóval	2	
137.	Ugyanannak ívezete	1	50
138.	Egy paraszt szoba	1	50
139.	8 darab oldal fal (: culissa :) ebből 4 db dupla mely vidéket is képvisel	8	
140.	2 “ parasztház	2	
141.	1 “ molnár lak	2	
142.	3 „ ívezet (: bogen :) Galathea, Helena és Két árva darabokhoz	1	50
143.	2 “ várfal	2	
144.	1 “ svéd kályha vászonból	1	
145.	4 “ felső díszlet plafon [...]	2	
146.	1 “ vizet ábrázoló vászon		50
147.	1 “ vasúti vagon locomotívval	1	50
148.	1 “ kitömött elefant	2	

149.	2 " elefánt fej	1	
150.	15 különbözőféle mellék díszlet szobor, kereszt, sírkő, lugas, fák stb	3	
151.	1 „zöldre festett ívezet	1	
152.	Egy Rococco ízlésű fehérre festett és aranyozott e' mellett vörös szövettel bevont fa butor mely áll egy kanapé és 6 székből	8	
153.	3 darab kisebb vörös ruzs függöny	1	50
154.	Egy nagy ügyelő és egy kis sugó csengetyű sárga rézből	2	
155.	Egy magnezium lámpa sárga rézből	2	50
156.	8 db különbözőféle nagyságu fa láda	8	
	Összesen	368	40

Kelt Keszthelyen 1876. évi augusztus hó 10-ik napján

Vezéry Ödön

színiigazgató

Láttam Saáry

kir. k[özjegyző]

Kostyál László

André Zoltán Vonalgyakorlat című kiállításáról

A Pannon Egyetem Zalaegerszegi Egyetemi Központ F épületében 2024. április 15-én nyílt meg André Zoltán építész-grafikus tárlata Vonalgyakorlat címmel. A művész két szakmája az alkotásain izgalmas módon és oly nagy mértékben keveredik, hogy a művészt akár „grafitektus”-nak is mondhatnánk – amennyiben a magyar nyelvben lenne erre ilyen hibrid kifejezés.

André Zalaegerszegen született 1967-ben, itt nőtt fel, a József Attila Általános iskola elvégzése után a Dimitrov Szakközépiskolában (ma Széchenyi István Technikum) érettségizett 1985-ben. Innen Pécsre, a Pollack Mihály Műszaki Főiskolára, majd a fővárosi Műszaki Egyetem Építészmérnöki Karára vezetett

ANDRÉ ZOLTÁN munkája

az útja. Itt 1992-ben szerezte meg az oklevelet, diplomamunkáját az egyetem diplomadíjjal jutalmazta. Néhány évig az Építész Stúdió Kft-nél dolgozott, majd saját irodát alapított, melynek keretei között ma is munkálkodik. Két évtizeden keresztül, 2015-ig a Műszaki Egyetemen oktatói tevékenységet is vállalt. Néhány évvel ezelőtt a fővárosból visszatért szülőmegyéjébe, és Alsópáhokra költözött. Munkásságában az utóbbi években az építészeti tervezőmunka mellett mind fontosabb szerephez jut a festmények, grafikák és fotográfiák készítése is, ezeket a Magyar

Építőművészek Szövetségének székházában rendezett kiállításokon több alkalommal is bemutatta a közönségnek.

Mostani tárlata sajátos világba vezeti a látogatót. A kisebb részben színezett, többségükben fekete-fehér grafikákon – melyeket néhány (számszerűen három) növényi ábrázolás tarkít – mintha az építészeti absztrakció egyes fázisainak megjelenítése lenne a cél. Képcímek híján konkrét alkotásokra nehéz volna hivatkozni egy-egy jelenség említésekor, így inkább olyan jellemző vonásokat próbálunk meg kiemelni, amelyek a kiállított

ANDRÉ ZOLTÁN munkája

művek kisebb-nagyobb csoportjait jellemzik. Néhány lapon ide lv rosokat láthatunk, fiktív telep lesek, melyeket sajátos hangulatuk miatt pillanatnyi emóciók közvetit jének is tekinthetünk. Ezekben a v rosr szletekben a házak részben napsütötte, részben árnyékban lévő oldala derűs idő benyomását kelti, a vetett árnyék hiánya azonban erőteljesebbé teszi az elvonatkoztatást. Az épületek kubesok, m rtani testek, amelyeknek mérete, formája és egymáshoz való viszonya képezi André gondolatainak kiindulópontját. Emberrel vagy állattal egyetlen, b r k t verzióban

megjelenő kompozíció staff zsfigur it leszámítva nem találkozzunk, amitől a környezet még inkább sterillé válik. A házakat építő ember e képi világban nem fizikai valójában, hanem alkotásai révén, az azokban manifesztálódott, a második természetet megalkot  tudásával van jelen.

Az ide lv rosokb l logikailag kétfelé vezet az  t, kifelé, vagy befelé. Az első esetben vidéki házakat, h zcsoportokat látunk immár levegősebb táji környezetben, vagy egy-egy domboldalban, magányosan, csupán egy-k t fa társaságában álló építményt. A kevés konkrét

ANDRÉ ZOLTÁN munkái

helyszínt idéző grafika közül ezek közé tartozik a zalaszentmihályfai román kori templom jellegzetes tömegét ábrázoló lap is. Máskor egy modern, egymás mellé rendelt kubusokat idéző ház egyetlen vonallal megrajzolt tömbje ötlík a szemünkbe. Az egyvonalas rajz André számára olyan kihívást is jelentett, amelynek több alkalommal is előszeretettel tett eleget.

A másik esetben, vagyis a befelé vezető úton az absztrahálás különböző lehetőségeivel találkozunk. Néhány alkotás olyan módon fókuszál rá a sűrűn egymás mellett álló városi épületek halma-
zára, hogy az összkép ettől szinte

összemosódik és vibrálni kezd a szemünk előtt. Óhatatlanul is felmerül bennünk, hogy ezeknél a művész az élehetlenné besűrűsödő városi környezetet negatív példaként akarja elének állítani. Újabb lapok mintha még inkább ráközelítenének az épületekre, ezeken már csak az ablakok vagy a tetők és kémények kavargása látszik. Azután egyszer csak megváltozik a nézőpont, és felülről tekinthetünk a városra. Háztömböket, utcákat, tereket látunk, majd ezek is kavarogni kezdenek, és absztrakt struktúrák-ká változnak át. **„Érdeklődésem középpontjában a valóság kép formájában történő kibontása áll, akár realiztikusan, akár absztrakt módon”** – vallja André Zoltán az ars poeticájában, és mintha az utóbbi éppen ezek a lapok illusztrálnák. Itt már nem ismerjük fel, hogy amit látunk, az még elvonatkoztatott valós látvány, vagy az abból született, de rajta már túllépő absztrakció.

André grafikai lapjain sem tudja – persze nem is akarja – megtagadni az építészetből származó konstruktív képi gondolkodásmódját. Alkotásait feszes, hol egyértelműen, hol csupán látens módon jelenlévő, függőlegesek és vízszintesek által uralt komponálásmód jellemzi. A két, egymásra merőleges fő irányulást olykor a harántirányú harmadik

színesíti. Több alkotásán visszatér a háttér – általában az égbolt – függőleges sraffozással történő kitöltése, de ugyanez olykor harántirányú vonalakkal is felfedezhető. Miután ez a sajátos megoldás a grafikai lapok felső részén fordul elő, olyan módon, hogy a kompozíción lejjebb jelennek meg a konkrétabb motívumok, a szemléző asszociációi között hamar felöltik egy szövőszék, amelyen a készülő kárpitnak a felfeszített láncfonalain a vetülékfonalak még csak részben vannak jelen, ezért az ábrázolásnak csak ez a része rajzolódik ki a maga teljességében. Ezt a textíliához kötődő képzetet csak erősíti a kompozíció már említett konstruktív feszsége.

André Zoltán tárlata egyrészt arról tesz tanúságot, hogy a rajzoló építész és az épületet rajzoló grafikus tevékenysége nagyon is konkrét átfedésben van – vagy legalábbis lehet – egymással. Az alkalmazott és az autonóm alkotói gesztus nem mindig választható el egymástól élesen. A tervező építész rajza tanúskodhat akár egyéni invencióval bíró művészi vénáról is, míg egy vedutát vagy intimebb városrészletet papírlapra komponáló grafikus architektusi látásmódot és ötleteket is megcsillanthat. A művész ugyanakkor arra is rámutat, hogy az építészek grafikailag felhasználható vizuális eszköztára – nevezetesen maguk az épületek és ezek elhelyezkedése, egymáshoz való viszonya, megvilágítása stb. – teljes mértékben alkalmas lehet

olyan, elsősorban emocionális tartalmi rétegek megjelenítésére, amelyek a nézők többségének gondolatvilágában elsősorban a festészethez vagy a szobrászathoz kapcsolódnak.

A tárlaton látható alkotások között feltűnik egy nyírfaerdőt, és két, csupán alsó oldalnézetből mutatott virágot ábrázoló lap is. Ezek mintha az építész kikapcsolódását példáznák, kilépését a hétköznapi, egyszerre valós és virtuális architektúrális környezetéből. Vallomásként értelmezhető emberi gesztus ez, a megbékélést, megnyugvást kínáló természeti közeg utáni vágyódás és elkötelezettség. A bemutatott anyag éppen e három, jellege, támaja szerint a többitől elkülönülő alkotásnak köszönhetően ad teljesebb képet André Zoltánról, és válik maga is komplexebbé.

Kostyál László Érzelmes gondolatok

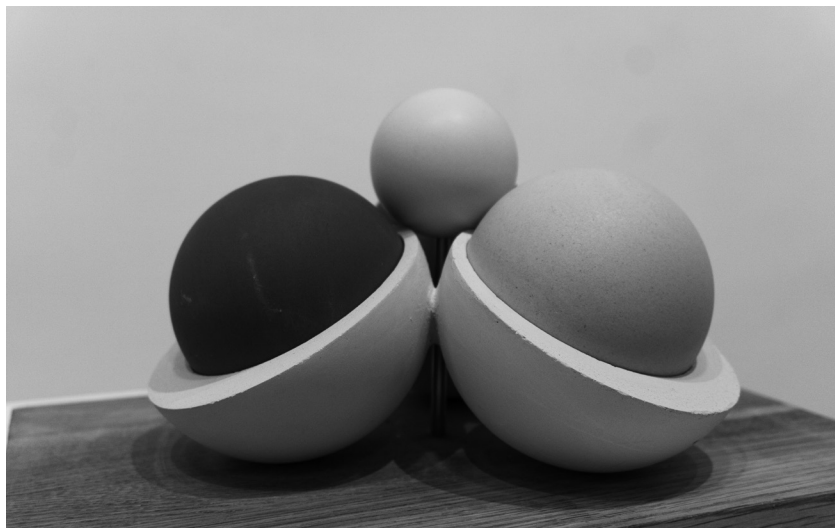
Jankowski Ryszard kiállításáról

Enteriőr Jankowski Ryszard kiállításáról

A lassan fél évszázada hazánkban élő, lengyel származású keramikumművész, Jankowski Ryszard ritkán tárja a kiállításlátogató közönség elé alkotásait. Ez városunkban utoljára 1984-ben fordult elő, így mostani *Érzelmes gondolatok* című, a Keresztury Dezső VMK Gönczi Galériájában április 11-én nyílt tárlatával négy évtizedes szünet után jelentkezik ismét.

Jankowski a lengyelországi Nieskurzówz Nowy községbenszületett 1957-ben. A Képző-és Iparművészeti Gimnáziumot Kielcében végezte, majd tanulmányait a Varsói Képzőművészeti Akadémia hallgatójaként

JANKOWSKI RYSZARD: Plasztika

a Magyar Iparművészeti Főiskola (ma: Moholy Nagy Művészeti Egyetem) kerámia szakán folytatta, ahol Csekovszky Árpád és Segesdi György voltak a mesterei. Főiskolai hallgatóként 1981-ben megnyerte az Országos Cserépkályha pályázatot, ami későbbi pályájára jelentős kihatással bírt. Diplomázását (1983) követően a zalaegerszegi Kerámia- és Cserépkályhagyár (Zalakerámia) tervezője lett, ahol 1997-ig dolgozott. Azóta saját műhelyében folytatja tevékenységét – kályhákat, kandallókat tervez, dísz tárgyakat, egyedi kisplasztikákat készít –, aminek gazdag terméséből a mostani tárlatán nyújt keresztmetszetet.

„Érzelmes gondolatok” a bemutató címe, ami igazából az egyik oldalról közelíti az anyagot. A másik oldalról nézve akár „Csövekbe zárt gondolatok” is lehetne a cím, hiszen a legtöbb alkotás alapelemét a nyers kerámiacső képezi, amelyet a művész fantasztikus kreativitással „bolondít meg”, és társít találóan szellemes – és érzelmes – asszociációkkal. A cső lehet henger, esetleg ennek metszete, amely attól függően, hogy milyen módon bővíti az alkotó akár egy, akár több kis (teljes vagy fél)gömbbel, kúppal, koronggal, hurkával, esetleg három- vagy négyszögű (kerámia)lemezzel, illetve hogyan szélesíti, nyomja

össze, nyitja meg, húzza, metszi el, lehet *Keresztes lovag*, *Japán nemes*, *Hegedűs*, *Menyecske*, magamutogató *Exhibicionista*, *Anya gyermekével*, *Magvető*, vagy éppen *Kardinális*. Ha a cső könyökszerűen, derékszögben meghajlik, lehet hajlott háttal előre dőlő *Vietnámi nő*, *Kolumbiai kávészedő*, *Bokszoló*, *Sprinter*, *Teréz anya*, vagy *Imádkozó*, a forma kettőzésével vagy háromszorozásával pedig *Találkozás*, *Bölcsek*, vagy *Szumó birkózók*.

Művészi invenciója a kerek formák mellett a sík kerámialapok variálására is kiterjed. Egy felállított téglalap elől-hátul a megfele-

lő helyen két-két félgömbbel, felül kis golyóval kiegészítve, alul kicsit vastagítva kacér *Női alakká* válik. A homokszínű kerámialapokból a dudorokkal és kis kalapokkal történő kiegészítés és a széleik felhajtása révén önfeledten *Napozó nők* lesznek, akik ötletesen imitált nőiességükkel képesek önkéntelenül is magukra vonni a férfitekinteteket. A keresztre akasztott, felül V alakban kivágott, és a V törésénél golyóval kiegészített téglalap egy feszület geometrizálódott korpuszává lényegül át (két alkotáson is: *Keresztre feszítve*, *Keresztre feszített*), és ugyanaz a megjelenítési mód meghá-

JANKOWSKI RYSZARD: Golgota

JANKOWSKI RYSZARD: Bölcsek

romszorozódva ismétlődik meg a *Golgota* c. alkotáson.

Az innovatív formai megoldások mellett figyelemre méltó a művész olykor kifejezetten filozofikus szellemisége is. Egy üvegvitrinben *Egyházi személyiségek* láthatók egymás mellett, a külsőségekből jól felismerhetően a pápa, a bíboros, a püspök és a szerzetes. Egy másik polcon az *Imádkozók* három figurájáról evangéliumi alakok jutnak az eszünkbe: az öntelt farizeus, a bűnbánó vámszedő és az áhítatosan alázatos szegény özvegyasszony. A hasonlóan elhelyezett *Menyecskék* öten vannak, és amint az életben, van közöttük magas és

alacsony, fehér és fekete, kövér és sovány, egyszerűbb és cifrázkodóbb. A *Golgota* ábrázolásával szemben a *Barátnők* három várandós nőalakja az élet kezdetére utal, a *Családi tragédia* összekapaszkodó hármasa vagy a *Bánat* két egymást átölelő alakja a nehéz időszakokat idézi. A *Találkozás* – fordított U alakú csődarab felül két kis golyóval – mély belső húrokat pendít meg, a *Pletykálkodók* összeborulva duruzsoló két figurája a bár elítélt, mégis jólesően izgalmas gesztust állítja pellengérré. A humor hangján szólal meg – nem egyedülként – a *Pisilő fiú* homokórát idéző figurája.

A kiállítás címéből idézett érzelmes gondolatok tehát jelentős részben filozofikusak is, az emberi élet sarokpontjaira, legfontosabb aspektusaira utalnak. A művész nem csupán a szinte utolérhetetlen formai leleményességét csillogtatja, hanem az élet jelentős kérdéseiről is véleményyt formál. Elénk állítja a születés és a halál, az öreg és a fiatal, az öröm és a bánat, a magasztos és a földhözragadt, a kevély és az alázatos, az önfeledt és a mereven kötelességtudó ellentétpárjait. A tárlatot ennek révén érezzük teljesnek, mondanivalóját pedig egyszerre személyesnek és általánosnak.

Jankowski alkotásai legtöbbször nyers színűek, olykor feketék, barnák vagy fehérek. Színezést ritkán használ, leginkább monokróm, fényes mázat egyik-másik kályhacsempéjén, melyekből kis sorozatot mutat be a tárlaton. Kivételesnek és jelképesnek is mondható a kiállítás bejáratánál a látogatót fogadó *Két jó barát* című alkotás, amely a művész kettős identitását jelzi: két gömb a lengyel, illetve a magyar lobogó színeivel. Már maga a golyó forma szimbolikus, önmagában is teljességet, tökéletességet jelez, ami a művész értelmezése szerint mindkét népet jellemzi, de a közös talapzat emellett össze is kapcsolja őket.

A kiállított anyag egységes, kristálytisza geometrikus formanyelven szól, narratívája filozofáló, olykor ironikus, humoros, máskor mélyenszántó, összességében pedig kerek egész. A tárlatot ennél fogva formailag talán nem feltétlenül, gondolatilag viszont egyértelműen retrospektívnek: visszatekintőnek és összegzőnek érezzük. Jankowski Ryszard ritkán szólal meg a kiállítás eszközével élve, de ilyenkor feltétlenül oda kell rá figyelni.

JANKOWSKI RYSZARD: Japán nemes

Turbuly Lilla

Színház a pincében

A RÉV Színház Jókedvvel, bőséggel című előadásáról

Régi hiányosságot igyekszik pótolni a ZAZEE Kulturális Egyesület: olyan színházi előadásokat hoznak el Zalaegerszegre, amelyek valami mást kínálnak, mint a Hevesi Sándor Színház repertoárja. Kamara előadásokat, monodramákat, független színházak produkcióit. Mióta a nagyszínháznak nincs stúdióterme, csak a néhány évig működött lakásszínházban találkoztunk intimebb térre szabott, a kortárs darabok és a megszokottól eltérő, kísérletező színház iránt érdeklődő, nyitott közönségnek szóló előadásokkal, illetve a ZA-KO Fesztivál nyári kínálatában tűntek fel ilyen vendégelőadások.

Most a ZAZEE Kazamata Színház néven egy négy előadásból álló összeállítással szólítja meg a nézőket. Hogy van érdeklődés, azt bizonyítja, hogy a jegyek mind a négy előadásra villámgyorsan elkeltek. Igaz, a tér viszonylag kevés embert, 50 főt képes befogadni, de a hírek szerint az érdeklődés akkora, hogy akár duplázhatnának is, ha lenne rá lehetőségük. A név onnan ered, hogy a frissen felújított Göcseji Múzeum boltíves, téglával kirakott pincéjében találták meg a játszóhelyet. Az első előa-

dáshoz, a Dante művéből készült *Pokolhoz*, amelyet Gyabronka József adott elő, telitalálat volt a helyszín, ahová kacskaringós, föld alatti folyosón lehet eljutni. De második alkalommal is jól használták a tér adottságait a RÉV Színház művészei, hiszen egy pincében a *Vigyázat, rágcslóirtás!* felirat nagyon is autentikusan hat, a rágcslók pedig (stilizált formában) az előadásban is megjelennek.

A győri RÉV Színház a hazai, színházi neveléssel foglalkozó társulatok egyik meghatározó képviselője, külön érdeme, hogy azon kevesek közé tartozik, akik vidéki székhellyel folytatják tevékenységüket. Zalaegerszegrre elhozott

előadásukat, a *Jókedvvel, bőséggel* Fábíán Péter írta és rendezte, aki a k2 Színház egyik alapítója és vezetője volt, a társulat átalakulása óta pedig önállóan dolgozik, a fiatal nemzedék egyik meghatározó drámaírója és rendezője. Néhány éve a zalaegerszegi nézők is találkozhattak munkájával, amikor (még a k2 társulatával) egerszegi terepmunka után helyi motívumokból készítették el *Mindenki Egerszegrre!* című előadásukat, amelyet a ZA-KO Fesztivál keretében, a Kvártélyházban adtak elő.

A *Jókedvvel, bőséggel* egy versmondó verseny zsűrijén keresztül mutatja meg, milyen művészetten kívüli szempontok, elvárások és igazodási

kényszerek hálóznak be egy látszólag egyszerű és politikamentes eseményt, hogyan mutatkoznak meg négy ember találkozásán és közös munkáján keresztül a társadalmi konfliktusok, törésvonalak. Itt persze a hazai törésvonalak, de hogy nem specifikusan magyar jelenségről van szó, azt bizonyítja az éppen a cikk írásakor nyilvánosságra került botrány, mely szerint Nádas Péter azért nem kapott meg egy német irodalmi díjat, mert (annak ellenére, hogy művészi értékét tekintve egységesen az ő könyvét értékelték a legtöbbre) fehér, ismert szerzőként nem tartozott egyik hátrányos helyzetű csoporthoz sem, amelyeket

a díjjal pozitív diszkriminációban akartak részesíteni.

A hátrányos helyzetű csoportok az előadásban is szóba kerülnek, és az is beszédes, hogy a négy szereplő közül egy a nő (a tanárnőt Kiss Tünde játssza), akit a három férfi inkább a külseje, nem pedig a szakmai tudása szerint ítél meg, körülbelül úgy viszonyulva hozzá, ahogy a csinos, kedves titkárnőhöz szoktak a férfi vezetők egy értekezleten. A három férfi közül a meghatározó (legalábbis kezdetben) a Balla Richárd által játszott Radnóti-díjas versmondó, a versmondószövetség elnöke, aki éppen betagozódott az állami-kormányzati hierarchiába,

megkapva egy állami intézmény vezetését. Árvai Péter a helyi művelődési ház vezetőjét alakítja, ők adnak helyet a Covid miatt online módon bonyolított területi Himnuszmondó verseny döntőjének, a tét pedig az országos döntőbe jutás. A negyedik szereplő a Bársonyosi Dávid által játszott fiatal, független produkciókban szereplő, félig már éhen halt színész, aki egyrészt a formabontó, minél vadabb produkciókra szavaz, másrészt támogatást és lehetőleg állást kér (eredménytelenül) pozícióba jutott zsűritársától.

Az előadás első fele könnyedebb, humorosabb. Itt a zsűri társak

még csak ismerkednek, felméri az erőviszonyokat. Kiderül, hogy a fiatal színész a tanárnő tanítványa volt, és felsejlik egy valamikori tanár-diák szerelem lehetősége is. Az online versmondókat is az előadás színészei játsszák, akik különböző karakterek bőrébe bújva adnak körképet versmondási stílusokról és versenyzőtípusokról. A jól vágott, frappáns filmbejátszások után a játék – bár nevetni azért itt is lehet – komolyabbra fordul, a vélemények, szempontok ütközése gyorsan átmegegy dominanciaharcba. Az addig készséges, háttérbe húzódo untermannt játszó művházvezetőről kiderül, hogy nagyon is fontos

kapcsolatai vannak felfelé, és hogy nem habozik azokat latba is vetni. Mi lehetne a végeredmény, mint az, hogy se a vélhetően terhes cigánylány, se semmilyen önálló gondolatlaltal, szemlélettel bíró versenyző nem nyerhet, marad a biztonságos, maga elé motyogós középszer. A művházvezető hatalomátvételét egy színházilag erős mozzanattal, stilizált agresszióval mutatják meg. A rágsálóknak annyi, nekünk, nézőknek meg torkunkon akad a nevetés.

Tudjuk, a színház nem egyszerű sima és fordított, nagy hiba lenne a RÉV Színház által megmutatott képletet a versmondó versenyek viszonylag kicsi és zárt világára szűkíteni. (Ezt számos ilyen versenyen zsűrizve, saját tapasztalataim alapján is mondhatom.) Itt sokkal inkább egy társadalmi metaforáról,

a vélt vagy valós elvárásoknak való megfelelésről, a kontrasztelekcióról van szó.

Az előadást úgy tervezték, hogy szinte bármilyen helyszínen játszható legyen, ahol elfér néhány bútordarab és egy kivetítő vászon a filmbejátszásokhoz. Fábíán Péter színészközpontú rendezése, és a színészek intenzív, összeszokott játéka a Kazamata Színház zárt terében, karnyújtási közelségből nézve maradandó élményt nyújtott a nézőknek. Az első két előadás tapasztalatai alapján reméljük, hogy a sorozat a jövő évadban is folytatódik, és azok a zalaegerszegi nézők, akik érdeklődnek a független társulatok és a kőszínházaktól eltérő esztétikájú előadások iránt, helyben is találkozhatnak velük.

Turbuly Lilla

Ilyenek (is) az emberek?

A Griff Bábszínház *Állatságok, avagy ilyenek az állatok?* című előadásáról

Több szempontból is különleges előadás a Griff Bábszínház *Állatságok, avagy ilyenek az állatok?* című friss bemutatója. Először is átlépi az életkori határokat. Nem mintha újdonság lenne, hogy a jó gyerekelőadásokat a felnőttek is élvezik, és a „családi színházként” hirdetett, 0-tól 99 éves korig ajánlott, többnyire zenés előadások is népszerűek. Az a fajta (báb)színház azonban, amely felnőtt közönségnek éppen úgy eljátszható, mint kizárólag gyerekeknek, már sokkal ritkább. Igaz, van benne talán két jelenet, amely kicsit átnyúlik a gyerekek felett, és

a felnőtteknek kínál ráismerni és nevetnivalót, de ez tényleg kivétel. Különben éppen az az előadás egyik erénye, hogy a felnőttből elő tudja hozni a gyermeki énjét, a rejtvényfejtő, találgató kíváncsiságot. Ezt a bemutató után magam is megtapasztaltam, amikor egy felnőtt társaság szenvedélyesen azon vitakozott, hogy az egyik jelenetben vakondok vagy egerek szerepeltek. (Jómagam az egerekre szavazok.)

Hogy miért nem lehetünk ebben biztosak? Mert egy nonverbális előadóról beszélünk, amelyben egyetlen szó sem hangzik el. Nincs összefüggő történet sem, apró jelenetekből áll össze, amelyek (köszönhetően Szabó Attila dramaturg munkájának is) önmagukban egy-egy mik-

rotörténetet alkotnak. Az előadás inspirálója és központi motívuma Camille Saint-Saëns zenéje, amelyet Boros Csaba kortárs programzenéje egészít ki. Az egyes etűdök a zenéhez igazodó tánc- és mozgásszínházi elemekből, nonverbális gesztusokból állnak össze. A mosómedvétől a legkülönbözőbb madarakon keresztül a szarvasig és az elefántig, a teknősig és tovább terjed az állatszereplők sora. Viselkedésükben az állati mellett nagyon is emberi tulajdonságok és viszonyok köszönnek vissza. A tyúkudvarban kiskirályt játszó kakas (Matola Norbert sziporkázik a szerepben), az alattvalóit rettegésben tartó, hiú oroszlán (Kassay Márton nemcsak szakállával és hajkoronájával, de humorával,

iróniájával is jó választás a szerepre), a szarvasbikák kereszttüzében pilláit rebegetető szarvaslány (Vári Vivien könnyed játékossággal hozza) – csak néhány példa az emberi áthallások sorából.

A teljes társulatot felvonultató előadásban mindenkinek jut emlékezetes jelenet: Szolnok Ágnes mosómedvéje és kakukk asszony-sága; Törös Szilvia hattyúja egy bravúros eltűnési jelenettel megspékelve; Stekbauer-Hanzi Réka játéka a fénylabdákkal; Horváth Máté Zsolt akrobatikus gilisztája vagy Szilinyi Arnold csetlő-botló madara és arcjátéka biztosan megmarad a nézőben.

Györfi Csaba rendező-koreográfus nem először dolgozott a társulattal. A Nemes Nagy Ágnes verseiből készült *Hóesésben* című előadásban (amelyet Bartal Kiss Rita rendezett) koreográfusként már bizonyította, hogy a bábszínész olyan sokoldalú színész, aki bábok nélkül, pusztán a mozgásával is képes világokat teremteni, ha egy hozzáértő koreográfus dolgozik vele. Az akkori közös munka biztosan hozzájárult ahhoz, hogy most is egy színvonalas, a korábbtól eltérően kizárólag mozgásszínházi előadás született az együttműködésükből. Mind a színészi játék, mind a mozgás egy egységes, jó kondí-

cióban lévő társulat képét mutatja, ami azért is komoly eredmény, mert a régiiek mellett a társulat fele csak tavaly vagy ebben az évadban érkezett Zalaegerszegre, és többen közülük frissen végzett pályakezdők.

A letisztult, fehérre hangolt díszlet Varjas Zsófi munkája. A hátte-

ret meghajlított, vagy szalagokból összeálló paravánok alkotják, amelyek önmagukban is sok lehetőséget adnak a játékra, hiszen lehet őket tologatni, kukucskálni mögülük, árnyjátékot vagy fénypontokat vetíteni rájuk. De akár bele is süppedhetnek a színészek, mint egy puha párnába. Ugyanígy fehér a színészek kezeslábasa is. Ebből a fehér háttérből ugrik ki egy-egy harsányabb szín, színes sapka, piros kakastarj-zsábó, sárga (tyúklábat jelző) kesztyű, régimódi vagy modern ridikül. Használhatnak természetes anyagokat is, amilyen például a teknős fonott kosár háta. Szép, ahogy a kezek, karok játéka ad hozzá a jelmezhez, mint amikor színésztársai ujjából lesz az oroszlán sörénye, vagy éppen karjaikkal formálnak óriásszívet.

Érdekes volt figyelni a gyerekek reakcióit. Néha nem bízunk eléggé a fantáziájukban, és abban, hogy részletekbe menő elmesélés, rosszabb esetben szájbarágás nélkül is figyelik, követik, képzeletükkel kiegészítik, és saját ismereteikhez

igazítják a látottakat. Ebben az esetben pontosan ez történt. Kifelé menet többen is elmondták, ki volt a kedvenc szereplőjük, mit találtak a legmulatságosabbnak. Fel sem tűnt nekik, hogy nem egy hagyományos bábelőadást láttak, talán mert semmiféle előítéletük nincs arra vonatkozóan, milyennek is kellene lenni egy bábelőadásnak. (Ellentétben sok felnőttel, aki még mindig gyerekkori, paravános, kesztyűbábos emlékeit kérné számon ezen az azóta sokszorosan megújult, rugalmas műfajon.)

Sok munka van ebben a könnyed, friss és játékos előadásban. Izzasztó a színészeknek, de felüdülés a nézőnek, legyen akárhány éves is.

Lapszámbemutató 2024/3

Lapszám- és kötetbemutató estet tartottunk 2024. június 24-én, hétfőn Zalaegerszegen, a Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtárban. Köszöntőt mondott Dr. Gyimesi Endre, a Pannon Írók Társaságának elnöke és az est házigazdája, Tóth Renáta, a könyvtár igazgatója. A lapszámot Bubits Tünde főszerkesztő és Nagygéci Kovács József főszerkesztő-helyettes mutatta be, majd az est folytatásában a szerkesztők a lapszámban írásaikkal szereplő meghívott vendégekkel beszélgettek, megszólalt Dr. Bordács Andrea és Salamon Júlia, az ELTE SEK Vizuális Művészeti Tanszék tanszékvezetője, illetve tanára.

A Pannon Tükör az Ördögkatlan fesztiválon

Lapunk a Magyar Művészeti Akadémia támogatásának jóvoltából az idei évben is részt vett az ország egyik legnagyobb összművészeti fesztiválján, a baranyai Ördögkatlanon. Pannon Tükör Pódium programunkban előbb Jenei Gyula költő, az Eső című irodalmi lap főszerkesztője volt a vendég, majd Wirth Imre költő, íróval beszélgettünk, illetve meghívást kaptunk a fesztivál zárónapján egy pódiumbeszélgetésre Bereményi Géza íróval.

Szerzőink

- AGÓTS MÁTYÁS** (2006, Budapest) költő
BAK RÓBERT (1985, Berettyóújfalu) költő, kritikus
BEBŐK SÁRA (2006, Budapest) költő
BERKA ATTILA (1976, Budapest) író, szerkesztő
BÖRÖCZKI CSABA (1979, Budapest) író
BODA ÁBEL (1999, Keszthely) író
BRECSÓK BLANKA (2008, Budapest) költő
CSÁKI BOTOND BENJÁMIN (2007, Budakalász) költő
CSIZMADIA BODZA RÉKA (2004, Debrecen) költő
GÉCZI JÁNOS (1954, Balatonalmádi) író, költő
GÖMÖRI GYÖRGY (1934, London) költő,
irodalomtörténész
KALAIPOS ÉVA VERONIKA (1983, Szentendre) író, drámaíró
KARAFIÁTH ORSOLYA (1976, Budapest) író, költő,
szerkesztő
KOSTYÁL LÁSZLÓ (1962, Zalaegerszeg) művészettörténész
KROLIKOWSKI LEHOCZKY LILIAN (2009, Budapest) költő
LŐCSEI ANNA (2006, Budapest) költő
NAGY BENEDEK MÁTÉ (2005, Szeged) költő, műfordító
PAVLOVICS GITTA (2005, Szeged) költő
SIMON BEÁTA (1971, Zalaegerszeg) levéltáros
SIMON BETTINA (1990, Budapest) költő, író
SINKÓ JÓZSEF (1985, Budapest) fotóművész, író
SZILÁGYI ZSÓFIA EMMA (1995, Budapest) író
TURBULY LILLA (1965, Budapest) költő, író, kritikus
ZSEBŐK BORBÁLA (2008, Budapest) költő
ZUDOR BOGLÁRKA (1993, Debrecen) költő

A lap fotóit Mészáros T. László készítette.

André Zoltáns: XXXXXX